

Zgodovinski dan za slovensko odbojko

POLITIKA Pogovor / Igor Gabrovec

Nov udarec avtonomiji dežele FJK?

“Nov udarec za avtonomijo dežele in za manjšino”. Tako je deželni tajnik stranke Slovenska skupnost in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec v tiskovnem sporočilu ocenil učinke, ki bi jih reforma senata imela glede 'reprezentančne kvote' naše dežele v predručanem organu. “To bi bila ponovna klofuta avtonomiji in dostojanstvu avtonomne dežele ter narodni manjšini z njenimi ustavno in mednarodno priznanimi pravicami vred”, je še dodal Gabrovec.

Vse kaže, da bosta po odobritvi reforme senata deželi FJK pripadala samo dva predstavnika. Ali ste pričakovali ta razplet?

Izkušnja v vsem povojnem času in zlasti še ritem političnih dogajanj zadnjih let sta nas pravzaprav privadila na to, da nas skoraj nič več ne preseneča. Teško bi trdil, da sem pričakoval ta razplet, saj se je slika političnih dogovarjanj, barantanj, kupčkanja glasov parlamentarcev in uravnavanja sporov v sami Renzijevi stranki spreminjala vse do zadnjega trenutka in večkrat se je vse skupaj znova postavilo na glavo. Da odgovorim tako: jasno mi je bilo, da FJK kljub vsemu ni glavna dežela Apeninskega polotoka in da v tem okviru tudi vprašanje zastopanosti slovenske narodne skupnosti v Rimu nikomur ne jemlje spanca. Od vsega začetka so zakoličili vrhne število senatorjev, ki naj jih bo sto: 74 bo deželnih svetnikov, 21 bo županov in pet jih bo po lastni presoji imenoval predsednik republike, čeprav bo po novem ta funkcija minljiva, torej ne več vseživljenjska oz. dosmrtna, saj bodo predsednikovi senatorji imenovani za dobo sedmih let. Prve projekcije porazdelitve senatskih mest so naši deželi pripisovale tri mesta, se pravi enega župana in dva deželna svetnika, kar je bilo itak malo v razmerju s sedmimi dosedanjimi. Nato je prišla hladna prha: bosta le dva in eden bo itak župan, po vsej verjetnosti župan glavnega mesta, se pravi Trsta. / IG

ŠOLSTVO Pogovor / Prof. Joško Prinčič

Odlok, ki znižuje stopnjo naše zaščite

Slovenska narodna skupnost v Italiji si zasluži več. O tem je trdno prepričan prof. Joško Prinčič, tajnik Sindikata slovenske šole, ki je sicer brez polemik, a z jasnimi besedami pokomentiral za naše bralce nedavno izdani ministrski odlok, ki prilagaja potrebam slovenskih šol v deželi Furlaniji Julijski krajini določila šolske reforme, znane pod imenom “dobra šola”.

V tiskovnem sporočilu ste kot tajnik Sindikata zapisali, da se počutite razočarane in izigrane. Zakaj?

Razočarani smo zato, ker smo od vsega začetka spremljali zadevo. Bili smo prisotni na posvetovalnih sejah. Ko je bil odobren zakon št. 107 o t. i. dobri šoli in je bilo predvideno, da bo glede slovenskih šol izšel ministrski odlok, smo tudi mi izročili pisne predloge na deželnem šolskem skrbništvu in zadevo še naprej spremljali. Ko pa smo prebrali dekret, smo bili razočarani. Izigrani nismo bili neposredno mi, saj nismo imeli neposrednih stikov z Rimom, ampak vsi, ki so s predlogi aktivno sodelovali pri sestavi dekreta. Deželni urad je še nekaj dni pred odlokom prejel zagotovila dveh generalnih direktorjev iz Rima, da ne bo velikih sprememb. Izigrali so vse nas; ni tu problem ustanove, ampak celotne naše skupnosti.

Dekret je torej v nasprotju z zahtevami slovenskih šolskih subjektov in hromi določila zaščitnega zakona...

V glavnem ne dodaja nič novega. Med drugim je določitev števila mest, ki pripadajo slovenskim šolam, ob začetku vsakega šolskega leta, vrnil na deželno raven, toda ne našemu uradu, ampak glavnemu šolskemu uradu; doslej je to prihajalo direktno iz Rima, kot je to svojčas dosegel že sen. Bratina. / DD

ŠPORT Pogovor / Andrej Vogrič

“Vlagamo v kakovost, da dosežemo čim več”

Z Andrejem Vogričem, športnim direktorjem Amaterskega športnega združenja Olympia iz Gorice, smo se tokrat pogovorili o začetku nove sezone in njenih ciljih, o raziskavi Združenja slovenskih športnih združenj v Italiji in seveda o zgodovinskem nastopu Slovenije na evropskem prvenstvu. Zraven pa še o marsičem, saj Vogrič že več desetletij od blizu spremlja (zlasti) goriško odbojgarsko gibanje in vidni uspehi zadnjih let so v veliki meri sad njegovega dela.

Pred nekaj dnevi je slovenska odbojgarska reprezentanca poskrbela za enega največjih dosežkov v zgodovini slovenskih ekipnih športov. Kaj ti pomeni ta rezultat?

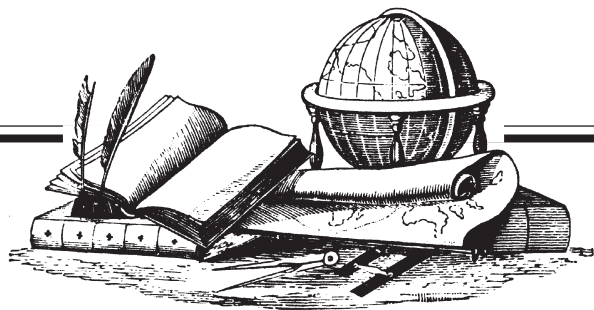
Sem zelo zadovoljen, da je Slovenija dokazala, da upravičeno spada v sam vrh Evrope. To je zelo pomembno tudi za zamejstvo in ta šport, saj živimo v krajih, kjer se igra najboljša evropska odbojka, in tudi mi smo na pravi poti.

Vrnimo se v naše kraje! Stopili ste v novo sezono ...

V moškem in ženskem sektorju tudi v tem letu sodelujemo z ostalimi društvami, z Valom, Sočo in Našim praporjem. Tudi letos bomo imeli “špico”, ekipo v B2 ligi, kjer je nositelj Olympia. Poleg tega imamo tri ekipe v D ligi: Olympia v mladinski, starejšo ekipo pod društvom Soča in klub Val, ki je prešel v D ligo z lansko zmago v prvi diviziji. Naš prapor bo igral v prvi diviziji. Prisotni smo tudi v ostalih mladinskih prvenstvih: Olympia se je vpisala v Under19 in Under17, odbojgarski klub Val v Under15 in Under14, imamo tudi minivolley in druge dejavnosti. Vse to se tiče samo moških. / DD

GORICA Deželni kongres SKGZ

Rudi Pavšič spet na čelu krovne organizacije

Rudi Pavšič, dosedanji deželni predsednik Slovensko kulturno gospodarske zveze, je bil na deželnem kongresu, ki je bil v soboto, 17. oktobra, v Kulturnem domu v Gorici, z veliko večino glasov potrjen na čelu krovne organizacije. Prejel je namreč 167 glasov, drugi kandidat, ki se je prav tako potegoval za predsedniško mesto, Dimitrij Križman, pa 12 preferenc. Tokrat je bilo prvič,

da so predsednika neposredno izvolili na kongresu. Pavšič se je v svojem poročilu dotaknil nekaterih ključnih tematik manjšinske stvarnosti, kot so

npr. šolstvo, vprašanje jezika, odnosi s sosednjo krovno organizacijo SSO; zavzel se je predvsem za ustanovitev vodilnega ogrodja v naši narodni skupnosti. Na kongresu so izvolili tudi nov deželni svet, nadzorni odbor in razsodišče. Ob boku dogodka so obenem podelili priznanja SKGZ zaslužnim posameznikom in organizacijam, ki so s svojim delom pripomogli k razvoju in ohranjanju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Slavistično društvo iz Ljubljane je v soboto, 17. t. m., priredilo strokovno ekskurzijo na Goriško. V Gorico in Novo Gorico so članice in člani prišli v spremstvu predsednice, novogoriške rojakinje, pesnice in slavistke Vite Žerjal Pavlin. Za vodenje po Gorici so prosili Eriko Jazbar, avtorico publikacije Gorica. Vodnik po mestu in po sledovih slovenske prisotnosti, ki je že pošel. Odšli so v slovensko višješolsko središče v ulici Puccini, kjer jim je o slovenski šoli v Italiji spregovoril prof. Peter Černic, nato so si ogledali Kulturni center Lojze Bratuž. V Kulturnem do-

mu jim je spregovoril ravnatelj Igor Komel. Na Travniku sta jih pričakala predstavnica Kinoateljstva Mateja Zorn, ki jim je spregovorila na sedežu društva o goriški filmski produkciji, in urednik Novega glasa Jurij Paljk, ki je spregovoril o Novem glasu, Katoliški knjigarni, Goriški Mohorjevi družbi, Katoliškem tiskovnem društvu in ostalih tamkajšnjih slovenskih ustanovah. Slavisti iz Ljubljane so si ogledali Goriški grad in Ljudski vrt, kjer stoji kip Simona Gregorčiča, spodnje prostore Trgovskega doma, nato so obiskali še Novo Gorico in šli na Kostanjevico.

Svet slovenskih organizacij

Goriška prefektinja Isabella Alberti je sprejela predstavnike krovne organizacije

Goriška prefektinja Isabella Alberti je v torek, 13. oktobra 2015, sprejela deželnega predsednika Sveta slovenskih organizacij Walterja Bandlja in odbornika Filipa Hledeta. V enournem pogovoru je prišlo do izmenjave stališč glede številnih tem, ki zadevajo slovensko narodno skupnost v deželi FJK in še posebno na Goriškem; govor je potekal tudi okoli drugih vprašanj o sedanjem kriznem stanju, ki tare mesto Gorica z družbeno-gospodarskega vidika.

Goriška prefektinja Isabella Alberti je obžalovala dejstvo, da je sedaj skoraj vsa pozornost usmerjena v vprašanje sprejema pribežnikov in prisilcev azila. Zaradi tega so žal druge teme manj v ospredju.

Govorinca in družbeno specifično goriškega prostora. Predsednik Bandelj je predstavil specifično Sveta slovenskih organizacij, stanje slo-

venske narodne skupnosti in poudaril pomembnost sodelovanja z državnimi ustanovami za polno izvajanje zaščitnega zakona. Poudaril je, da si slovenska narodna skupnost med drugim zelo želi, da bi se dokončno rešilo vprašanje o pravilnem pisanju slovenskih imen in priimkov oziroma o normalni uporabi šumnikov. Napovedal je tudi, da bo Svet slovenskih organizacij skupaj z drugo krovno organizacijo SKGZ in paritetnim odborom poskrbel za spisek še odprtih vprašanj glede izvajanja zaščitnega zakona, ki bo pokazal celotno sliko sedanjega stanja.

Sprejem na goriški prefekturi se je končal z obojestransko obljubo, da se je treba o vprašanju izvajanja zaščite še naprej pogovarjati in da mora biti to za celoten goriški prostor priložnost za ovrdenjenje njegovega družbenega konteksta.

SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES Konferenca za Italijo

Občni zbor in predlog za slovensko sv. mašo

Dne prvega oktobra je bil sklican občni zbor italijanske Konferenca Svetovnega slovenskega kongresa, na katerem so bili na dnevnem redu, poleg predsednikovega poročila, še sprejem novih članov, volitve novega odbora in programske smernice. Predsednik Marjan Terpin je podal poročilo o delovanju Konferenca v letu 2014-2015. Pri tem izstopa proslava osamosvojitve in demokratizacije Slovenije, ki jo že vrsto let prireja Konferenca. Gost in slavnostni govornik letošnje uspešne proslave je bil Janez Janša, eden glavnih akterjev slovenske osamosvojitve. Pomembna točka tega zbora pa so bile volitve novega odbora. Na podlagi izida volitve predsedstvo novoizvoljenega

odborna sestavljajo:

Karlo Bresciani: predsednik
Nina Pahor: podpredsednik
Martina Valentiničič: tajnik
in zapisnikar
Jerica Humar: blagajnik.

V odbor so bili izvoljeni še člani: Marjan Terpin, Rafko Dolhar, Karlo Mucci in Damijan Klanjšček (nova člana), Franka Padovan in Dominik Humar. V odbor bosta čim prej imenovana še dva člana, ki bosta zastopala Kanalsko dolino in Benečijo.

Karlo Bresciani in Damijan Terpin sta tudi člana samega odbora Svetovnega slovenskega kongresa, kjer zasedata pomembni mesti podpredsednika in v tej instituciji odgovorno zastopata Konferenco. Iz debate o programu Konferenca za naslednje obdobje ostaja nedvomno vsa-

koletna proslava obletnice slovenske demokratizacije. Mnenja so bila tudi v prid ponovnemu junijskemu srečanju v Ogleju, čepav v presledku vsakih dveh let. Misel je šla tudi na Slovence, ki so razpršeni po številnih mestih v državi in na tiste, ki so se zaradi zaposlitve iz Beneške Slovenije selili v bližnja videmska industrijska področja in si tam zgradili nov dom. Tem moramo nameniti še večjo pozornost. V tem okviru so predlagali, da bi bila občasno slovenska maša v kakšni furlanski vasi ali predelu, kjer živi ali je zaposlena naša skupnost v večjem številu. Če bi se ta predlog izkazal za težko izvedljivega, bi razmišljali vsaj o maši, ki bi jo spremljal slovenski pevski zbor iz Goriške.

Slovenski visokošolski sklad "Sergij Tončič"

Natečaj za dodelitev štipendij in podpor za akad. leto 2015/2016

Slovenski visokošolski sklad "Sergij Tončič" razpisuje natečaj za dodelitev štipendij in podpor za akademsko leto 2015/2016.

5 štipendij v znesku 1000 evrov za študentko - študenta, ki se izobražuje po dodiplomskih ali podiplomskih visokošolskih programih, in podpore rednim študentkam in študentom, ki so vpisani v dodiplomske in podiplomske visokošolske študijske programe. O številu podpor in zneskih bo odločal odbor sklada; predvideno je financiranje šolnin (npr. za doseg habilitacij za poučevanje ali specializacij), študijskih potovanj, kotizacije tečajev in seminarjev. Prednost imajo študenti, ki imajo slabe materialne razmere.

V skladu s statutom Sklada morajo prosilci imeti stalno bivališče ali biti rojeni v Furlani-

ji-Juljski krajini. Vsi zainteresirani naj prošnji, ki mora vsebovati številko telefona, mobitela in naslov elektronske pošte, priložijo fotokopijo osebne dokumenta, curriculum vitae, potrdilo o dokončani višji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom, potrdilo o vpisu na fakulteto ali fotokopijo indeksa (univerzitetne knjižice), družinski list in davčno prijavo vseh družinskih članov ter obrazec ISEE. Dokumentacijo naj prosilci pošljejo po pošti ali vročijo osebno v zaprti ovojnici na sedežu Sklada (SLOVENSKI VISOKOŠOLSKI SKLAD "SERGIJ TONČIČ", ulica Ginnastica 72, 34142 Trst). V poštev bodo prišle prošnje, dospele najkasneje do 20. novembra 2015. Razpis je objavljen tudi na spletni strani sklada (www.skladtoncic.org). Za dodatne informacije pišite na info@skladtoncic.org.

Povejmo na glas

Brez nas ne obstaja deželna posebnost

V zadnjem času, ko potekajo velika prizadevanja za ohranitev posebnega statusa Dežele Furlanije Julijske krajine, je pravzaprav presenetljivo, kako je tukajšnja slovenska narodna skupnost zelo malo upoštevana, čeprav bi lahko odigrala odločilno vlogo. Prizadevanja za ohranitev posebnega statusa so več kot utemeljena, saj je slišati glasove, naj bi tega v državnem merilu ukinili in s tem izenačili vse dežele. Poleg tega je vse več pobud za ustanovitev nekakšne zveze severnovzhodnih dežel, kar bi posebni status verjetno tudi odpravilo. Nemara v zameno zanj rimska vlada obljublja, da vendar velja namestiti naši Deželi dodatno pozornost, in to zaradi obmejne lege, ki utegne biti most za ekonomsko izmenjavo s sosednjimi državami. In v tem okviru neprijetno preseneča stališče dela tukajšnje vladajoče levosredinske koalicije, da posebni status Dežele Julijske krajine ni nastal zaradi priznanja in zaščite jezikovnih identitet, pač pa kot posledica povojnih mirovnih sporazumov. Ni povsem razumljivo, zakaj je bilo treba jezikovne manjšine tako odločno izbrisati iz temeljev posebnosti naše dežele, saj so ravno prisotne jezikovne in narodnostne skupnosti največja posebnost. Toliko bolj v današnjem času vse bolj prevladujoče logike velikih kapitalov, ki priznava le ekonomijo in s tem potiska vse ostale enkratnosti v drugi in kar tretji plan. V tem smislu je na delu uravnilovka, po kateri bomo v imenu ekonomije vsi enaki, s čimer se približuje-

mo ideologiji ali jo celo presegamo. In v takšni danosti je jasno, da se posebnosti ne nahajajo več v takšni ali drugačni ekonomski značilnosti, pač pa drugje, se pravi v največji meri v prisotnosti narodnostnih in jezikovnih manjšin in drugačnosti. Med temi pa je slovenska narodna skupnost slej ko prej na prvem mestu. In medtem ko si naša Dežela prizadeva za ohranitev posebnega statusa, je povsem prezrla možnost, ki bi jo imela s sklicevanjem na našo narodnostno manjšino. Še več, v času reformiranja javnih uprav ni vzela v poštev sicer priznane zaščite in upoštevanja naše posebnosti. Najprej so bili ukinjeni rajonski sveti, potem pokrajine, sedaj nastajajo zveze občin, ne da bi imel kdo v mislih narodnostne manjšine in bi jim v novih razmerah dal primeren prostor ali vsaj nekaj prostora. Vse to je vsekakor nerazumljivo in gotovo nekoristno. Tu se je mogoče spomniti resnice, da se morajo manjšine povsod trdo boriti za svoje pravice, kar odpira vprašanje, kaj se dogaja v t. i. večinskih narodih. Kaj je res tako težko dati manjšinskim narodnim skupnostim tisti prostor, ki jim gre, kar bi ne nazadnje koristilo večini - kot v primeru naše Dežele? Toda tudi mi sami se lahko zamislimo. Če ne bi bili politično tako izjemno dvotirni, bi lahko dosegli mnogo več in bi bili dosti bolj spoštovani, kot smo. Tako pa vse bolj nemarno opazujemo, kako izgubljam tisto, kar nam pripada in je zapisano v določilih.

Janez Povše

S 1. STRANI Igor Gabrovec

Nov udarec ...

Zakaj je po vašem mnenju obveljala ta izbira, ki ne upošteva številčnega vidika prebivalstva FJK in niti narodnostno mešane specifičnosti našega območja? Neprimernost zastopstva FJK v novem senatu namreč izstopa, če jo primerjamo modelu predstavništva, ki naj bi ga v predrugačenem organu imele druge dežele.

Gola in brezdušna matematika. Zakonodajalec je zmanjšal število poslancev v "zgornjem domu" parlamenta na eno tretjino (od 315 na 100) in določil, da bo vsaka dežela imela vsaj dva senatorja, kar je avtomatično nagradilo zelo majhne deželne tvorbe. Zelo velike dežele bodo seveda razpolagale s sorazmerno številčnejšo ekipo. Dežela Molise bo npr. imela prav tako dva senatorja, vendar ima le eno tretjino prebivalstva FJK, ravno tako Basilicata, ki velja s svojimi prebivalci za polovico naše. Dolina Aosta si bo s svojimi 126 tisočimi prebivalci (kar je približno toliko, kot je prebivalcev Vidma ...) prav tako zagotovila dva predstavnika v senatu, in to ravno zaradi prisotnosti francoske manjšine. Z isto motivacijo, manjšinsko namreč, bo Tridentinsko Zgornje Poadižje s svojim milijonom prebivalcev razpolagalo s štirimi (!) senatorji, dvema za vsako avtonomno pokrajino. Tu trčimo v edine primere odstopanja, in to ponovno dokazuje, da sta alpski avtonomni pokrajini dejansko edini nedotakljivi. Dolina Aoste itak uživa status dežele, vrh vsega avtonomne, kljub neznatnemu številu prebivalcev. To je zaradi priznanja specifične prisotnosti in zaščite francoske narodne skupnosti.

Vprašanje pa je, kje so bili naši parlamentarci. Kot stranka Slovenska skupnost smo zahtevali dodatnega (svoječasno računali na četrtega ...) senatorja, ki naj bo priznan v zastopstvu slovenske narodne skupnosti, ne da bi zaradi tega prikrašali ostale. Zahtevo so zagovarjali Južni Tirolci, nekoliko sramežljivo tudi lokalna raven Demokratske stranke, nato se je predlog razblinil kot milni mehurček. Nemcem je bilo sicer zadoščeno na domačih tleh in, resnici na ljubo, tudi nisem pričakoval, da bodo prevrnili pogajalsko mizo zaradi potreb Slovencev ... Nekaj več pa sem pričakoval od predstavnikov v vodilni italijanski stranki, ki ima zdaj v dobrem in slabem škarje in platno. Tu je, očitno, zmanjkalo poli-

tične volje in motivacije. Rad bi videl, da bi sami dokazali nasprotno, in če se to zgodi, se jim bom tudi opravičil za krivično oceno.

V tiskovnem sporočilu ste izjavili, da je dosedanja slika senata, ki je deželi FJK dodeljevala tri senatorje, že itak bila povsem neprimerna, saj ni odgovarjala jezikovnim in narodnostnim specifikam naše dežele. Kolikšno bi bilo po vašem mnenju količinsko uravnoteženo razmerje? Se pravi, koliko senatorjev bi si naša dežela doslej "zaslužila"?

Tudi trije senatorji iz FJK bi avtomatično ne garantirali zastopnosti Slovenca ali Slovenke, bi pa vsaj pomenilo, da bi deželni svet izvolil dva, enega iz vrst večine in drugega iz vrst opozicije. To bi bilo vsekakor zelo malo verjetno. Grem korak nazaj: nikjer ni zapisano, da Slovenci avtomatično izvolimo deželnega svetnika. Doslej smo vedno, včasih več in včasih manj. V času Illyjeve uprave je bilo Slovencev v palači na Oberdankovem trgu kar pet, enkrat prej pa je, če se ne motim, Bruna Zorzini Spetič ostala kar sama, potem ko je bil Miloš Budin izvoljen v senat. Slovenska stranka je zaradi krivičnega volilnega zakona izostala iz deželnega sveta kar dva zaporedna mandata. Nočem biti pesimist – pravim le, da je izvolitev v senat preko deželnega sveta neke vrste dvojni akrobatski skok, ki lahko tudi ne uspe. Že z dvema samima predstavnikoma iz vrst deželnega sveta si predstavljam mnogo diskusij o tem, da je Slovencev le za nekaj odstotkov in da si zaradi tega ne moremo predstavljati, da bodo vsi ostali oškodovani. Večina in opozicija bi druga na drugo vračali odgovornost za kelih žrtvovanja. Kar poznam ta svet, bi naposled Slovenci ostali z dolgim nosom. To z dvema. Sedaj bo iz deželnega sveta romal v Rim eden: lahko pričakujemo, da bo ta edini ravno Slovenec? Ostaja predstavnik županov. Si res kdo nadeja, da bo dvesto in več županov za svojega zastopnika ali zastopnico izvolilo, kaj vem, župana z Repentabra ali iz Doberdoba, županja Števerjana ali Zgonika? Da se povrnem na že povedano: našo zastopnost bi omogočil le dodatek senatnega mesta, ki bi bil v sami reformi opravičen in utemeljen kot dodatek za slovensko narodno skupnost. To se je zgodilo za Tridentinsko Zgornje Poadižje, kar dokazuje, da niso vse manjšine enake oz. enako zaščitene. Ob povedanem ocenjujem izbiro senatorjev kot klofuto do-

stojanstvu avtonomne dežele ter narodni manjšini z njenimi ustavno in mednarodno priznanimi pravicami vred.

Na podlagi reforme senata bi se torej že itak skope možnosti predstavništva slovenske narodne skupnosti še bolj zožile ...

O tem ni dvoma. To se je tudi zgodilo, kljub zaščitenemu zakonu in mednarodnim dogovorom. Obstaja sicer neke vrste rešilni čoln, ki ga bo morda kdo brez sramu tudi kdaj kje omenil. Predsednik republike bi se lahko odločil, da v peterico imen za Kvirinal vključi tudi uglednega Slovenca ali Slovenko. Saj jih premoremo tudi mi, kajne? Na papirju je torej tudi ta možnost, za katero bi sicer bili hvaležni in pravzaprav počaščeni. Vendar tu ne moremo govoriti o nekem

Z DS smo leta 2013 potrdili in dopolnili politični dogovor, ki prevečkrat ostaja mrtva črka.

kakorkoli izvoljenem, demokratično izbranim predstavniku. Gre za imenovanje, diskretno do konca, enostransko, arbitrarno, ad personam. Rekel bi zato, da ta možnost ne šteje.

Kakšno veljavo bi potemtakem imel člen 26 zaščitenega zakona 38, ki pravi, naj "volilni zakoni za volitve senata in poslanske zbornice vsebujejo določila, ki olajšajo izvolitev kandidatov, ki pripadajo slovenski manjšini"?

Lepo vprašanje. Odkar ga imamo, se ta člen ni nikdar uresničil. Pravzaprav se je uresničil edino tam, kjer ni bil izrecno predviden, se pravi v volilnem zakonu za deželni svet, ki osvaja tako imenovani "evropski model" olajšanega (nikakor ne garantiranega!) zastopstva. Ta avtonomni manjšinski listi (lahko je to Slovenska skupnost ali katerakoli druga lista) prizna malenkostno nižji vstopni prag pod pogojem, da se programsko-politično poveže z drugo večjo stranko. Na tej osnovi je SSK ponovno nastopala na deželnih volitvah z lastnimi kandidatskimi listami na celotnem deželnem ozemlju, tako kot SVP izvoli svojega (in našega) zastopnika v Evropski parlament.

26. člen zaščitenega zakona je gladko prezrl nedavni volilni zakon za poslansko zbornico, zloglasni Italicum, sedaj

pa jo je gladko obšla še reforma senata. Da je tako, priznavajo danes tudi najvišji slovenski zastopniki v vladni stranki. Pravzaprav smo z Italicumom postali Slovenci neke vrste živi ščit v neskončnem boju med italijanskimi Tržačani in furlansko enklavo. Na osnovi Italicuma sta bili začrtani okrožji, ki nikakor ne olajšata izvolitve Slovenca. Ta bo, tako kot je doslej zapisano, še vedno v zakupu velikih vsedržavnih strank. Te bodo izbirale najboljšega ali najbolj prilagodljivega in torej nemotečega? Od tod moj predlog, da poiščemo volilne povezave tudi pri furlanskih avtonomistih, ki v marsičem delijo naše skrbi in tudi občutljivost za krajevna vprašanja. Glede Italicuma pa se postavlja tudi vprašanje, ali sploh odgovarja ustavnim načelom. Menda ta vidik v pristojnih pravnih sodnih krogih že skrbno preverjajo.

Dejstvo, da bo – vsaj po dosedanjih podatkih – dežela FJK imela le dva predstavnika v novem organu, pomeni, da na državni politični šahovnici naša dežela malo tehta, kljub temu da je njena predsednica druga oseba samega vrha Demokratske stranke?

Ocena je tu sila tvegana. Osebo ni znano, ali se je predsednica FJK sploh osebno angažirala v tej igri, saj je kritičnih šahovnic na relaciji Rim-Trst kar nekaj in resnično ne vem, ali je bila "senatna" deležna največje pozornosti.

Nekateri krajevni predstavniki DS pa opozarjajo na dejstvo, da bo nov senat itak imel močno okrnjene pristojnosti ... Zakaj ga torej sploh obdržati pri življenju?

Ta odgovor začnem tam, kjer sem končal prejšnjega. Novi senat bo vidno vsebinsko okleščen. Reforma je zapisala konec odličnemu dvodomnemu sistemu, kjer sta si bili zbornici dejansko enakovredni. Morda je bil ta sistem res preživet, saj so bili zakonodajni postopki podvojeni. Skupno število parlamentarcev se je sukalo okoli tisoč, kar je blazno veliko. Novi senat ohranja omembe vredne pristojnosti glede regionalnih vprašanj in, to nas še bolj pobliže zanima, jezikovnih manjšin. Res pa je tudi, da bo to senat, ki ga bodo sestavljali nekakšni part-time deželni svetniki in župani. Ti se bodo nekajkrat mesečno mudili v Rimu. Z rimskimi zadevami se bodo ukvarjali v prostem času, kar ne bo nagradilo kakovosti in resnosti dela in poslanstva. Da odgovorim: moje mnenje je, da tako zastavljenega senata morda Italija res ne potrebuje. Če pa obstaja, potem je načelno naša pravica, da smo zraven.

Odnosi med stranko Slovenska skupnost in Demokratsko stranko zadnje mesece, ali boljše zadnje leto, dokaj nihajo. Ne nazadnje tudi omenjena reforma senata povsem ne upošteva vloge, ki jo ima slovenska narodna skupnost pri etnični sestavi deželnega področja. Kakšen scenarij se torej po nadaljnem odnosu med obema političnima oseboma na deželni ravni in posameznih krajevnih – občinskih – ravneh?

Odnosi med strankama so in so vedno bili zelo zapleteni. Navsezadnje gre za dva popolnoma avtonomna politična subjekta, od katerih je eden znatno večji od drugega, kot tudi so njegove razsežnosti vsedržavne. To se odraža v prioritetah in v pristopu. Naših izbir nam ni treba prilagajati Rimu. Slovenska skupnost je kot stranka logično zazrta prvenstveno v deželno specifično in čezmejne odnose. Naše potrebe in prioritete so tukaj, v FJK in v njenih odnosih s Slovenijo. Naši izvoljeni predstavniki kjerkoli so, zagovarjajo prvenstveno interese in pričakovanja slovenske narodne skupnosti, ki je v tem prostoru res avtohtona in formalno zaščiten, vendar tudi številčno manjšinska, kar jo spravlja nemalekkrat v neenakovredne startne položaje. Z DS smo leta 2013 potrdili in dopolnili politični dogovor, ki prevečkrat ostaja mrtva črka. Tudi priložnosti, da bi o tem odkrito razpravljali, je že nekaj časa bolj malo, kar ni dobro. V mejah mogočega strpno in konstruktivno sodelujemo na vseh upravnopolitičnih nivojih in sodelovanje je marsikje na odlični ravni. Ponekod škripa, večkrat ne po naši krivdi. Nekatera pomembna poglavja pa zaoščajajo. Tu mislim na novo volilno zakonodajo, ki ne upošteva pravic in pričakovanih slovenske narodne skupnosti. Isto velja za deželno reformo krajevnih uprav, ki se je rodila pod nesrečno zvezdo, in čas sam od sebe ne prinaša izboljšav, prej nasprotno. Določene razlike v pogledih imamo tudi na področju šolstva in morda glede pomena območja ali, nadalje, plemenite dediščine jusov in srenj, se pravi skupne lastnine. Demokratski stranki, še najprej njeni slovenski komponenti, sporočam, da ostajamo zainteresiran, resen in odgovoren politični sopotnik. V zameno pa pričakujemo prav tako resnost in odgovornost, pa tudi vzajemno spoštovanje dostojanstva in enakopravnosti v odnosih. Sicer sem znan kot človek dialoga in pragmatične potrpežljivosti. Pomembno je le, da obstaja sogovornik, se pravi pogoj za dialog.

S 1. STRANI Prof. Joško Princič

Odlok, ki znižuje stopnjo naše zaščite

Po novem se bomo morali spet pogajati z ostalimi sindikati v Trstu o tem, koliko mest naj pripada slovenskim šolam. Mi smo seveda v veliki manjšini v primerjavi z interesi italijanskih sindikatov. Za nas je bilo veliko boljše prej, ker so odločali v Rimu in ni prihajalo do nepotrebnih napetosti. To je torej korak nazaj.

Drug problem zadeva izobraževanje, izpopolnjevanje šolskega osebja; to se bo lahko posluževalo tudi slovenskih ustanov, kar pa ne bo smelo predstavljati dodatnih finančnih bremen za Italijo. Kaj to pomeni? Naj Slovenija plačuje izpopolnjevanje naših učiteljev? Ravno tako, ko odlok obravnava informatizacijo oz. problem pisave slovenskih imen in priimkov, določa, da to ne sme predstavljati dodatnega bremena. To pomeni, da na podlagi zakona ne moreš zahtevati, da nam to pritiče, ker se lahko vedno kdo izgovori: "V tem trenutku nimamo denarja"...

Odlok med drugim predvideva, da bo učno osebje lahko prejelo za izpopolnjevanje 500 evrov, to pa bo

moralo dokumentirati. Če sem dobro razumel, se lahko izpopolnjujejo tudi v Sloveniji, a samo v primeru, če so te ustanove priznane pri deželni šolskem uradu na podlagi posebnega postopka. To pomeni, da se ti nekje v Sloveniji izpopolnjuješ, nato pa prosiš ustanovo,

Izigrali so vse nas, celotno našo skupnost ...

vo, da gre v Trst uredit svojo situacijo ...

Kakšno vlogo sploh lahko še ima slovenski urad?

Slovenski deželni urad je predviden po zaščitenem zakonu; če je predviden, naj bi imel določeno avtonomijo. Z odlokom pa je njegova vloga zreducirana. Nekje drugje se bo odločalo, ta urad pa bo samo izvajal to, kar odloča deželni ravnatelj, ki je nad njim, ali kar se določa v Rimu.

Zaman smo tudi zahtevali overo-

vljanje naslovov iz Slovenije; pokrajina Bocen ima zakonsko določene tovrstne pristojnosti. Zakaj mora namreč vsa dokumentacija romati v Rim, če bi pa lahko to uredil deželni šolski urad, ki je bližji in bolje pozna situacijo? To se nam zdi konkreten primer, kako zaščitni zakon nima nobene veljave in se podcenjuje ta urad.

S 1. septembrom lani je bilo ukinjeno osebje, ki je bilo nameščeno z zakonom iz leta 1973, češ da imamo itak osebje na podlagi zaščitenega zakona. V Gorici smo imeli tri zaposlene, nato dva, sedaj nimamo niti enega. Za potrebe slovenske šole pride ob ponedeljkih, če pride, kdo iz Trsta... Že skoraj dve leti čakamo, da se bo glede tega izrekla državna advokatura. Ta zakon ni bil črtan, in vendar se po zaščitenem zakonu ne sme nižati raven zaščite. Drugih glasov, poleg našega, nisem slišal. Nihče drug ne opozori, da se zadeva vleče naprej že dve leti. Vsi naši dopisi so na mrtvi točki. Nekdo nam jo je zagodel.

Načelnik urada za slovenske šole pri deželni šolskem skrbništvu Igor Giacomini je dejal, da je odlok lahko iztočnica za dobro nadaljnje delo in da si moramo zdaj zavhati rokave...

Iztočnica je na vsak način. Ni naš cilj, da se tu izkašljamo in ustvarjamo polemike, ampak da še dodatno razburkamo vode. Zdi se nekaj

normalnega, da sprejemamo odločitve, ki sicer niso proti nam, nam pa niso v pomoč... Računamo, da bo posegla Republika Slovenija. Upam, da bosta posegla tudi slovenska deželna svetnika in "prijela" predsednico Serracchiani; ta se očitno ne zaveda, da ima dežela Furlanija Julijska krajina avtonomijo tudi zaradi prisotnosti naše manjšine. Velikokrat sem opazil, da našo deželo primerjajo z drugimi, nikakor pa ne z Dolino Aosto...

Ne bomo se ustavili. A naš sindikat ne more biti glas vpijočega v puščavi. Pozvali smo politične sile

in ustanove na krajevni ravni in v Rimu ter vlado Republike Slovenije. Vprašanja našega šolstva bi mo-

Vprašanja našega šolstva bi morali reševati v okviru bilateralnih odnosov.

rali rešiti v okviru bilateralnih odnosov. Saj naša šola zaradi tega odloka ne

bo utrpela posebne škode, toda stremeti moramo k temu, da sistem izboljšamo.

Je to možno?

Dekret lahko spremeni samo parlament. Ministrstvo lahko vedno izda drug odlok, a ne verjamem, da bo to storilo proti temu, kar je že naredilo. Lahko bo kaj dodalo ali natančneje določalo, npr. o organiku, priznavanju diplom, razpisovanju natečajev itd.

Edino pozitivno je, da naj bi takoj imenovali šolskega inšpektorja, lik, ki je sicer z zakonom že predviden, pa čeprav ga slovenske šole v Italiji že vrsto let nimajo.

Begunski krizi v Sloveniji ni videti konca. Slovensko vzhodno mejo je namreč od začetka tedna prestopilo največ pribežnikov doslej, okrog 10 tisoč ljudi, ki želijo nadaljevati pot do držav zahodne Evrope, zlasti Nemčije. Politika in državni vrh, zlasti s pomočjo ministrstva za notranje zadeve in z dobrodelnimi organizacijami, iščeta dolgoročne rešitve za obvladovanje begunskega vala. Slovenski premier Miro Cerar je že razmišljal o spremembi zakona o obrambi: le-ta bo namreč dal vojski dodatna pooblastila za pomoč pri varovanju meje.

Cerkveni in družbeni antislovar (7)

F kot FEMINIZEM

Ko beseda nanese na feminizem, imamo navadno v mislih neke jezne in kljubovalne protestnice, borke za pravice žensk in še kaj, ampak po besedah sociologa Gianfranca Morre je to vse že zdavnaj za nami. Če smo v enem od preteklih zapisov omenjali borke proti poroki, družini in moškim, je danes drugače, saj mnoge ženske svojo svobodo živijo ob moškem in ne proti njemu, kakor tudi živijo v družini in ne proti njej, prav tako pa se njihovo seksualno življenje ne izključuje z materinstvom. Rečemo torej lahko, da imamo danes neko tretjo obliko ženske, žensko tretje generacije. Prvega modela, ženske kot pohlevne gospodinje, danes ni mogoče več ponuditi, če je ta mit o pohlevni kmečki gospodinjici sploh resničen. Če bi malo povprašali, kakšne so bile v resnici te ženske, bi dobili drugačno sliko, je pa res, da tega kmečkega modela ni več, tudi zato, ker ni več tistega sveta, v katerem so bile doma, danes se pa ne bi znašle in se tudi ne znajdejo. Ni pa več niti ženske 2.0, če tako rečemo. Ni tega drugega tipa ženske, ženske druge generacije, uporne in nasprotovale, ki se je upirala moškim samo zato, da bi jih posnemala oz. prevzemala njihove vloge. Danes imamo tretji tip ženske, ki je hkrati enaka in različna v primerjavi z moškim. Svobodna, a ne svobodnjaška. Delavka in mati obenem, ki ji torej uspe združevati enakost in različnost. Sociologi tako ugotavljajo, da je prvo žensko odpihnila feministična revolucija, da pa je tudi druga, torej feministična, imela le kratko življenjsko dobo. Njena reakcija je sicer razumljiva, a je bila v bistvu sterilna. V najbolj razvitih deželah, tistih torej, ki so najbolj podvržene t. i. emancipaciji ženske, je tu že tretja ženska, ženska 3.0, ki postane svobodna ne tako, da je proti moškemu ali da ga posnema, ampak ugotavlja ter uveljavlja svojo žensko vlogo in posebnost v dopolnjevanju z moškim. Ne bomo se preveč ustavljali pri zgodovini, a nekaj stvari je treba povedati, ker je preveč potvorb. V kmečki družbi se tako ženska kot moški nista oddaljevala od hiše, kjer sta imela naloge lepo porazdeljene –

moški je bil lovec, živinorejec, obdelovalec, ženska mati in gospodinja. Tako je bilo na svetu vse od neolitika, pa potem kakih deset tisoč let, s to razliko, da na krščanskem zahodu ženska družbena podrejenost moškemu nikdar ni postavljala pod vprašaj enakega dostojanstva ženske. Kar nekaj zgodovinarjev, izpostaviti pa velja Regine Pernoud, je dokazalo, kako so imele ženske v srednjem veku v bistvu več prostora kot pa v sodobnih časih. S t. i. industrijsko revolucijo se je začel uveljavljati drugačen model ženske. Ženska mora kot prvo uresničiti samo sebe, samo kot drugo lahko, če seveda želi, prevzame tudi vlogo žene in matere. Posebej v 20. stoletju vse bolj raste vpletenost žensk v sistem proizvodnje, ob tem pa pridejo še nove ekonomske in družbene (socialne) pravice. Zlasti med letoma 1960 in 1980 je na popolno zavrnitev prvega tipa ženske, ki je vendarle veljal tistih deset tisoč let, vplivalo feministično gibanje, ki je predlagalo tisti model ženske, ki smo ga označili kot drugi tip ženske ali drugo žensko. Ta je v popolnem konfliktu z ideali prve ženske kakor tudi z moškim, ki je bil prej njen "varuh" – spomnimo se na sv. Jožefa, ki je tudi varuh Sv. Družine. Tu so "pridobitve" tega obdobja, ki so znane – ločitev,

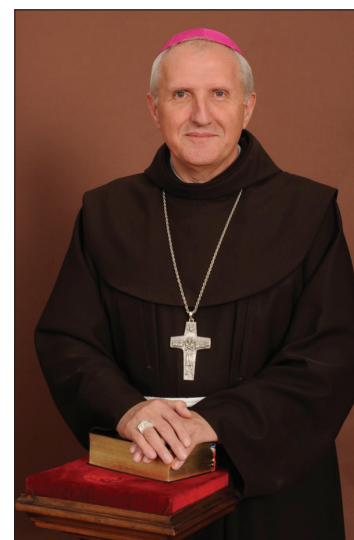
kontracepcija, splav, enake možnosti ... Vse to izraža ideale te druge ženske, ki je emancipirana, avtonomna, avto-referenčna, uporniška. Ni bilo potrebno veliko časa, da so ugotovili, kako ta druga ženska v bistvu ni bila kaj dosti ženska, temveč bolj neke vrste "preoblečena" ženska. Tako je skrajni feminizem, ki je zahteval popolno osvoboditev ženske prepustil mesto manj radikalnim oblikam, ki se zavzemajo za emancipacijo ženske. Ta gibanja se danes seveda ne želijo odreči tistim prej omenjenim "pridobitvam", jih pa ne uporabljajo več kot orožje proti družini in otrokom. Ni čudno, da razne "femen" izpadejo danes čudno in popolnoma "out", ker spadajo k tipu ženske 2.0. Danes vsi vemo, ne le socialni psihologi, da praktično ni zaposlitve, ki je ne bi mogle opravljati tudi ženske, drži pa tudi recimo, da so najboljši krojači, kuharji in frizerji moški, kakor so se tudi moški naučili najstarejše obrti na svetu, ki je bila nekaj rezervirana le ženskam. Res pa je tudi, da razlika med moškim in žensko vendarle ni tako prepudna velika, vendarle razlika je, obstaja in je tako tudi prav. Že res, da so nekatere razlike tudi kulturno pogojene, imamo pa tudi določene stvari, ki so stvar narave. Med enakostjo in istostjo je seveda razlika, saj ženska ni in ne more biti isto kot moški, lahko pa je seveda enaka, enakovredna moškemu. Treba je priznati, da sta moški in ženska hkrati enaka in različna, pa tega ne trdi le Sveto pismo, ampak tudi znanost, tista resna in prava. Četudi nosi hlače, je torej ženska ženska. Razne politične in jezikovne potvorbe, ki zahtevajo par condicio, s tem ne upoštevajo narave stvari, naravnega zakona, ki je impar condicio. Politična korektnost s svojim besednjakom je do žensk krivična in žaljiva, saj praktično nimajo več možnosti, da bi strokovnjakinja označili z žensko obliko poimenovanja – uporabljati je treba striktno moško. Tako imamo samo zdravnike in arhitekte, čeprav je veliko zdravnic in arhitektkinj. Glede na to, da pa se prav v tistih deželah, v katerih se je najbolj razbesnela "ženska revolucija", vračajo k prvemu modelu ženske, vendar prilagojenemu našemu času. Tu je torej tretja ženska, tretji tip ženske, ki upošteva posebnosti, specifičnost ženske. Še je upanje, da ni šlo vse k vragu.

Andrej Vončina

Prispevek nadškofa Zoreta na redni sinodi o družini

Pozornost prenosu vere znotraj družine

Spoštovani sveti oče, dragi bratje in sestree, moj prispevek se v Instrumentum laboris nanaša na točke 75, 78 in 91. Verniki v naši slovenski krajinski Cerkvi postavljajo družinsko in zakonsko življenje med zelo pomembne vrednote. Prizadevanja naših vernikov, da posvečajo čas in svoje življenje uresničevanju družinskega življenja ter vzgoji otrok, zaslužijo vse naše priznanje in spoštovanje. Ob tem pa opažamo, da se številni verniki soočajo s težavami pri oblikovanju družinskega življenja kot tudi pri življenju v veri v razmerah, ko so se ločili oz. ponovno civilno poročili. Zato posebej pozdravljam *Motu proprio* papeža Frančiška ter prizadevanja, da se razporočenim parom poenostavi postopek ugotavljanja ničnosti zakonske zveze in možnost, da tudi v Cerkvi uredijo svoj položaj. V današnjem svetu se katoličani soočamo s pritiski politike in medijev, ki že desetletja želijo normalizirati izvenzakonsko bivanje, ločitev, nezvestobo in alternativne življenjske sloge, ki niso v skladu s krščansko antropologijo in teologijo (Instrumentum laboris, 91). Danes se temu pridružujejo tudi vsi tisti, ki zanikajo biološki pomen moškega in ženske, želijo redefinirati zakonsko zvezo ter relativizirajo pomen materinstva in očetovstva za razvoj otroka. Zato je nujno, da se cerkveno učiteljstvo jasno opredeli do takšnih stališč ter predstavi vernikom orientacijo za njihovo življenje. V takšnem kulturnem položaju se kaže nujnost primerne priprave mladih na zakonsko in družinsko življenje. Programi v slovenskih javnih šolah bolj ali manj izključujejo vsebine, ki govorijo o tem, zakaj je družinsko življenje pomembno, kateri so ključni kriteriji pri izbiri sozakonca in kako primerno oblikovati družinsko življenje ter vzgajati otroke. V naši krajinski

Cerkvi imamo zato že dolgo navzočo družinsko pastoralo, ki vključuje pripravo na zakon in zakonske skupine. Vendar nas uspehi na teh področjih ne odvezujejo od iskanja novih oblik družinske pastorale. Posebno pozornost želimo dati takšni katehezi, ki bi dala dovolj velike pozornosti t. i. daljni pripravi na zakon in naše mlade ter pastoralne delavce še bolj oblikovala v krščanskem razumevanju zakramenta svetega zakona in družinskega življenja (Instrumentum laboris, 75). Zato je ključno, da na vseh ravneh kateheze umeštimo t. i. dolgoročno pripravo na zakonsko, družinsko in versko življenje v družini.

Pričakujemo, da bodo ustrezni uradi Rimske kurije oblikovali študijske skupine, ki bodo pod vidikom priprave na zakrament svetega zakona analizirale stanje sedanje kateheze ter razvile smernice in ustrezne jezike, ki bo razumljiv sodobnemu človeku.

Glede predloga, da se v katehezah "ne bi moraliziralo in sodilo ljudi", je potrebno poudariti, da so takšni plemeniti cilji priložnost, da Cerkve poudari svoj moralni nauk (Instrumentum laboris, 78). V praksi vel-

ja, da imajo verniki v vedno bolj zmedenem svetu pravico, da se celovito seznanijo z moralnim naukom Cerkve, pa naj bo to na družinskem ali pa družbenem področju. Obenem predlagam, da Sinoda posveti veliko pozornost prenosu vere znotraj družine, saj se ta prenos v vedno bolj sekularizirani družbi kaže kot izredno velik izziv. Pristojne ustanove naj oblikujejo takšne smernice, ki bodo mladim pomagale, da bodo v okviru svojih družin lahko oblikovali krščanski dom, ovrednotili pomen družinskih praznovanj in molitve ter drugih pobožnosti in tradicij, ki bodo njim in njihovim otrokom omogočile okolje, v katerem bodo lahko poglabljali svojo vero, krščansko identiteto in pripadnost Cerkvi.

Zapažanje Winstona Churchilla

Prepovedano razmišljanje

Sir Winston Churchill je bil brez dvoma zanimiva osebnost ob koncu 19. in v začetku 20. stoletju. Bil je pogumen vojak, briljanten angleški novinar, izreden politik, državnik in britanski premier. Umril je 24. januarja 1965 v visoki starosti 90 let. Leta 1953 so mu podelili Nobelovo nagrado za književost, za njegov obširni literarni opus "Druga svetovna vojna", ki je izšel v šestih knjigah (1949-1952). Zanimiva je utemeljitev: "Sir Winston Churchill prejme Nobelovo nagrado za literaturo, za mojstrovino pri popisovanju tako zgodovinskih in biografskih okoliščin, v briljantem slogu, kot branilec vzvišenih človeških pravic". Leta 1899 je kot novinar imel zanimiv nagovor na novinarski konferenci, zato ga prinašamo: "Kako strašni so uroki, na katerem sloni Islam in njegovi častilci. Fanatična blaznost je pri človeku zelo nevarna kot hidrofobija (strah pred vodo) pri psu. Učinki so vidni v mnogih državah, lahkomišelnost navade, zanemarjanje kmetijstva, počasno poslovanje, negotovost imetja, vse to je tam, kjer vladajo Prerokovi privrženci. Degradirana

čutnost oropa to življenje, oliko, vpljudnost, dostojanstva in svetosti. Dejstvo je, da mora vsaka ženska v Mohamedovem pravu pripadati moškemu kot njegovo absolutno premoženje, bodisi kot otrok, žena – to je oblika suženjstva, ki ne bo

izumrlo. Posamezni muslimani lahko kažejo odlične kvalitete, vendar vpliv vere ohromi socialni razvoj vsem, ki sledijo Islamu. Daleč od tega, da bi izumrlo, je Islam militanten in obenem vera spreobračanja. Razširil se je po vsej centralni Afriki. Dvignil najuspešnejše bojovnike na vseh koncih, in če ne bi bilo prisotno krščanstvo, še zlasti v zavetju znanosti, proti katerim se bori, bi civilizacija moderne Evrope padla,

kot je padla civilizacija starega Rima". (Sir W. Churchill Reke vojne London - str. 248-259)

Sir Winston Churchill se je s tem pisanjen dotaknil tudi islamskih verskih voditeljev. Malo kdo ve, da je v islamskih državah na podeželju glavnina prebivalcev še danes opsnjena samo z lokalnim jezikom (narečjem), uradni jezik države poznajo le nekateri, pa tudi tisti, ki zlasti zadnja leta obiskujejo šole.

Glavna pisna oseba je krajevni verski voditelj. Njemu zaupajo in on jih vodi, in to ne samo duhovno, ampak tudi gospodarsko in politično. Z begunci danes bežijo tudi lokalni verski voditelji, ki tudi na begu imajo isto vlogo, kot so jo imeli doma. Čeprav ne smemo pri tem zanemariti vseh tistih, ki z begunstvom mastno služijo. Bolj ali manj je to poznano.

Ker je v Islamu verski voditelj spoštovan in upoštevan, je njegov namen čisto drugačen od sedanjih vlog rimokatoliškega duhovnika. Če k temu dodamo, da je Islam vera moških, žene ostajajo v podrejenem položaju, potem je dojemljivo, da Islam ima prihodnost, ne glede kje, in da bo vpliv Islama na kulturo, gospodarstvo, pa tudi civilizacijo močan tudi v Evropi. V kolikor že ni?

Ambrož Kodelja

GLEDATI SKOZI POGLED (5)

Primož Krečič

POGLEDI SKUŠNJAVCA

Odpadli angeli škodijo človeku in razbijajo Božje delo v svetu. Skušali so prvega človeka in ga privredili do tega, da se je uprl Bogu in zavrnil njegovo ljubezen.

Padli angel je lažnivec. Genialni um, ki mu je bil dan od Stvarnika, uporablja za zapeljavanje in poneumljanje ljudi. Hoče poneveriti resnico, da ne bi vedeli, kaj je prav. Laže o Bogu, da ne mara človeka in ga omejuje v svobodi. Tudi o človeku laže, da bo kakor bog in bo delal, kar hoče. Pogled lažnivca je zviti, nejasen, sladkoben in škodoželjen.

Oče laži je veliki zapeljavec in premeteno vodi ljudi v pasti greha, da mu padejo v roke in se niti ne upirajo. Pri zapeljavanju mu pomaga potrošniška industrija in mnogi sodelavci. Le tisti, ki živijo v Božji milosti in so izurjeni v boju, prepoznajo njegov obraz in ne pristanejo na zapeljavanje.

Hudič se predstavlja kot lažni dobrotnik človeštva. Z uglajenim nasmeškom in pristopom obljublja hrano, uživanje, standard, pokojnino. Nekateri ga prosijo za pomoč pri karieri in v boju z nasprotniki. Toda končni sad te dobrote so polom, razočaranje, razbitost, zasužnjevanje. Samo Bog je resnični dobrotnik človeštva.

Hudič potvarja Boga in se predstavlja kot angel luči. Ljudi zavaja z enostransko lepoto, ki je pohotna in vodi v pogubo. Cele generacije se utapljuje v nje-

nem sanjskem svetu in mediji pomagajo pri tem. Obstajajo pa dotiki Božjega, ki jih zloba ne more kopirati ali zbrisati.

Oče laži je morilec, kar se je videlo že pri prvem grehu in bratomoru. Zlo se postavi proti dobremu, čistemu in resničnemu, da ga oblati in uniči. Hudič je nasprotnik, ki se trudi razbiti vse, kar je vredno in resnično, pri tem povečuje strah in prinaša negotovost, da zlobni ribarji v kalnem. Hudič je kot kradljivec, ki se hinavsko priplazi v hlev dobrih odnosov, da bi oropal čredo. Predvsem pa ločuje, kar je povezala Božja in človeška ljubezen. Zato spodbuja obtoževanja, nasilje, kreganje, nevoščljivost. Še posebej se to odraža v zakonskem življenju in v družbi, kjer je zelo iznajdljiv.

Posebno področje hudičevega delovanja je preganjanje kristjanov. Kot se je z vsemi silami spravil na Kristusa in ga s svojimi sodelavci umoril na križu, tako v zgodovini preganja njegove učence. Žal so tudi kristjani v določenem obdobju preganjali drugače misleče. Toda napad preganjanj se nadaljuje in vseh frontah. Želi uničiti in onemogočiti Cerkve, da bi izgubila Kristusov pogled in bi postala "razbojniška" jama, kjer vladajo ideologija, psihologija ali bussines, na drugi strani pa ravnodušnost in odstop od Boga. Ker je Bog postal človek in premagal tega razbijača, se mu lahko upremo in ga zaustavimo v njegovih nakanah.

In memoriam G. David Ožbot

Prejšnji četrtek, 15. oktobra, ja v Martinščini na Krasu umrl najstarejši duhovnik iz goriške nadškofije, g. David Ožbot. Lani je namreč praznoval 70. obletnico duhovniškega posvečenja. Po rodu iz Mirna, je prišel na svet v težkih časih po prvi svetovni vojni. Rodil se je namreč v begunstvu 4. decembra 1919 v Mozirju na Štajerskem, v rojstno vas pa se je vrnil, ko je bil star tri leta. Pri dvanajstih je stopil v semenišče k patrom kapucinom v Rovigu, nato je bil v Veroni, Padovi, Vidmu in Benetkah. Avgusta 1938 je kot br. Metod napravilčasne zaobljube, slovesne štiri leta kasneje. Filozofijo je študiral v Padovi, teologijo v Benetkah, kjer je bil posvečen v duhovnika 21. maja 1944 v baziliki Sv. Marija od zdravja. Novo mašo je pel 23. julija istega leta v Rupi. Svoje pastoralno delovanje je nadaljeval kot kaplan v beneški bolnišnici, nato v kraju Adria in v letih 1952-66 kot spovednik na Stari Gori nad Čedadom. Kasneje si je želel se vrniti bliže rojstnim krajem in je prosil, da bi ga sprejeli v goriško nadškofijo. Leta 1966 so ga poslali v Martinščino, kjer je v bistvu ostal ves čas. "Duhovniška služba mu je bila nekaj naravnega", nam je povedal v pogovoru pred leti. Imel je namreč tri leta starejšega brata kapucina in sestro uršulinko, že kot otrok je bil zelo navezan na Cerkev. Na Krasu se je dobro znašel, cenil je iskrene in prijazne ljudi, z njimi in v pastoralnem

delovanju je bil dober in preprost, kot mu je to narekovala izvorna redovniška izbira. Zadnje mesece je preživel pri domačinki, ki mu je bila veliko let kuharica in pomočnica. V Gorici pa ima še živo sestro Ano.

Pogreb v cerkvi sv. Martina v Martinščini je 17. oktobra ob prisotnosti številnih sobratov vodil goriški nadškof Carlo Redaelli. Prepeval je župnijski zbor sv. Jurija iz Mirna, poslovljni govor stala imela županja iz Zagraja Elisabetta Pian in mirenski rojak Andrej Budin. V slovo so mu zvonili tudi mirenski zvonovi, je povedal Budin. Pokojniku se je zahvalil za pozornost in ljubezen do rojakov, saj se je vedno čutil "kot Mirenc med Mirenci", z dobrohotnostjo in simpatijo jih je imel srčno rad. Zlato, biserno in diamantno mašo je obhajal prav v Mirnu, kamor se je vedno rad vračal. Njegovim ljudem je še najbolj ostala v spominu zlata maša leta 1994, ko je bil z njim ob oltarju tudi brat kapucin, je povedal Budin. Še letos so ga Mirenci razveselili z obiskom v Martinščini, kjer so mu peli pri maši in na manjšem koncertu; še zadnjič jih je nagovoril, se spominjal otroštva, običajev in ljudi. "Bog pozna vašo dobroto, zato vam bo gotovo bogat plačnik", je še dejal sovaščan g. Davidu v slovo. "Počivajte v miru!" / DD

Vtisi z romanja

"Živimo Medjugorje v naših družinah!"

Prišel je zopet lepi čas, ko nas naša ljuba mati Marija spet kliče, vabi v Medjugorje. Zakaj nas vabi in kliče v ta kraj? Zato, ker nas neizmerno ljubi, ker smo vsi njeni otroci, ker nam želi samo dobro. V prvi vrsti želi predvsem to, da bi imeli nebesa že na tej zemlji in da bi se nekdaž njo srečali v nebeški domovini. Najprej pa nam podarja ta čudoviti nebeški mir, saj se nam prikazuje kot kraljica miru. Vse to pa bomo dosegli, če bomo živeli po njenih sporočilih, ki nam jih 34 let daje v Medjugorju. Ta sporočila so: sveta maša, spoved, molitev s srcem itd. V začetku letošnjega oktobra smo odpotovali v Medjugorje z avtobusom v glavnem goriški romarji, nekaj jih je bilo iz Tržaške in bližnjih krajev Slovenije. Napovedovali so slabo vreme, posebno v soboto in nedeljo. Pa kaj hočeš... Naj bo, kar je božja volja, sem si rekel. Res je med potjo več časa deževalo. Na sredi poti pa

je končno posijalo sonce in bilo prijetno toplo. Tudi vremenoslovci ne uganemo vedno... Še to bi rad zapisal: ko smo odpotovali, so bili ljudje malo dremotni, zdelo se mi je, da ne sodelujejo dovolj z molitvijo in petjem. A kmalu se je vse spremenilo. Srca so se ogrela, molitev je žuborela, pesem in avtobus je donela. Bili smo spet vsi skupaj, kot srečna družina. Z obrazov je kar žarelo to veselje. Pa je nekdo rekel: "Zdaj si napolnimo baterije, pa bomo dobri za nekaj časa". Dejal sem jim: "Pomembno je, da živimo Medjugorje v naših družinah, v naših vaseh, da smo verni Marijini pričevalci. Samo tako nas bo Mati Božja vesela". Kaj pa pomeni živeti Medjugorje? Mati Božja nam polaga na srce molitev s srcem, ne pa izgubljanje dragocenega časa s televizijo. Potrudimo se, da bomo odslej še več molili, molili s srcem. Tako nas bo Mati Božja zares vesela. Darko Durcik

Kratke

Misijonsko leto 2014 - 2015

Delovanje misijonskega krožka – Rojan-Trst Darovi za misijonarje:

s. Marija Pavličič – Madagaskar 300,00 evrov
p. Pedro Opeka – Madagaskar 500,00 evrov
p. Janez Krmelj – Madagaskar 500,00 evrov
p. Danilo Lisjak – Uganda 500,00 evrov
s. Jožica Sterle – Ukrajina 250,00 evrov
s. Mojca Karničnik – Kongo 500,00 evrov
p. Jože Mlinarič – Rwanda 500,00 evrov
s. Ljudmila Anžič – Kambodža 500,00 evrov
s. Fani Znidaršič – Botswana 500,00 evrov
s. Vesna Hiti – Rwanda, 500,00 evrov
s. Anica Starman – Slonokoščena Obala 500,00 evrov
s. Andreja Godnič – Peru 500,00 evrov
s. Bogdana Kavčič – Burundi 250,00 evrov
s. Anita Poljak – Grčija 250,00 evrov
za misijon p. Ernesta Saksida – Brazilija 1.721,00 evrov
p. Vladimir Kos – Japonska 250,00 evrov
p. Giuseppe Xotta – Uganda 365,00 evrov
p. Vincenzo Luise – Burkina Faso 156,00 evrov
p. Gianni Gattei – Papua Nova Guinea 320,00 evrov
za prevozna sredstva v misijonih (MIVA) 140,00 evrov
Skupno: 9.002,00 evrov
P. S. V podporo za misijon p. Ernesta Saksida so vključeni tudi nekateri prispevki za posvojitve otrok na daljavo. Ves denar, ki je bil nabran letos s pomočjo našega Misijonskega krožka, je dar dobrotnikov in prijateljev misijonov, srečelova, nabirke ob koncu šmarnc, nabirke v Rojanu na Kristofovo nedeljo za MIVO (prevozna sredstva v misijonih), Misijonskega odseka Mačkovlje Slovenske prosvetne matice in znamkarske akcije.

Iz beležke goriške nadškofa

Msrgr. Carlo Redaelli se bo v petek, 23. oktobra, ob 10. uri v Vidmu udeležil srečanja škofov iz FJK. V soboto, 24. oktobra, se bo v Palmanovi ob 10.30 udeležil srečanja v organizaciji društva Concordia et pax; ob 17. uri bo v župniji sv. Martina v Doberdolu podelil zakrament sv. birme. V nedeljo, 25. oktobra, bo ob 10.30 podelil zakrament sv. birme v goriški župniji v Podturnu, ob 16. uri pa v Sovodnjah ob Soči. Popoldne se bo pri notredamkah udeležil srečanja skupine Samuel, nato pa bo prisoten na zasedanju škofijskega pastoralnega sveta v Mirnu.

V jubileju

CREDERE je uradna revija jubileja

Da bi živeli radost svetega leta s papežem Franciškom

Credere je revija, ki pomaga živeti iz dneva v dan izredno sveto leto, ki ga je razglasil papež Francišek. Grafično popolnoma prenovljena in vsebinsko obogatena, revija Credere nudi vsak teden ekskluzivne novice, velike reportaže, poglobitve, življenjske zgodbe in pričevanja. Da bi v polnosti živeli jubilej in radost vere.

V DAR ROMARJEV POTNI LIST
Tvoj spomin na prehojeno pot v svetem letu

OD 22. OKTOBRA
V TRAFIKI IN ŽUPNIJI
ZA SAMO 1€

CREDERE

ZA INFORMACIJE IN NAROČNINE KLIČITE
BREZPLAČNO ŠTEVILKO 02 48027575 ALI
PIŠITE NA VPC@STPAULS.IT

IN ŠE CELEBRARE LA MISERICORDIA

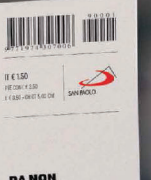
Prvi zvezek uradne zbirke "Misericordiosi come il Padre" da bi se približali jubileju

ZA SAMO € 5,90

novo

la rivista ufficiale del Giubileo
CREDERE
la gioia della fede

SETTIMANALE - ANNO III - N° 43 - 18 OTTOBRE 2015

DA NON PERDERE
NELLE PREDAZIONI
ALLA VERGINE

SUSANNA TAMARO
CONFIDA:
"IL PERDONO
REGALA SERENITÀ"

SPECIALE
LA FAMIGLIA
DEL PAPA: ECCO
CHI SONO I
C' DI FRANCESCO

ESCLUSIVO
ENNIO MORRONE
E LA MESSA PER
PAPA FRANCESCO:
"ASCOLTATEMI
E SENTIRETE DIO"

DON MAURIZIO
PATRICIELLO: "ECCO
LA CICLICA CHE
SPIRARE"

"Credere" rivista ufficiale
**INSIEME
NEL SEGNO DELLA
MISERICORDIA**

Vi racconteremo in esclusiva l'Anno santo
con anteprime, contenuti speciali
e approfondimenti: seguitelo insieme a noi

POGOVOR Andrej Vogrič, športni direktor Olympie

“Vlagamo v kakovost ...”

Prav v “špici” je prišlo do nekaj sprememb...

Kar se tiče B2-lige, je ekipo zapustilo pet igralcev. Med njimi naj omenim vsaj Jerneja Terpina, ki je v Sloveniji že odigral vrsto tekem z A-ligašem ACH Volley. To je bila za nas velika izguba, čeprav smo kot društvo zadovoljni, da smo v desetih letih usposobili takega igralca. Jerneja ni lahko nadomestiti. Poleg njega nas je zapustil Riccardo Gastaldo, ki je lani igral zelo dobro v vlogi korektorja v državni B2 ligi. Naredili smo zamenjavo s podajalcem Rigonatom, ki je šel igrat k Slogi, in je k nam prišel Samuel Princi, letnik 1996. Letos ne bo igral niti Luka Lavrenčič, ki se je s starši izselil v tujino. V zadnjem trenutku je odpovedal tudi “libero” Simon Plesničar. Z društvi iz Vidma smo se zmenili, da bo k nam prišel igrat Pietro Righini, letnik 1996 kot Jernej; lani je igral v C ligi, pred tremi leti je nastopil z Gemono v B2 ligi. Ravno tako kot Gabriele Zampar, letnik 1995; tudi on je lani igral z Gemono v C ligi. V zadnjem trenutku smo vzeli še Elvisa Vidotta, izkušenega igralca v vlogi “centra”, ki je pred leti že igral z Valom; tudi on nam je prišel pomagat. Ekipe na papirju ni tako kvalitetna kot lanska, tako da bo letošnji cilj te lige obstanek v njej.

Mislite, da vam bo to uspelo?

Trudili se bomo, to gotovo. Prvenstvo so skrčili na 12 ekip, to nam ne pomaga, saj izpadejo tri. Ker naslednje leto ne bo več B2 in B1 lige, ampak bo obstajala samo ena državna B liga, letos ne bo napredovanj. Zato bo čisto vseeno, če kdo pride prvi ali deveti. Bistven rezultat bo to, da ne izpademo v deželno ligo.

Kar se tiče mladinskih prvenstev, bomo še vedno naskakovali deželni naslov. Letos je kar precej vpisanih ekip, povprečno več kot lani: v U19 jih je devet, v U17 trinajst, v U15 dvanajst ekip in v U14 devet. Kar se tiče mladinskega sektorja, letos igrajo zadnjo sezono v mladinskih ekipah fantje, rojeni v lihih letih; v U19 igralci letniki 1997 in mlajši, v U17 letniki 1999 in mlajši. Mi v lihih letih imamo žal nekaj manj potenciala ... Borili se bomo. Res pa je, da je Federacija uvedla sistem play-offa, to pomeni, da na teh prvenstvih dovolj se uvrstiti na prva štiri mesta, potem pa vse postane odvisno od tega, kako se bomo takrat odrezali. Imamo tudi lepo in veliko skupino U14, to so letniki 2002. Jih je kar enajst; v letnikih 2001 in 2003 jih je manj. Ne vemo zakaj, a dejstvo je, da se je v Gorici večina fantkov rodila v sodih letih ... V omenjeni skupini je veliko dobrih in perspektivnih odbojkarjev, kar nam daje veliko zaupanja v prihodnost.

Kaj pa dekleta?

Do lani je imela Olympie vedno po eno ekipo v U16 ali U14. Letos smo se zmenili, da premaknemo treninge deklet v Štandrež in Sovodnje. Tako pri Olympii trenirajo fantje. Tudi kar se tiče deklet, torej sodelujemo z Valom, novoustanovljenim društvom Mavrica, ki ima samo žensko ekipo, in s Sočo. Olympie torej letos ne bo nositelj nobene ženske ekipe, ampak jo bo imela v sodelovanju z ostalimi tremi društvi.

Imate kar nekaj ekip, vpisanih na turnirje. To tudi nekaj stane

... Kako ste s finančnega vidika?

O tem dosti ne razmišljam. Vpisali smo se, kot vsako leto pa še nimamo kritnega budžeta. Imamo zagotovila lanskoletnih sponzorjev, ki so nam v glavnem skoraj vsi potrdili podporo. Upamo, da nam bo uspelo spraviti sezono do konca. Finance so vedno problem. Stroški so zelo visoki, še posebno za odbojgarsko federacijo. Breme za naše društvo postaja neznosno...

Koliko članov sploh imate?

Skupno jih imamo približno 200. Pri mladinski dejavnosti, športnem plesu, ritmiki, orodni telovadbi, gimnastiki in predšolski vadbi jih imamo nekaj nad 60. V projektu goriške odbojke je 120 članov, samo pri Olympii nekaj manj, ker drugi igrajo pri Soči, Valu itd. Že vrsto let se število članov Olympie suče okrog števila 200. Mladinske dejavnosti so pomemben rezervoar, iz katerega črpamo

Olympie je 11. oktobra osvojila 8. Memorial bratov Špacapan

nove odbojkarje. Zato tudi pri najmlajših vlagamo v kakovostne trenerje in vadbo.

Pred kratkim je Olympie zasluženo osvojila 8. Memorial bratov Špacapan.

V prejšnjih sezonah smo ta turnir vedno organizirali v mesecu juliju, tokrat pa smo ga morali preložiti zaradi izpitov odbojkarjev na višjih Solah in tekem U17 in U19 v krajih Chianciano in Abano Terme. Vajeni smo bili na tekme na odprtem, letos pa smo bili v telovadnici. Memorial, ki smo ga organizirali v nedeljo, 11. oktobra, v sodelovanju z ZSSDI-jem, smo osvojili. Naši odbojkarji iz B2-lige so v prvem srečanju premagali drugo ligo Govolley Nova Gorica, v odločilnem srečanju za prvo mesto pa še odlično ekipo Volley iz Belluna. Konec septembra smo zmagali še na enem turnirju, in sicer v Portogruaru, kjer smo se srečali z ekipami iz C lige iz Venete. Zdaj v bistvu preizkušamo - tudi z različnimi prijateljskimi tekmami - našo moško B2 ligo, ki je s spremenjenimi igralci nekoliko drugačna.

Pred dvema tednoma so tudi v Gorici predstavili izsledke raziskave, ki jo je o mladih in zunanjskih dejavnostih opravilo ZSSDI v sodelovanju s SLORI-jem. Govor je bil seveda o športu, agregaciji in tekmovalnosti, o načelih in kvaliteti itd. Kakšni so bili tvoji vtisi ob tem?

Te raziskave so vedno dobrodošle, saj si mnogi marsikaj predstavljamo, a brez podatkov nimamo dokazov. S takimi raziskavami pa vidimo, kaj je res in kaj ne. Na večer sem tudi posegel. Pri Olympii kot slovenskem društvu vedno zagovarjamo slovenščino, v vseh mladinskih prvenstvih se poslužujemo kvalificiranih in slovenskih trenerjev; edina izjema je

Fabrizio Marchesini, Italijan, ki skupno z Robertom Makucem vodi B2 ligo. Prepričan sem, da moramo zlasti najmlajšim zagotoviti pri vadbi slovenski pogovorni jezik. Postavljajo pa se problemi, ko postajamo s kakovostjo trenerjev in igralcev ter z doseženimi rezultati pri Olympii in ostalih društvih zanimivi in privlačni tudi za italijansko skupnost. Še pred nekaj dnevi me je klicala neka mama iz Gradišča in vprašala, kdaj lahko pride k nam njen sin, ki bi rad začel igrati odbojko in je seveda Italijan ... Ne morem mu reči, da ne sme priti, vem pa tudi, da se z njim takoj ne bomo mogli pogovarjati v slovenščini, če ima 16 ali več let. Sporazumevanje je gotovo problem. Nikdar ne veš, ali je prav, kar delaš, ali bi se moral posvečati bolj slovenščini ali bolj rezultatom. Mislim pa to: smo pri športnem društvu in starši zahtevajo kakovost; to lahko dajemo mladim s kvalificiranimi trenerji. Fantje veliko vlagajo v to: več kot polovica igralcev je prisotnih na več kot 90% treningov. To pomeni, da moramo skrbeti, da dosežemo čim več. Slovenskega jezika pa seveda ne smemo zanemarjati.

Je Olympie že formirala dobre kadre?

Več kot 90% treningov. To pomeni, da moramo skrbeti, da dosežemo čim več. Slovenskega jezika pa seveda ne smemo zanemarjati.

Nekaj smo jih formirali, nimamo pa oseb, ki bi se za to odločali. Eden redkih je Diego Poletto; ni Slovenec, govori pa dobro slovensko, prav tako kot marsikateri drugi Italijani, ki so prišli v naš krog. Poletto je že pri 17-18 letih ubral to pot in sedaj profesionalno trenira ekipo v Bassanu, kjer živi. Večina naših fantov žal ne razume, da od tega lahko tudi živi. Pri društvu, ki deluje na določeni ravni, ni mogoče več govoriti o prostem času, saj gre za polprofesionalen pristop; številni igralci vadijo štirikrat tedensko, ob sobotah in nedeljah imajo še mladinska prvenstva deželne lige. V telovadnici so šest dni na sedem. To ni več samo rekreacija, to ni več konjiček, to je nekaj več. Če želijo doseči nekaj več, je prav, da so bolj angažirani in jim nudimo, kar želijo, da to dosežejo.

Projekt goriške odbojke je zaradi rezultatov zelo odmeven...

Lani smo dosegli peto mesto v državni B2 ligi. Ko so italijanske ekipe prvič igrale v prvenstvu, so imele težave ali pa so se komaj rešile. Ne smemo pozabiti, da je Sloga, ko je drugič napredovala, ostala v prvenstvu B2 lige, kjer igra še sedaj. Mi smo kot novinci prišli v to ligo in dosegli visoko uvrstitev. To pomeni, da delamo dobro. Ne smemo pozabiti niti lanskega 7. mesta v državnem prvenstvu U19: Terpin in ostali so igrali proti Giannelliju, ki je na evropskem prvenstvu pravkar branil barve italijanske reprezentance kot podajatelj, in se v določenih trenutkih tudi enakovredno borili. Sedmo mesto U19 je bilo nepojmljivo že za deželo FJK, toliko bolj, če gre za slovensko odbojko. Kot Slovenija, ki je na EP premagala svetovnega prvaka Poljsko! Kar smo naredili lani v B2 ligi in U19, je nekaj podobnega.

VRH SV. MIHAELA Šestnajsti dobrodelni večer pri Čotovih

Ko lepota spodbuja dobroto ...

Lepo je v družbi dobrih ljudi, v družbi teh, ki dobro mislijo in dobro delajo. Tudi zato je bil 13. oktobra posebno lep - tudi šestnajsti - dobrodelni večer Težka izguba naj lajša tegobe v Gostilni De-

A. Bellavite

vetak na Vrhu Sv. Mihaela. Ker se dobrota in lepota objemata, je srečanje uvedla in sklenila umetnost: nekaj popevk sta zbranim poklonila Martina Feri, ena najboljših zamejskih pevk, in Aljoša Saksida, izjemen muzikant.

“Vsak dar je majhna kapljica, a kapljica ob kapljici naredi ocean”, je med drugim v imenu organizatorjev podarila Tatjana Devetak, ki je povezovala večer. Navzoče, med katerimi sta bili tudi sovodenjska županja Alenka Florenin in podpredsednica goriške pokrajine Mara Černic, je spodbudila k radodarnosti tudi z mislijo Henryja Davida Thoreaua, da je solidarnost edina naložba, ki nikdar ne doživi poloma. Večna je tudi ljubezen do žene, mame in babice Helke; iz ljubezni do nje in njenega življenja, posvečenega družini in delu, prirejajo ‘Čotovi’ vsako leto - v sodelovanju s sovodenjskimi krvodajalci - prav poseben večer, ko lepota spodbuja dobroto v korist trpečih. Letos so se na poseben način spomnili “dolgoletnega stebra” krvodajalcev, ge. Marinke Batič Tomšič, katere prerana smrt je dober teden prej hudo prizadela vso občino in širšo okolico.

Š. Tomšič

O lepoti narave in ljudi v njej je letos spregovoril časnikar Andrea Bellavite: v predstavitvi svoje knjige Isonzo, ki

jo krasijo umetniške fotografije Masima Crivellarija iz Romansa, je razkril marsikateri biser, za katerega morda ne vedo vsi Slovenci. Z gorečim navdušenjem je govoril o visokogorskih podvigih Valentina Staniča, o tem, da kar 12 Slovenk nosi ime Soča itd. V našo reko se je zaljubil še kot otrok, s časom pa je vzljubil lepoto duše slovenskega ljudstva. Soča je ob izviru poskočna kot otrok, počasi raste, služi človeku za namakanje in tok; na italijanski strani se umirjena in stara, modra reka počasi izliva v morje. vzdolž reke je postavljenih približno 65 mostov, toda Soča je znana tudi po porušeni

S. Spazzapan

stovih, vojnem uničenju. V Italijansčini je “fiume Isonzo” moškega spola, v slovenščini “reka Soča” ženskega, v latinščini “Sontium” srednjega. Soča je moški, ki dela, lovi, osvaja, ubija, je nasilen; Soča je ženska, je materinska, sprejemna, dar, nežnost, lepota, sposobnost se razdajati za druge; Soča ima tudi božanski,

G. Baldassarre

transcendentni značaj, saj “voda daruje življenje, upanje, ljubezen”. Reka nam pušča pomembno in močno sporočilo tudi za današnji čas: tu so se spreminjale meje, ki so pred osmimi leti padle. “Danes lahko greš - tudi peš ali s kolesom - od izvira do izvira Soče, ne da bi pokazal osebno izkaznico. Meja, za katero je toliko ljudi prelilo kri, izgubilo življenje, ne obstaja več”. Danes Soča pripada “Slovenem, Italijanom, Furlanom, Bežjakom, Gražežanom ter, dovolim si reči, Pakistancem in Afganistancem,

ljude, ki so v tem letu živeli ob Soči, ob njej iskali življenje in gostoljubnost”. Predsednik sovodenjskih krvodajalcev Štefan Tomšič je v kratkem pozdravu poudaril, da čas, ki mineva, po eni strani prinaša pozabo, po drugi pa kleše v kamen to, kar je pomembno. Organizatorjem se je zahvalil tudi zvesti gost in družinski prijatelj Čotovih, dr. Simon Spazzapan z inštituta za rakasta obolenja v Avianu; tamkajšnjemu hospicu namreč namenja darove udeležence vrhovskega večera (letos so nabrali 1200 evrov), ki so še posebno dragoceni, saj država sistematično klesti državne prispevke za raziskave. O raku dojke, najbolj razširjeni vrsti ženskega tumorja, je tokrat spregovoril dr. Samuele Massarut, primarij kirurškega oddelka za to bolezen, ki šteje v Italiji vsako leto 45 tisoč novih primerov. Dr. Gustavo Baldassarre pa je obrazložil vlogo raziskovanja in tesnega sodelovanja s kvalificiranimi zdravniki; naredili so ogromno korakov, nekatere bolezni so skoraj povsem ozdravljive, o nekaterih je treba še kaj razumeti. Besede vseh treh so izžaravale žlahtno človekoljubnost in ve-

S. Massarut

selje do poklica, ki ga očitno doživlja kot poslanstvo. Zato so tudi pozvali vse prisotne, naj ohranjajo - svoje in drugih - zdravje z zdravimi življenjskimi slogi! Pomembni so gibanje, zdrava hrana in zgodnja diagnoza. Pomembno je torej biti pozorni na vse spremembe, seveda brez panike in pretiravanja, saj “ne smemo živeti kot bolniki, če smo zdravi; napačno pa je živeti kot zdravi, če smo v resnici bolni” ... / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

M. Feri

Katerina, Giacomo, Ester, Gabriel, Anna, Jacopo, Vesna, Mitja, Gašpar, Kevin, Victor in Saša iz pastoralnega območja Soča-Vipava so v soboto, 3. oktobra, v Štandrežu prešli zakrament sv. birmе. Na ta korak so jih pripravili Mihal Nanut, Martin Marussi in župnik Karel Bolčina; teden dni pred slavljem pa so imeli celodnevno duhovno obnovno v Žabnicah. Zakrament jim je podelil nadškof Redaelli, ki jih je pozval, naj vedno srečni izstopajo iz cerkve. Lepo je, da so birmanci z družinami dan kasneje, 4. t. m., imeli skupno kosilo v župnišču. Druga skupina mladih z istega območja bo prejela sv. birmo naslednjo nedeljo v Sovodnjah.

Sv. birma v Štandrežu

Pester konec tedna v Št mavru s pohodom na Sabotin

Ob filmu so podoživljali življenje ob Soči

Pretekli konec tedna je bil za majhno vasico nad reko Sočo precej pester. V Št mavru so organizirali 26. Pohod na Sabotin. Kljub soncu, ki se je končno prikazalo po kar nekaj deževnih dneh, se je na nedeljo udeležilo pohoda manj pohodnikov kakor prejšnja leta. Prišli pa so z goriške, solkanske in briške strani. Dan je bil lep in nebo jasno, zato je bil pogled z vrha kar zanimiv. Kakor vedno so se pohodniki ob 10.30 udeležili sv. maše, ki jo je pri razvalinah cerkvice sv. Valentina daroval domači župnik Marijan Markežič. Obred

je s svojim petjem obogatil moški pevski zbor iz Št mavra. Vsi pohodniki so se kasneje zbrali na društvenem sedežu, v stari št mavrski šoli, ob krožniku pašte, kjer se je druženje nadaljevalo še v popoldanskih urah ob kozarčku rujnega in pečenem kostanju. Ob tem pohodu je društvo privedlo tudi kulturni večer, ki je bil leto nekoliko drugačen. Odločili so se, da si bodo ogledali dokumentarni film Nadje Velušček in Anje Medved *Trenutek reke - Il tempo del fiume*. Večer je s svojim pozdravom uvedel predsednik društva Gabrijel Fi-

gelj, ki se je vsem zahvalil za sodelovanje pri društvenih dejavnostih. "V društvu smo se odločili za ogled filma, ker smo tesno povezani z reko in ker se prav pod našo vasjo Soča prelevi iz gorske deročne reke z ozko strugo v bolj umirjeno nižinsko reko. Ta njen dvojni obraz nekako označuje tudi njeno ime, saj je za Slovence Soča ženskega spola, v italijanščini pa pod imenom Isonzo moškega, je obrazložila odbornica Katja Volpi, ki si je večer tudi zamislila. Nato je občinstvo nagovorila sama avtorica Nadja Velušček, ki je dokumentarac režirala s hčerko Anjo Med-

ved v koprodukciji s Kinoateljejem in sofinanciranjem dežele FJK leta 2010.

V filmu nastopajo številni med seboj zelo različni pričevalci, predstavljena sta posoški človek in njegov odnos do Soče. Le-ta je bil skozi leta pozitiven, pa tudi negativen s številnimi posegi v roko, kot so bile elektrarne in tovarne, ki so jo in jo še onesnažujejo in povsem spreminjajo njeno okolico, še posebno favno v spodnjem delu toka. Predstavljeni so bili življenje ob njej z vsemi protislovji in različnostmi ter navezanost in ljubezen na kraj, ki jo imajo ljudje ob Soči. Večer je potekal v sproščnem domačem vzdušju in ob kozarčku ter prigrizku; marsikdo je izjavil, da se je z besedami pričevalcev tudi postotil, nekatere je film popeljal v njihova otroška in mladostniška leta, ko jim je bila Soča edini kraj razvedrila.

KV

Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela Jubilejni izlet po lepi Sloveniji

V torek, 25. avgusta 2015, je Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela povabilo svoje člane in prijatelje na težko pričakovan jubilejni, 20. tradicionalni izlet po slovenskih poteh. Tokrat je udeležence pot vodila na Notranjsko v Cerknico, do Gradu Snežnik in v Grahovo. Takoj po odhodu so izletniki in organizatorji obudili spomine na lepe izlete v režiji bratov Marka in Iva Cotiča, Doriane Devetak, Katje Tommasi, Neline Devetak in Karen Ulian. Skupaj so obiskali domala celo Slovenijo in se poklonili spominu velikih Slovencev, ki jih društveni delavci proslavljajo tudi ob številnih prireditvah v domačem kraju.

Ob prvem postanku v Dolenjem Jezeru so si izletniki ogledali živo maketo Cerkniškega jezera, ki

prikazuje v pomanjšanem merilu položaj jezera in njegovo širšo okolico med coprniško Slivnico in Javorniki. Ob živahni razlagi hčere Vekoslava Kebeta, ki si je s

tem avtorskim delom zasluženo pridobil naziv izumitelja, so spoznali nastajanje in presihanje tega prekrasnega kraškega pojava, ki so ga nato občudovali tudi v multimedijki predstavitvi z naslovom Jezeru je zjerna nej, ki opisuje življenje in delo na jezeru skozi vse štiri letne čase. Ko so zapustili Muzej Cerkniškega jezera, je Vrhovcem in njihovo

spočetja Devica Marije so prislunili Tjaši, Mihaeli in Tatjani Devetak ter Karen Ulian, ki so izoblikovale kratek, a doživet poklon Francetu Balantiču v pesmi in besedi.

Nova cerkev je bila zgrajena leta 1992 po načrtu arhitekta Franca Kvaternika. Stara cerkev iz leta 1671 je bila požgana leta 1943. Pred osnovno šolo stoji od leta 1990 spomenik, kamnita miza s knjigo in vklesanimi verzicami Franceta Balantiča, ki je v tem kraju padel kot domobranec med partizanskim napadom na domobransko postojanko. Ob šoli stojita zdaj spomenik žrtvam NOB in spomenik padlim domobrancem.

V bližnjem župnišču jih je z velikim navdušenjem sprejel župnik Aleksander Osojnik, ki se je rad spomnil svojega služenja v zamejstvu in je, hvaležen za obisk, vse pogostil z domačimi dobrotami in obdaril s spominki z nedavnega romanja v Lurd. Vožnjo proti domu sta tudi tokrat razvedrila bogata tombola in srečelov pod pokroviteljstvom družinskih obratov Lokanda Devetak, Kmetij Devetak Sara in Sobe Ana. K uspehu lepega izleta na Notranjsko sta tudi tokrat pripomogla topla in sončna vreme ob pravem času in dobra družba članov in prijateljev, ki s svojo prisotnostjo vzpodbujajo požrtvovalne društvene delavce k nadaljnjemu uspešnemu kulturno-umetniškemu delovanju na Vrh Sv. Mihaela.

MV

Mladinski dom v novem šolskem letu

Počitnice so kot vedno prehitro minile in kot vsako leto smo v Mladinskem domu tudi letos organizirali dejavnosti, s katerimi so se učenci pripravljali na novo šolsko leto. Od 1. do 11. septembra je potekala Šola za šalo, ki je bila namenjena dijakom, ki že obiskujejo srednjo šolo. Vsak dan smo poskušali nekaj časa nameniti učenju, drugi del dopoldneva pa je bil bolj zabaven, sprostitel. Istočasno je potekal tudi Uvod v srednjo, namenjen učencem, ki bodo obiskovali prvi razred srednje šole. Cilj tega programa je predvsem ta: otrokom predstaviti razlike med osnovno in srednjo šolo ter jih pripraviti na prestop v novo šolsko okolje. V četrtek, 10. septembra, je bil roditeljski sestanek za starše letošnjih obiskovalcev Mladinskega doma.

Ko o tem pišemo oz. to prebiramo, smo že krepko zaplavali v novo šolsko leto. Če se nam kdo želi pridružiti, je topla vabljen. / T

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami sočustvovali in počastili spomin naše drage žene, mame in none

MARINKE

Posebna zahvala g. dekanu K. Bolčini, msgr. R. Podberšiču, g. župniku M. Markežiču, p. Ivanu in p. Davidu Brescianiju, cerkvenima pevskega zboroma iz Sovodenj in z Vrha Sv. Mihaela, DVS Bodeča Neža, Združenju prostovoljnih krvodajalcev, zdravniku M. Cijanju za dolgoletno zdravniško pomoč in vsem, ki ste darovali svoj prispevek v dobrodelne namene.

S hvaležnostjo LADI, ŠTEFAN IN KATIA Z DRUŽINAMA

V župnijski cerkvi Brezmadežne-

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

LJUBLJANSKI NADŠKOF
MSGR. STANISLAV ZORE

Frančiškan, v noviciat je vstopil v Novi Gorici, bil je rektor bazilik na Brezjah in na Sveti Gori, provincial Slovenske frančiškanske province, pred enim letom je postal ljubljanski nadškof. Spregovoril bo o slovenski Cerkvi in vernosti ter o sinodi o družini.

Večer bosta vodila zakonca Katja Tomsič in Ivo Cotič.

Četrtek, 29. oktobra 2015, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami ob 60. obletnici podpisa Videmskega sporazuma in 40. obletnici podpisa Osimskega sporazuma. O tem bo spregovoril diplomat, publicist in družbeni delavec Jože Šušmelj. Večer bo vodil zgodovinar Renato Podberšič. Dogodek bo v četrtek, 22. oktobra 2015, v komorni dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici ob 20. uri.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča članom in prijateljem, da bo dr. Simon Spazzapan predaval o rakastih boleznih v četrtek, 22. oktobra, ob 20. uri v Gorici, v Tumovi dvorani na Korzu Verdi 51 v 3. nadstropju nad knjižnico Damir Feigel. Toplo vabljeni!

Občina Števerjan obvešča, da bo polaganje vencev 1. novembra potekalo pred števerjanskim spomenikom na trgu svobode po koncu sv. maše, ki se bo začela ob 9. uri, in ob 11.15 pred spomenikom padlim na Jazbinah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja tradicionalno martinovanje v soboto, 7. novembra 2015, v Eda centru v Novi Gorici. Odhod ob 17. uri iz Doberdoba, nato z običajnimi postanki v Jamljah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni, v Štandrežu na Pilošču in pri lekarni, v Podgori pri telovadnici, pri vagi in na trgu Medaglie d'oro/na Goriščku. Srečanje bo ob 18. uri v restavraciji Eda centra. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Prosvetno društvo Štandrež vabi ljubitelje gledališča, naj se pridružio dramskemu odseku. Dodatne informacije na tel. 328 6669048 (Božidar) in 347 9748704 (Vanja).

Mešani pevski zbor Štandrež toplo vabi nove pevce v svoje vrste.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484

12402 003 570 036 225; SWIFT CIIITZC s pripisom; za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. Male oglase bomo objavili prihodnjič.

Darovi

Za Novi glas: v spomin na sestro Maro Mozetič daruje brat Lucijan - Lučko Mozetič 50 evrov.

Sožalje

Ob smrti očeta **Bruna Pellegrina** izreka ŠZ SOČA iskreno sožalje nekdanjemu predsedniku Ediju Pellegrinu in njegovi družini.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 23.10.2015 do 29.10.2015)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 23. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 24. oktobra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 25. oktobra, ob 12. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 26. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 27. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Z mrazom se vrne taščica - Izbor melodij.

Četrtek, 29. oktobra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

ŽUPNIJA SV. ANDREJA AP.   PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Ob 50-letnici

odprtja župnijskega doma Anton Gregorčič v Štandrežu
in ustanovitve Prosvetnega društva Štandrež

Petek, 23. oktobra 2015, ob 20.30

Predstavitve publikacije
ob 50-letnici Prosvetnega društva Štandrež
in odprtje dokumentarne razstave

Sobota, 24. oktobra 2015, ob 20.30

Slavnostni večer
ob 50-letnici Prosvetnega društva Štandrež
S pogledom nazaj in s ponosom naprej

Nedelja, 25. oktobra 2015

ob 10. uri sv. maša za pokojne kulturne delavce
ob 11. uri odkritje spominske plošče
ob 18. uri prireditve ob 50-letnici
župnijskega doma Anton Gregorčič
Mladina, naše bogastvo in bodočnost

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

SNG Nova Gorica / Premiera: Krvava gora

Lutke v rokah neznanega lutkarja

Oder male dvorane Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica se je spremenil v nadrobno miniaturno bojišče na soški fronti, ki je bilo eno izmed najbolj krvavih v grozni moriji prve svetovne vojne, v kateri je ugasnilo na stotisoče življenj. Vojaki različnih narodnosti so bili nemočne lutke v rokah krutega lutkarja, ki jih je držal v pesti in se poigral z njihovo usodo in življenjem, ne da bi se mu mogli upreti. Takih voditeljev je, žal, tudi danes veliko, ko se netijo sovraštva ravno tako kot nekoč. To je ena izmed sporočilnih misli, ki jih lahko izluščimo iz teksta *Krvava gora*. Ta je nastal prav za novogoriški gledališki ansambel izpod peresa Gregorja Brazela; kdo se skriva za tem psevdonomom, ostaja ovito v skrivnost. Ta predstava, ki na svojevtrsten način spregovori o znanih zgodovinskih dejstvih in vanje vpleta še vrsto simboličnih in domišljijah elementov, da jo delajo enkratno, neprimerljivo z drugimi uprizoritvami podobne vsebine, je krstno zaživela v vsej izpovedni moči v izredno domiselni in ostri režiji Matjaža Pograjca, prvič gosta v novogoriškem gledališču, v sredo, 14. oktobra 2015. Tudi SNG Nova Gorica je namreč želelo na svoj način obeležiti 100. obletnico vojne vihere, zaradi katere je kri padlih napojila zemljo v naših krajih in so po okoliških hribih in kraških gmajnah še zdaj dobro vidni sledovi bojev. V SNG Nova Gorica so se te grozljive teme lotili na povsem drugačen način: v priostrenem satirično kabaretnem ključu, kjer glavni voditelj vabi gledalce na ogled kabaretno predstavo, take, ki "si je gledalci niso predstavljali". Uvod vanjo, ki jo prevevajo različna čustva, pa tudi ironični prebliski, vpeljejo zamolki zvoki klavirja (avtor glasbe Marko Brdnik) in mrmrajoče "petje" nastopajočih, ki ustvarjajo shrlljivo ozračje. To se stopnjuje ob krakanju vrana in ob nemočem čakanju vojakov, da bo priletela krogla in zadela koga izmed njih. Videno in slišano že takoj rezko seže v gledalčevo dušo, da se še sam v hipu znajde v vrtincu dogajanja izpred 100 let. Še sam je vojak na fronti z vsem svojim strahom in nerazrešljivimi vprašanji, čemu vse to. Režiser Pograjc - obenem scenograf skupaj z Barbaro Stupico in Barbaro Bulatovič, čudovitima oblikovalkama lutk in make-

te - je uprizoritev dognano in izvorno prepletel z različnimi gledališkimi žanri, od dramske igre, plesa, giba, lutk do filmskega izražanja ob posnetkih, ki se kot projekcija pojavljajo na velikem platnu in nastajajo pred očmi gledalcev, saj nastopajoči z mikrokamerami snemajo dogajanje na maketi, ki prikazuje goro, na pobočju katere so v snegu razvrščeni vojaki in kjer poteka nezasišano klanje. Tako se vse, kar se dogaja na tem malem prizorišču,

Andrijana Boškoka Batič, Nejc Cijan Garlatti in Andrej Zalesjak (foto SNG Nova Gorica / Blaž Erzešič)

tudi v rovu, ojačuje in dobiva drugačne razsežnosti in resnični videz. Vsebinsko se razpleta ob prvoosebni pripovedi vojakov in vojne poročevalke. Ob tej pripovedni in scenografski večplastnosti se igralci izkažejo kot izredno pozorni usklajevalci celote, so pa tudi tehnično in mentalno izredno "elastični", saj so hkrati igralci, glasbeniki, oblikovalci scene, snemalci, lutkarji - krasno so animirali "vojake", ki so jim drobni detajli označevali narodnost; predstavljali so jih originalni predmeti iz prve svetovne vojne, najdeni na bojišču - kot izvedenci za to so pri predstavi sodelovali Aftero Kobal, Bojan Kopač, Simon Kovačič in Boro Vujičić, vneti zbiratelji vojnih ostalin ter ustanovitelji društva Soška fronta. Igralci so tem nenavadnim lutkam vdahnili dušo in poudarili značajske posebnosti ali značilnosti določenega naroda. Predstava je bila dovršena v vseh odtenkih in vseskozi je ohranila napetost ob mučnem čakanju, kaj se bo zgodilo. Vojna je peklenska "mašinerija", ki seje le smrt, mi navadni ljudje smo pri tem popolnoma nemočni. Vojaki ne vedo, zakaj so pravzaprav tam, in se koljejo med sabo in se ne pomišljajo oprezati drug za drugim ter dezertirja ustreliti v hrbet in zaradi tega dejanja mirno in ponosno sprejeti priznanje od tistega, ki drži svoje lutke v pesti. V tem oficirju lahko vzremo eno izmed zgodovinskih oseb, ki se pojavljajo v uprizoritvi. To je Albin Makar, častnik avstro-ogrške vojske, ki je zaslovel, ker je razstrelil italijanske položaje na gori Monte Cimone na Tirolskem l. 1916 in na Krnskem pogorju l. 1917. Z značilno držo neustrašnega, ciničnega poveljnika, ki ob koncu predstave razstrelil vrh Krvave gore in s tem konča svoj shrlljivi kabaret, ga je imenitno posebil Kristjan Guček, ki je vodil zelo kompleksen gledališki stroj. V njem je moralo biti vse do pičice natančno prepleteno, drugače bi predstava v trenutku zvođenela. Druga resnična oseba je Alice Schalek, častnikarka in pisateljica, ki je štiri mesece spremljala srdece boje na soški fronti in o tem napisala knjigo in jo opremila s fotografijami. Intenzivno jo je opisala Helena Peršuh, ki je, kot vsi ostali, spretno in izazito tudi animirala lutke. Še ena oseba je zgodovinska, Lucy Christalnigg, grofica, ki je kot prva civilna žrtev padla 10. avgusta l. 1914 pod kroglo avstrijskega orožnika, ko je s svojim avtom kot predstavnica Rdečega križa drvela iz Celovca preko Prevala proti Gorici - tudi ta prizor je zelo prepričljivo prikazan na "projekciji na platnu", pa še v živo, ko vojaka - stražarja ne veta, kaj bi s tem ženskim truplom, ki ga je v vsej pretresljivi nemoči v objemu smrti "prikazala" gostja Andrijana Boškoka Batič. Pri realizaciji tega prizora in seveda še drugih je s svojim znanjem veliko prispeval koreograf Branko Potočan. Ganljivi so tudi tisti izrezi podob iz bojnih jarkov, ko vojaki pišejo pismo domačim in jim roka zastane, ko jih zadene smrtonosni naboj. Pa opis tega, kako je razpadajočih trupel na bojišču toliko, da jih vojaki uporabljajo kot "podlago", da ne bi tičali v blatu, ali pa z njimi "naredijo" stopnice na težko dostopnih krajih gore. Strašno! Resničnost, simbolika, domišljija in svojevrstna režiserjeva estetika in vizija se prepletajo skozi vso predstavo, ki s satiričnim pridihom jasno in odločno spregovori o nesmislu vojne, ki se žal vedno znova pojavlja na raznih koncih sveta. Sovraštvo se razplamtati kot ogenj, ki se ga ne da zlepa pogasiti, in ne vemo, kdo in zakaj ga zaneti, zgodovina pa pri tem ni prav nič "učiteljica življenja". To in še marsikaj razberemo iz predstave, ki jo je odlično izpeljala mlada igralska ekipa, poleg že omenjenih, še Nejc Cijan Garlatti, Andrej Zalesjak in Žiga Udir, ki jim je kostumografinja Mateja Benedetti dodelila primerne kostume, da je bilo vse verodostojno pomaknjeno v začetek 20. stoletja.

Iva Koršič

Na rovaš dveh knjig o vinogradništvu Trte in površnost

Kot upokojenec sem zanimal siraštvo, s katerim sem se službeno ukvarjal veliko let, in se vrnil k trtam, ki so bile moja stara ljubezen, saj sem po končanem študiju branil tezo - diplomsko nalogo - iz vinogradništva. Zdaj so mi vinogradi in kletarstvo v veliko veselje in rad segam po knjigah, ki mi pomagajo za boljše znanje. Tudi za to področje namreč velja kot pri siraštvu, da veliko stvari še ne veš in se moraš neprestano učiti. S posebnim zanimanjem sem vzel v roke dve knjigi, ki sta izšli pred kratkim in v katerih je veliko zanimive snovi. Že na prvi pogled sem sicer opazil v njih grobe napake, ki so me spravile v slabo voljo, in sem knjigi odložil. Morda ju bom prebiral, ko se bom umiril. Knjiga *Stare primorske sorte vinske trte* je dvojezična in ima že na platnici v italijanskem naslovu slovesno napako *Varieta' antiche dei* (pravilno: *delle*) *viti della Primorska*. Prevajalec ne ve, da so trte ženskega spola. V notranjosti knjige sta dva velika podnaslova

za bele in rdeče sorte. Tu je napaka še hujša, saj je poleg zgrešene spola še ednina namesto množine: *Varieta' antiche del* (pravilno: *delle*) *viti bianche in Varieta' antiche del viti nere*. Podobno kazijo grobe napake razkošno knjigo z naslovom *Teran*, ki jo je napisal Friderik Vodopivec. Gre za pravo monografijo o tem znamenitem vinu. Tudi ta je dvojezična. Italijanskega bralca bo zelo motilo, da je v celi knjigi pod vsemi fotografijami s slogom na vinograde zapisano *viti-gni* namesto *vigneti*. Najbolj porazen je zemljevid, ki prikazuje območje pridelave terana. Pri imenih krajev vlada popolna zmešnjava. Na italijanskem ozemlju je v slovenščini zapisan le Doberdob, vsi drugi kraji so v italijanščini. Zdi se poklon italijanskim nacionalistom, a tudi to ne drži, saj so imena zapisana deloma s slovenskimi črkami (*Kontovello, Santa kroce*). Na slovenski strani je še

slabše. Opatje selo je zapisano dvakrat, Vojščica in Brestovica nista označeni s krogom, na ožjem območju so zapisane kar tri Lokvice. Tista blizu Škrbine je verjetno vas Lipa, o tisti, ki je na pol poti med Volčjo Drago in Mirnom, lahko le ugibamo. Zemljevid je tako skrupulacno, da bi delal

drugih nisem iskal. Kar nekaj jih je nanizal že Danilo Lupinc v pismu Primorskemu dnevniku pred dobrim mesecem. Napake kažejo nespoštovanje do prebivalcev slovenskih vasi, do posameznih ljudi, ki so v knjigi omenjeni, ter do sosedovega jezika, kar je v čistem nasprotju z nenehnim poudarjanjem čezmejnega sodelovanja in prijateljstva. Ob koncu naj navedem še grenko spoznanje teh zadnjih dni, da se ime Teran lahko uporablja le v Sloveniji, ker ga je zaščitila na svojem ozemlju. Jaz bi svetoval, naj Slovenija prizna Italiji in Hrvaški uporabo naziva Teran, v zameno pa naj zahteva od Rima stalnega slovenskega poslanca v parlamentu, od Hrvaške pa ugodno razmejitve v Piranskem zalivu. Sliši se zelo naivno, kajne? Jaz pa mislim resno. Moje mnenje je tudi, da bi mastna evropska sredstva, raje kot v take površne knjige, usmerili v naša društva, častnike, založbe, glasbene šole in kulturne domove. Denar bi se desetkrat bolje obrestoval, in to v korist našega naroda.

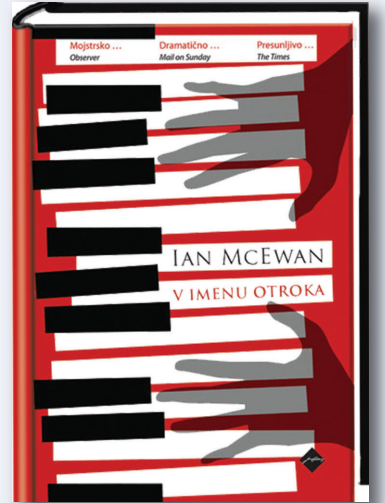
Danilo Čotar

Kratke

Pri Cankarjevi založbi prevodno leposlovje od nežnejših do trših tonov

Pri Cankarjevi založbi so predstavili štiri leposlovna dela tujih avtorjev: zadnji oziroma 13. roman Iana McEwana V imenu otroka, roman Vse življenje, ki ga podpisuje Robert Seethaler, prvenec Jane Šramkove Hruškadottir in delo Sarah Cohen-Scali Max. Čeprav sta ti knjigi izšli v zbirki Najst, sta namenjeni tudi odraslim bralcem.

Britanski pisatelj McEwan, ki po besedah urednice Ane Ugrinovič "rad secira poklice", je v tokratnem romanu V imenu otroka vzel v precep sodnike in njihove odločitve. Protagonistka romana je mlada sodnica, ki je postavljena pred težko dilemo, ki je v resnici doletela pisateljevega prijatelja sodnika. Spopasti se je morala s primerom otroka z levkemijo, ki iz verskih razlogov ni želel prejeti transfuzije. Kot zanimivost je Ugrinovičeva omenila, da se je avtor pri pisanju poglobil v sodne spise, ki jih je označil za nov literarni žanr. Besedila se po njegovem mnenju berejo kot filozofski spisi, polni dvomov, s podrobno zgodovino različnih dogodkov in moralnim vrednotenjem.

Prevajalka Dušanka Zabukovec je V imenu otroka ocenila kot zelo človeški roman, ki v avtorjevem značilnem, zelo gostem in izčiščenem slogu, sega na zelo različna področja, od medicine, prava, vere pa vse do glasbe.

Avstrijski pisatelj Seethaler v romanu Vse življenje poda zgodbo preprostega človeka, ki večino svojega življenja preživi v avstrijski dolini. Po besedah prevajalca Aleša Učakarja avtorjev protagonist z imenom Andreas Egger ni tipičen junak 20. stoletja. Kljub zgodovinsko pomembnim dogodkom, ki so sicer v delu nakazani, sam živi svoje življenje, odmaknjeno od družbene realnosti. Hruškadottir je po uredniških besedah roman, pisan v nežnejših in bolj subtilnih tonih. Prinaša zgodbo dekleta Veronike, ki se uči islandščine. Nadene si nenavaden priimek Hruškadottir, za katerim se skriva beseda hruška, ki jo je ob njenem rojstvu zanjo posadil oče, a pozneje izginil iz njenega življenja, dottir pa v islandskem jeziku pomeni hčerka. Ugrinovičeva je roman označila za literarno in kompozicijsko prepričljivo umetnino z zanimivo zgodbo. Za prevod je poskrbela Nives Vidrih.

Roman Max francoske pisateljice Cohen-Scali, ki je slovenskim bralcem na voljo v prevodu Iztoka Ilca, prinaša zgodbo druge svetovne vojne in tretjega rajha skozi oči otroka. Zgodbo začne pripovedovati že kot zarodek. Po besedah prevajalca preseneča hladen slog s številnimi znanstveno-tehničnimi izrazi, s katerimi otrok, vključen v program za oblikovanje čiste arijske rase Lebensborn, opisuje dogodke in okolico.

Razstava tolminskih likovnikov v galeriji Ars na Travniku v Gorici

Rok Alboje, Damijana Bensa, Jana Dolenc, Mirela Faganel, Bojana Kavčič, Stanka Golob, Alda Grudina, Darja Gruntar, Lidija Gruntar, Silvio Jelinčič, Vera Klinkon, Ida Kocjančič, Zdravka Komic, Ana Kragelj, Emilija Kragelj, Gregor Maver, Karin Mugerli, Vinko Peternež, Afra Prinčič, Mirjam Satler, Jelka Skok, Borut Šolaris, Dare Trobec, Rozalba Tuta, Dea Volarič ter Nada Zuza so imena likovnih ustvarjalcev, ki se predstavljajo na skupinski razstavi KD likovnih ustvarjalcev Tolmin v galeriji Ars v Gorici. Odprtje razstave je bilo v petek, 9. t. m. 2015, ko se je v galeriji Ars zbralo veliko ljudi, precej tudi italijanskih ljubiteljev

umetnosti, to pa največ zaradi gospe Marie Grazie Persolja, ki vodi društvo Mazzini iz Tržiča, s katerim tolminski ustvarjalci dejavno sodelujejo. Prav gospa Maria Grazia Persolja je odprla razstavo in poudarila pomen sodelovanja med ljubiteljskimi društvi, medtem ko je predsednik društva Ars Jurij Paljk na kratko prikazal finančne težave, s katerimi se srečuje galerija Ars, a tudi izjemen pomen galerije v središču mesta. Jana Dolenc in Dare Trobec pa sta prikazala delovanje društva in spregovorila tudi o razstavljenih delih.

V petek, 23. oktobra, bo v prostorih galerije Ars ob 18. uri odprtje skupinske razstave z naslovom *Naši vrtni*, na kateri se bodo predstavili člani društva Mazzini Endas iz Tržiča, na odprtju bo o umetnikih in likovnih delih spregovorila Maria Grazia Persolja.

Bruselj / Razstava umetniki za Karitas Ne le izlet, ampak pravo romanje

V Bruslju smo bili v sredo zvečer, 12. t. m., priča odprtju razstave *Umetniki za Karitas* v prostorih Stalnega slovenskega predstavništva pri Evropski uniji, ki je bilo več kot le izjemen kulturni dogodek, na katerem se je zbralo okrog dvesto ljudi. Več kot petdeset se nas je z avtobusom in letalom odpravilo v Bruselj, vsak udeleženec je plačal potovanje in nočitve sam, saj je slovenska Karitas znana po tem, da ima izjemno skromno porabo za režijo, le-ta ne dosega niti osem odstotkov zbranih sredstev, ki gredo v dobrodelne namene. Generalni tajnik slovenske Karitas Imre Jerebic, duša li-

kovne kolonije *Umetniki za Karitas* Jožica Ličen, stalna likovna kritičarka umetniških del te čudovite prireditve Anamarija Stibilj Šajn, koprski škof dr. Jurij Bizjak, novogoriški duhovni vodja organizacije g. mag. Cvetko Valič, g. Aleš Rupnik, umetnice in likovni umetniki ter vrsta drugih uglednih ljudi, predvsem pa prizadevnih članic organizacije so šli v Bruselj pravzaprav na romanje, kot je to lepo v Slovenskem pastoralnem središču v Bruslju med mašami, ki smo jih tam imeli, poudaril škof dr. Jurij Bizjak, ki se je toplo zahvalil g. Zvonetu Štrublju za prijazno gostoljubje. Pravzaprav pri

obisku Bruslja ni šlo samo za kratek ogled mesta in svečano odprtje razstave *Umetniki za Karitas*, ki letos poteka pod geslom "Veselite se življenja"! , ampak za druženje, saj je kolonija Umetniki za Karitas postalo pravo gibanje, ki se ga udeležuje vse več ljudi, ima pa namen deliti dobro in lepo, kot je bilo večkrat poudarjeno. Umetniki daruje-

Foto JMP

Foto JMP

Foto JMP

terle je poskrbel za avtobusni prevoz udeležencev do Bruslja in njegov asistent Andrej Černigoj je skrbel, da smo si lahko pogledali delovanje Evropskega parlamenta

ter Evropske komisije. Zakonca Irma in Hieronim s Sinjega vrha nad Vipavsko dolino, kjer vsako leto avgusta poteka kolonija *Umetniki za Karitas*, umetniki Bogdan Soban, Lucijan Bratuš ter Tone Seifert so poskrbeli, da je bilo na razstavi in po njej vse, kot je treba. Komorni zbor Grgar

pod vodstvom Andreja Filipiča je med prireditvijo pel, evropski poslanec Lojze Peterle ter veleposlanik - stalni predstavnik dr. Rado Genorio sta uradno odprla razstavo, nastopil je tudi generalni sekretar Karitas Evropa Jorge Nuno Mayer, dogajanje pa je povezovala moderatorka Radia Ognjišče Nataša Ličen. Izjemno lepo je vse skupaj povezal koprski škof, ko je z njemu lastno trezno dobrodušnostjo vse skupaj pozval k veselju do življenja in istočasno tudi k zavzemanju, da bi bila današnja Evropa, se pravi vsi mi, veliko boljša.

Jurij Paljč

Foto JMP

Foto JMP

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2015 Uboga Vitorja, edini steber družine!

Malodušno razpoloženje sivga nedeljskega popoldneva, 18. oktobra 2015, se je razblinilo, ko je na obrazih gledalcev, ki so napolnili župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu, zaigral sproščen smeh. Izzvali so ga prvi gostje letošnjega Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2015, ki ga petnajsto leto z nezmanjšano zagnanostjo prireja Prosvetno društvo Štandrež, še posebno navdušeno člani dramskega odseka, ki s tem nizom predstav ohranjajo tesne vezi z različnimi ljubiteljskimi gledališkimi skupinami na Slovenskem in si na tak način izmenjujejo gostovanja. "Prolog" letošnjega programa je odigrala KD Gledališka skupina Dekani, ki s svojim delovanjem bogati kulturni utrip tega kraja na Koprskem že sedemnajst let in postavlja na oder v glavnem

izvirne komedije domačih avtorjev. V Štandrežu je bila tretjič v gosteh in, upoštevajoč svojo ustvarjalno izbiro, je uprizorila komedijo v barvitom narečju, *Družinske storje od Zmagota in Vitorje*, ki je izšla izpod peresa Ingrid Verk in Petra Terčona. Verkova je podpisala tudi režijo. Za potrebe skupine je tekst priredil Boris Piciga, ki je bil z Ireno Piciga in Matjažem Toškanom protagonist te komedijske zgodbe, v osišču katere je tričlanska družina. Edini nosilni steber v njej je kar zgarana mama Vitorja, ki odhaja vsak dan v Trst na delo k bogatim družinam, da s težavo in z veliko žrtvijo preživlja sebe, sina in moža Zmaga, ki je že tri leta brez službe in mu prav nič ne dišijo niti vsakdanja dela v domači hiši. Najraje poseda po gostilnah s prijatelji. Prav tako zguba je tudi sin Gianni, večni študent inženir-

stva, ki se po ponovno neopravljenem izpitu odloči obesiti študij na klin in "meditirati" v hinduistični skupini. Njihove "prigode in nezgode", ki skozi povečevalno lečo odslkavajo tudi kakšno podobo iz našega vsakdana, so prikazane v komični luči, saj kljub temu da jim življenje ni ravno naklonjeno, jim ne manjka smisla za humor in tako laže prenašajo svoje neuspehe in napačne življenjske odločitve. Te bremenijo predvsem Vitorijo, ki pravi, da ji je Zmago nekoč rešil življenje, sedaj pa ob njem sama umira na obroke! A kljub vsemu ne obupuje. Zvesta publika, ki je igralcem iz Dekanov namenila burno ploskanje, je tudi letos pokupila vse razpoložljive abonmaje - ni kaj, PD Štandrež bi moralo

razširiti dvorano ali pa se odločiti za dve nedeljski ponovitvi, saj bi še marsikateri gledalec rad spremljal gledališko ustvarjanje ljubiteljskih igralcev. Občinstvo, ki se je pošteno zabavalo ob komičnih situacijah, ker so jih nastopajoči prikazali sproščeno in učinkovi-

vabilo v želji, da bi lahko še kdaj prišli v goste v to prijazno obsoško vas. Uvodoma je predsednik PD Štandrež Marko Brajnik predstavil gostujočo skupino in opozoril občinstvo na prireditve, ki se bodo ta konec tedna zvrstile v Štandrežu, ko bodo slovesno praznovali 70-letnico delovanja PD Štandrež in 70-letnico domače župnijske dvorane. Vanja Bastiani pa je povabila na naslednjo abonmajske predstavo, ki bo v nedeljo, 8. novembra 2015, ob 17. uri. Gledalce bo v komedijski vrtinec zvalil Koroški deželni teater - Slovenj Gradec s komedijo Daria Foja *Vse zastoj!* v režiji Petra Mlitarjeva.

to, se je smejalo ravno tam, kjer so igralci upali, da se bo, kot je ob koncu uprizoritve dejal Boris Piciga. Toplo se je zahvalil štandreškemu društvu za po-

Po predstavi bodo vsi povabljeni na pečen kostanj in kozarček sladkega mošta oz. novega vina.

IK

Druga številka otroške revije Pastirček

Novе rubrike za male in velike

Že več kot polovica meseca oktobra je za nami in zvesti Pastirčkovi bralci so si gotovo že napasli oči po drugi, oktobrski številki Pastirčka, ki je polna presenečenj. V njej je namreč nekaj novih rubrik, ki bodo razveselile najmlajše, pa tudi večje prijatelje te med šolarji tako priljubljene revije. Mesec oktober, obarvan v pisane jesenske barve, je vsestransko bogat zaradi sadov zemlje, pa tudi zato, ker se v njem, kot opozarja urednik Pastirčka Marijan Markežič, zvrsti kar nekaj pomembnih dni: sv. Terezija Deteta Jezusa (1.), zavetnica misi-jonov, angeli varuhi (2.), sv. Frančišek Asiški (4.), velik ljubitelj in zavetnik živali, Rožnovenska Mati Božja (7.), ki nas vabi k molitvi rožnega venca; ta je nekoč ob večerih združeval družino v Marijinem in Božjem imenu. Prav o tej molitvi pejejo stihni Nuše Turk *Rožni venec*, ob ilustraciji Danile Komjanc, ki je nežno likovno podobo dala tudi pesmi *Medvedja uspavanka* Vojana Tihomirja Arharja. Napisala je še dopolnjevanke, namenjene malim Pastirčkovim prijateljem, pod naslovom *Pavje perje*, pov-

zeto po basni o nečimrni vrani, ki se je kitila z najdenim pavjim perjem in je s tem dosegla le to, da so jo pavi nagnali, vrane pa je niso hotele več v svoji družbi. Moder nauk, ki si ga velja zapomniti v tem puhlem današnjem svetu! Najmlajšim poklanja svoj naravoslovni kotichek Barbara Rustja, ki razlaga, kako se drevesa razlikujejo po listih. Prilaga tudi drobni nalogi. Ena je še posebno privlačna - taka je, kot smo jih imeli solarji v minulih časih: zbiranje listov različnih dreves. Paola Bertolini Grudina si je domislila zajčka Timija, ki vabi k igri, taki ustvarjalni seveda, pri kateri otroci barvajo, poimenujejo po barvane predmete, živalice, rožice ... in vstavijo v kroge izbrane črke, da se pri tem prikaže ime zelo znanega svetnika. Ista avtorica je v prikupnem likovnem slogu, v katerem ni nikakršnih ostrin, vse je tako ljubko in pristrčno, opisala in ilustrirala raj in ves njegov žar ter tako začela predstavljati zgodbe iz Sv. pisma Stare zaveze. Pri tem bodo otroci

soudeleženi z nadgrajevanjem risbic. Mično in povedno je ilustrirala tudi vzgojni "strip", ki ga piše Walter Grudina. Tokrat fantiček ne ve, ali bi pozdravil starejšo gospo ali ne. Bralce vabi k razmisleku in pogovoru s starši o tej temi, ki je zelo aktualna, saj se zdi, da otroci ne "znajo" več pozdravljati! Nova je tudi rubrika *Kje, kako in zakaj ... s podnaslovom Tehnologija*. Navezujoč se na mednarod-

no razstavo EXPO v Milanu o prehranjevanju, Pastirček je kar dve strani namenil pripravi kruha, ki ima svoj izvor na njivi, kjer rastejo vsakovrstne žitarice. Otroci bodo spoznali ves potek - od zrna

do lepo hrustljivo zapečene žemljice. Kako pa iz koruznega zrnja, orehove lupine in še česa naredimo lutko Jesenka, bodo otroci izvedeli iz navodil Tatjane Ban. Čudovita ideja tudi za učiteljice likovne vzgoje. Ljubitelji pravljic s toplimi sporočilnimi mislimi bodo gotovo hlastno prebrali zgodbičko *Dedova smreka*. Ta smreka je bila presrečna, ker se je na klopcu ob njej končno usedel Matjažek, vnuk deda Matije, ki je tako rad posedal v njeni sencu. Pripoved je napisala Marija Perat, ki nadaljuje razkrivanje dolge zgodovine Pastirčka. Revija praznuje letos 70-letnico izhajanja. Peratova predstavlja dr. Kazimirja Humarja (1915-2001), duhovnika in vnetega kulturnika, ki je od začetka, od l. 1946 do l. 1951, urejeval Pastirčka. Med drugim je bil voditelj goriške Marijine družbe, zavzemal se je za ustanovitev skavtske organizacije v Gorici in bil dolgo časa njen duhovni vodja, bil je med ustanovitelji Katoliškega doma, sedanega Kulturnega centra Lojze Bratuš. Kot pozoren in oster opazovalec družbenopolitičnega dogajanja je o tem in še marsičem pisal v Slovenskega Primorca, ki se je preimenoval v Katoliški glas in v Novi glas. Pa še vrsto drugih zaslug ima. Goriški Slovenci so se mu želeli oddolžiti s postavitvijo doprsnega kipa v spominskem parku KCLB

in s Priznanjem Kazimir Humar, ki ga vsako leto podeljujejo zaslužnim posameznikom in društvom za vztrajno in plodno delo na kulturnem področju. Vrabčku je pesnica Ljubka Šorli namenila svoje stihne, uglasbil pa jih je Patrick Quaggiato, da jih bodo pridni pevci lahko zapeli. V oktobrski številki Pastirčka se bodo bralci lahko preizkusili tudi v tem, ali vedo, kako se oglašajo razne živali in ali so jim domače naše besedne zveze oz. primeri, polni drobcev modrosti. Seveda je v njem tudi Pacek, ki ugotavlja, da so njegove napake zelo nevarne, saj se je ob njih učiteljica onesvestila! Kdor bi rad boljše spoznal bližnje kraje naše lepe domovine, se bo z veseljem zaustavil pri opisu Tinjana, ki ponuja "prijeten sprehod skozi naravo in zgodovino". Stric Maks - rubriko piše Marijan Markežič - je svoja dva nečaka peljal v slovensko Istro na ogled te slikovite kraške vzpetine, na kateri je bilo nekoč prazgodovinsko gradišče. Opis bo krasen pripomoček tudi pri zemljepisnih in zgodovinskih šolskih urah. Ne gre seveda prezreti niti Pastirčkove pošte: v njej je 48 krasnih risbic! Prelistajte Pastirčka, toplino boste začutili v srcu!

IK

Kratke

Blagoslovitev lurške kapelice

Domačini iz Koludrovce v zgornji župniji so dali pobudo in obnovili vaško kapelico. Obnovljeno Marijino znamenje je blagoslovil župnik J. Markuža v nedeljo, 4. oktobra letos, ob udeležbi zgornjskih župljanov.

Finžgarjev dom na Opčinah / Notranje ozdravljenje je čustveno ozdravljenje

Notranje ozdravljenje je sinonim za čustveno ozdravljenje. V slovenskem prostoru vlada zaprtost, nismo v stiku z našim telesom. Doma se nikoli ne usedemo v tišini in ne prisluhnemo našemu telesu, zato pa, ko nas nekaj čustvenega teži, čutimo bolečino v želodcu. V težavah bežimo od tega, to pa ostane v nas in se čez čas spet prebudi.

V Finžgarjevem domu na Opčinah sta Združenje prostovoljcev Hospice Adria onlus in Klub prijateljstva – Vincencijeva konferenca pred nedavnim gostila teologa Boštjana Harija iz Ljubljane, ki pripravlja magisterij na temo Odršenja v krščanstvu. Po zahvali gospe Branki Sulčić za vabilo in krajši predstavitvi se je osredotočil na bistveno področje življenja, to je na duhovno in čustveno raven, ki sta večkrat pogoj za psihosomatsko bolezen.

V evangeliju beremo, da Jezus ni samo pridigal, temveč tudi ozdravljaj: ne samo telesa, ampak tudi čustva. S primerjavami in dogodki iz osebnega življenja je Boštjan Hari prikazal, kako zelo pomembno je čustveno ozdravljenje, saj ljudje reagiramo predvsem iz čustvenega stanja. Tako se zgodi, da v jezi nekoga udarimo ali ga besedno napademo. Zakaj se vedno znova razjezimo na moža, hčerko, sina, čeprav nočemo, a nam ne uspe se obvladati? Ker vsak dan ljudje v družbi prebujajo v nas stara občutja. Zato je pomembno, da se nas Kristus dotakne, da ozdravi nas in naš spomin, saj bomo le tako lahko rasli, ne da bi nas ta oviral.

Notranje ozdravljenje je pomembno, da lahko duhovno rasemo in postajamo svobodni v sebi, nismo navezani na stvari, ker nas le-te ne osrečujejo v temelju. Kupovanje lahko poteši žalost le pet minut. Da bi bili svobodni v sebi, moramo reči ne vsemu, kar je slabo, saj nas cigarete in alkohol peljejo v zasvojenost, sužnost. Tako Kristus v Janezovem evangeliju pravi: "Kdor dela greh, je suženj greha. Če vas pa sin osvobodi, boste resnično svobodni". Dokler si zatiskamo oči in tega ne priznamo, se le izgovarjamo. Ko pa priznamo zasvojenost, lahko Kristus začne zdraviti rano. Male grehe bomo ponavljali do konca življenja, velikih, smrtnih grehov, to je tistih zavestnih, premišljenih in svobodnih, pa ne.

Predavatelj se je osredotočil na pomen duhovne rasti, saj bi vsak moral delati čim manj slabega in izžarevati Kristusa, da bi bili bolj svobodni. Posledica izvirnega greha pa je ta, da, ko naredimo nekaj slabega, se v nas prebudita strah in sram. Ne smemo iskati izgovorov, saj dokler to počnemo, ne moremo rasti. Za svoj odziv sem sam odgovoren, niso drugi krivi. Dejstvo je, da bežimo pred odgovornostjo.

Čustva so središče človekove osebnosti, Kristus pa je zdravnik. Bog gleda v srce, ne v zunanjo postavo. In prav to ranjeno srce hoče pozdraviti. Temelj za čustveno ozdravljenje je v Svetem pismu. Odršenje lahko izkusimo že v tem življenju. Težave imamo, ker vse gledamo skozi svoja očala, zato težko sprejmemo novega človeka. Najprej si moramo te težave priznati, saj če jih potlačimo in skrivamo pod preprogo, jih ne rešimo. Zaradi lastne potlačene jeze zboleavamo, saj telo ne zdrži več in zboli.

Pomembno vlogo ima božje odpuščanje, saj ko nam Kristus naroča, naj ljubimo svojega sovražnika, delamo sebi dobro. Bog, ki je večni, to pomeni izven časa in prostora, usliši vse naše molitve, a ob svojem času. Ovire za božje ozdravljenje so neodpuščanje, pomanjkanje kesanja in podpiranje okultnega, alternativne medicine: ko se obrnem na te ljudi, varam Boga. / Metka Šinigoj

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in Sklad Libero in Zora Polojaz

O osebi, ki je nismo hoteli razumeti ...

Iskanje človekovega bistva, njegovih najbolj skritih vibracij je v Ivanki odpiralo tudi rane, ki so vselej bolele, ki so se odpirale tudi v lastno bit, a ji tega, da je včasih odkrivala resnico človekove biti (posledično tudi naše), mnogokrat nismo odpustili!

Ta misel pisatelja in režiserja Marka Sosiča dopolnjuje zadnje strani Zbornika za Ivanko Hergold, ki sta ga izdala Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in Sklad Libero in Zora Polojaz (ta je publikacijo tudi založil): obe ustanovi sta priredili tudi predstavitev knjige, ki je bila v petek, 16. oktobra, v Tržaškem knjižnem središču.

Sosičeva misel sega v nadaljevanju še globlje v srčiko odnosa, ki ga je naše zamejsko okolje imelo do besedne umetnice, rojene 1943 v Gradišču pri Slovenj Gradcu, umrle pa v Trstu 2013: 'Časi so se morda spremenili in tudi človek mora včasih morebiti najprej umreti, zato da se odnosi spremenijo in da nas ni več strah gledati resnici naravnost v oči, kakor Ivanka, ki je ob tem znala vse to prevesti v vrhunsko literaturo'.

In ravno ta težavni odnos med Hergoldovo in domicilnim Trstom je predstavljala eno izmed osrednjih vsebinskih osi, okoli katerih se je razvilo srečanje v prostorih knjižarne na Oberdankovem trgu. Pri dogodku so sodelovali urednica zbornika Marija Pirjevec, pisatelj Boris Pahor, Marija Cenda, Marko Sosič, Boris Paternu, Vlasta Polojaz in Vilma Purič. Uvodoma je Marija Pirjevec pojasnila, da publikacija prikazuje nekoliko predrugačeno, dopolnjeno vsebino simpozija, ki ga je Slavistično društvo priredilo aprila 2014. V Zborniku so namreč uvrstili tudi dve študiji same Hergoldove: ena je posvečena Pahorjevi Nekropoli in velja za mejnik pri proučevanju tega Pahorjevega slovitega dela. Publikacija pa nagovarja bralca ne le preko pisne vsebine, ampak tudi na podlagi opreme, ki jo je izdelal Ivankin sin Kajetan: še kako zgovorni so pisateljični fotografski portreti in simbolni posnetki narave. "Ta razsežnost knjige ponazarja bistvo osebnosti Ivanke Hergold, ki je bila razpeta med resničnostjo in sanjami", je dejala Pirjevec. Poudarila je, da je bila publikacija zbornika nadvse potrebna, ker mesto Hergoldove znotraj tržaškega in vseslovenskega kulturnega prostora "še ni bilo primereno ocenjeno". Najbrž tudi zaradi njene osebnosti: "V sebi je namreč nosila vase zaprto

naravo – kot je slovensko koroško dušo ocenil Anton Trstenjak". Čeprav je v Trstu preživela zadnjih 40 let svojega življenja, jo je koroško okolje, v katerem je odrasla, zaznamovalo vse življenje. V njeno pripoved pa so nato vdirale sestavine tržaškega tematskega okolja, ki jih je njeno pero prikazovalo na sarkastičen in celo drastičen način. Še prej kot zunanji svet so Ivanko pritegnile zapletena človekova notranjost, osamljenost, tujost, odvečnost.

Foto Damj@n

Njen modernizem je bil očiten v premiku od realnega do imaginarnega sveta, kjer je postajala meja med tema duhovnima pokrajina vseh manj očitna. Njen slog ni poznal gostobesedja, osredotočal se je na bistvo, bil je odsekan, celo asketski. "Ivanka Hergold je bila tudi nesebična mentorica nekaterih piscev mlajše generacije, kot na primer Marka Sosiča, Igorja Škamperleta, Vilme Purič in Igorja Pisona", je sklenila urednica dela. Boris Paternu, ki je bil med drugim tudi avtoričin profesor na univerzi, se je pri svoji oceni njenega dela zaustavil ob nekaterih temeljnih vidikih literarnokritične stroke, ki omogočajo presojo nekega leposlovnega dela: na primer vprašanje, "koliko resnice prenese vsak pisec". Gre namreč za resnico, ki presega vsakdanjost, ki temelji na nekem globljem pomenu. In Ivankina resnica je bila ravno taka, saj je ob razkrivanju osebne usode razkrivala usodo okolja, v katerem je ustvarjala. Naslanjala se je namreč na notranjo kremenito duhovno pokončnost: "Ta njena eksistencialna vertikala je bila nekaj povsem novega, osebnega, ki se ni naslanjala na obstoječe idealitete, a je sama iz sebe, iz neke prvinske biti premagovala ta svet", je dejal Paternu. Vsako literarno delo je zanimivo takrat, ko prestopi meje našega pričakovanja: "Jezik Hergoldove, ki je zarisoval intimistično, dramsko, poetično pripoved, nas je vedno silil preko meja". In ravno pisateljičinemu jeziku je Paternu namenil sklepni

del svojega posega. Če je že res, da je lepota informacija, lahko produkcija pomena besede presega njeno 'slovarsko vpetost'. Prav tovrstna pomenka intenziteta, ki daje besedi večji pomen od tistega, ki ga dejansko ima, odlikuje jezik Hergoldove. V nadaljevanju je Vilma Purič obravnavala pesniško razsežnost Ivanke Hergold, takšno, kakršno je zasnovala

in v svojih pesmi v prozi, zbranih pod naslovom *Ponikalnice*. Čeprav je te svoje verzne spenila v svojem prvem ustvarjalnem obdobju, jih je knjižni obliki razpala šele leta 2008. Marija Cenda pa je začrtala njene življenjske koordinate in obnovila potek in vsebino simpozija izpred poldrugega leta.

Čeprav so se posegi Borisa Pahorja, Marka Sosiča in Vlaste Polojaz po vsebini razločevali, so se pa vendar vsebinsko idealno dopolnjevali in tako vsak na svoj način prispevali nanos barvne nianse na portret osebnosti Hergoldove. Sosič je uvodoma razmišljal o tem, da je bila Hergoldova vpeta v tak tržaški kulturni milje, v katerem je morda veljalo prepričanje, da se drugi pisci s težavo kosajo z duom Pahor-Rebula. Razvil je nato svojo misel, ki smo jo prej citirali, in govoril o njeni notranji resnici, o tem, da danes povečujemo osebo, ki smo jo v življenju

raje preslišali – morda kot Paracelsa, junaka istoimenske pesnične drame. O tem liku je spregovorila Vlasta Polojaz in ga obravnavala skozi psihoanalitični drobnogled. Junak, renesančni človek, ki je bil zaradi svojih inovativnih načinov zdravljenja preganjen, ni nikdar klonil glave: ne glede na nasvete tistih (celo ostarelega Erazma Rotterdamskega, ki je bil v poznem življenjskem obdobju le senca svoje nekdanje sijajne intelektualne razsežnosti), ki so mu narekovali večjo ponižnost, je vedno šel svojo pot. Polojazeva je izpostavila posebnost lika, ki se na tak način predaja "prostosti osamljenosti": Paracels je namreč stvarnik sebe in je hkrati zase odgovoren. Najbrž ravno na tej podlagi je Ivanka Hergold zasnovala svojo bit, tudi v zalivskem mestu. "Slovenski Trst je ni sprejemal kot vrednoto. Tak odklonilen odnos je ona še kako začutila. Bila je namreč drugačna, te drugačnosti pa niso vsi marali", je dejal Pahor, ki ga je na Hergoldovo vezalo iskreno prijateljstvo. To ni prestopilo meje skupnega umetniškega snovanja, saj sta pripadala nespornima literarnima tokovima (Pahor realizmu, Hergoldova modernizmu). Vezi pa sta navezala zlasti po kritičnem eseju o *Nekropoli*: "Ivanka je bila prva, ki je o tem delu pisala na tako poglobljen način: pri presoji mojega dela je uporabila notranji psihološko literarni vidik. Ta pristop je bil povsem inovativen", je dejal Pahor.

IG

TKS Zbirka poezij Patricije Dodič

Pesem je izraz bivanja, za katerega si danes ljudje nočejo vzeti prostora

Gostja srečanja ob kavi, ki je bilo v sredo, 14. oktobra, je oseba, ki 'nerada gnezdi v žalosti', ki se v današnjem tehnološkem svetu slabo kreta ob raznih Facebookih, Twitterjih in podobnih novotarijah, ki ji poezija predstavlja najprimernejši način, da se sooča z življenjem, predvsem pa je oseba, ki svojim pesmim rada daje dom, streho nad glavo – to je knjižna oblika.

Vse to je Patricija Dodič, ki je ob Acetu Mermolji predstavila svojo zadnjo pesniško zbirko z naslovom *Ljubimje – Zbirka doslej odmomljenih pesmi*. Gre za njeno četrto samostojno zbirko. Avtorica je zaradi navezanosti svoje družinske

preteklosti na Trst želela, da bi eno svojo knjigo vendarle izdala v zamejstvu. To željo ji je izpolnilo Založništvo tržaškega tiska. Patricija Dodič je svojo izobrazbo usmerila v proučevanje leposlovja (tudi na tržaški univerzi): na ljubezni do književnosti je nato zasnovala tudi svojo poklicno pot in postala knjižničarka. Ta položaj omogoča besedni umetnici poseben vpogled v okuse bralcev: "Opažam, da ljudje vse bolj izbirajo knjige, ki jih nagovarjajo z zgodbami. Nekaj se mora dogajati, še bolje, če je pripoved lahka, površinska, najraje, da se ne dotika njihovih čustev". Poezija pa se opredeljuje za povsem drugačen način izražanja. "Pesem je

izraz, ki zahteva čas, je izraz bivanja, za katerega si danes ljudje nočejo vzeti prostora. Poezija je globina, današnji svet pa živi na površju". To pomeni, da poezija ni sama po sebi odmaknjena pesniška zvrst, današnja družba jo preprosto pušča raje na obrobju, pesnika pa obravnava kot eksotično bitje. Verz je za pesnico sredstvo, s katerim drugače gleda na družbo in na svojstven način izrazi sebe. Pogovor z Acetom Mermoljo je privedel tudi do ugotovitve, da, čeprav se vse več ljudi umika v tovrstno pesniško zasebnost, ostajajo založniški filtri suhi, neokrnjeni: pesnik nadaljuje na poti zasebnosti tudi pri izdajanju svojih knjig in izbira samozaložniške poteze. A to je dvorezni meč: po eni strani

izraz, ki zahteva čas, je izraz bivanja, za katerega si danes ljudje nočejo vzeti prostora. Poezija je

Foto Damj@n

umetnik ohranja svobodo, po drugi pa tvega precejevanje lastnega pisanja. Patricija Dodič je do svoje poezije sicer zelo kritična. Verze bi pilila in pilila, ampak izdajateljski korak zahteva kompromis. Kot je pravilno ugotavljal Mermolja, je Patricija Dodič tudi taka pesnica, ki na lep način prebira v javnosti svoje pesmi. Občinstvo TKS se je o tem lahko prepričalo, potem ko je prisluhnilo verzom *Šelestenje, Začni vsak dan z nasmehom, Sestavljanke*. V poeziji z naslovom *Ali?* pa se avtorica s svojega laičnega gledišča sprašuje o Bogu. "Ali se Bog kdajkoli vpraša, če obstaja, in zakaj"? Morda bomo del odgovora našli tudi v njenih nežnih, intimnih, prirsčnih in vedrih poezijah ...

IG

TKS Predstavili so knjigo s pogovorom med Borisom Pahorjem in P.K. Peršinom

Matična domovina se je začela prebujati v Zalivu ...

“Revija Zaliv je bila glasilo, ki je v matični domovini prebujalo narodno zavest; neprecenljivo zaslužno vlogo nosita pri tem zamejstvo in predvsem Boris Pahor. Živost zamejstva je bilo gibalno, ki je prebujalo slovensko zaspansost v matični domovini”.

S temi besedami je slovenski esejist in urednik založbe Društvo 2000 Peter Kovačič Peršin začel srečanje, ki je bilo v torek, 13. oktobra 2015, v prostorih Tržaškega knjižnega središča in na katerem je predstavil ‘svoj’ pogovor z Borisom Pahorjem: ta je knjižno obliko našel v drobni, a dragoceni publikaciji z naslovom *Glas iz Zaliva*.

Ob Peršinu je stal tržaški pisatelj, čigar beseda je kleno ponavljala in hkrati obnavljala iztočnice njegovega osebnega etosa, ki temelji na svobodi, narodnosti in privrženosti človeku v njegovi najgloblji duhovni in telesno imanentni podobi. Gotovo pa je nezamenljiv del Pahorjevega prepričanja tudi Resnica, ki je ne gre nikdar zatajiti. In geneza Peršinove knjige temelji na tem ‘klicu’. Sam avtor je tako obrazložil, zakaj. Ivo Svetina je namreč pred petimi leti v javnem pismu, objavljenem v dnevniku Delo, ostro in provokativno nastopil proti tržaškemu pisatelju glede njegove slovne publikacije z naslovom *Edvard Kocbek, pričevalec našega časa*, v katerem pesnik govori o povojnih pobojah: po mnenju Svetine je Pahor s tedanjim potezo izkoristil Kocbeka, da bi promoviral samega sebe. Pahor je zato takoj navezal stik s Peršinom in ga prosil za intervju, v katerem je pojasnil svoja stališča, in pogovor je dnevnik Delo “korektno” objavil. Takrat pa se je porodila želja, da bi iz tega časnikarskega dejanja razvil neki globlji dialog glede nekaterih ključnih tematik, ki so Pahorju pri srcu. Predvsem je želel spregovoriti o svojem svetovnem nazoru, ki je usmerjal njegovo osebno družbeno zavzemanje za etično prebujanje človeka in za prebujanje slovenske narodne samozavesti in samoodgovornosti, ki sta pogoj za našo uspešnejšo prihodnost. Med pogovori je postalo jasno, da želi svoja spoznanja o slovenstvu strniti v duhovno oporoko nam, ki živimo proces globalizacije. Cilj globalizma je, da spodkopljajo temelje, ki omogočajo obstoj naroda, opozarja Pahor in poziva k dejavnemu uporu – piše Peršin na začetku razdelka, ki nosi naslov *Pogovori na Proseku*: intervju je namreč nastajal skozi daljše obdobje med srečanji, ki sta jih sogovornika imela v

baru kraške vasi nad Pahorjevim domom. Ko je pisatelj ‘prestal’ vrsto praznovanj ob svojem 100. jubileju, se je Peršin lotil založniškega načrta.

Naslov knjige pravi o velikem doprinosu, ki ga je Pahorjeva revija imela od samega začetka na avtorja: “Ta je oblikovala tudi moje za-

Boris Pahor in Peter Kovačič Peršin (foto Damjan)

vedanje slovenstva”, je dejal. Avtor je poskušal pogovor s Pahorjem v Tržaškem knjižnem središču usmeriti na sledi dialoga, ki sestavlja vsebino knjige. Vsaka iztočnica pa, ki jo je Peršin postavil, je Pahorja spodbudila k prostemu in svobodnemu izpovedovanju.

Ko je Peršin na podlagi knjige navedel Pahorjevo prepričanje, da bi morali vsi več žrtvovati za obstoj in razvoj slovenstva, je pisatelj brez dlak na jeziku poudaril, da je že leta 1966 izjavil, da jezik sam ne bo rešil narodne zavesti, pač pa obratno: po njegovem mnenju nekateri kadri naše manjšine tega ne sprejemajo: “Če se borimo zgolj za jezik brez narodnostnega predznaka, se borimo zaman”!

“Po vašem mnenju je nacionalno vprašanje aktualno danes, kot je bilo v času Avstro-Ogrske, in verjamete, da nobena ideologija ne more rešiti nacionalne tematike”, je Pahorju dejal Peršin. V odgovoru je pisatelj jasno povedal, da je ideologija od l. 1945 dalje prevladovala in pogojevala narodno zavest: “Še danes nekatere moti pridevnik ‘slovenski’: zakaj knjižno središče, v katerem se nahajamo, nima v nazivu še tega pridevnika?” se je vprašal in se nato kritično lotil tudi sedanjega globalizacijskega ‘nagona’, ki pav tako načrtno ruši narodno pripadnost in sam duhovni svet človeka: tako okolje nas obuboja in nam izkrivlja našo podobo, našo bit. Nedvomno sloni ta človeška razsežnost na

spominu, prav tako sloni na njem pojem sobivanja. Spomin moramo hraniti na dobre in slabe strani naše preteklosti – je dejal Peršin in navedel Pahorjevo trpko ugotovitev, da današnja Evropa

ohlajno obravnava temno plat svoje preteklosti, od nacifašizma do stalinizma. “Te zaslepljenosti se še nismo otresli, niti v Sloveniji ne, kjer smo v glavah ohranili nekdanje ideološke vzorce, čeprav formalno živimo v demokratični ureditvi”, je dejal avtor knjige. Tudi to je razlog, da je Pahor napisal pričevanje o knjigi *Rdeči trikotniki*, ki je najprej izšla v italijanščini in nato v slovenščini: “Z njo sem hotel opisati to, kaj vsega smo morali politični jetniki pretrpeti, da smo lahko dočakali svobodo”, je dejal Pahor, ki je svoj pogled uprl v sedanost. Kritične dinamike priseljeniških tokov na primer vodijo v novodobni fašizem, pri čemer nam negativen zgled daje Madžarska. “Ljudje bi morali biti proti takemu nasilju, zlasti pa proti vsakršni diktaturi, cepljeni ob rojstvu”, je pripomnil. Nikakor ne gre vzporejati tega položaja s sijajno mislijo Levi-Straussa, po katerem mora narod, ki se želi ohraniti in razvijati v prihodnje, postaviti mejo med sabo in ostalim: “Gre za duhovno mejo, kjer ločnica rabi le za to, da sebe preko drugačnega bolje razumemo”, je obrazložil Peršin. Meja pomeni torej v tem primeru zvestobo svoji preteklosti, da razvijemo svojo prihodnost.

Razgovor med Peršinom in Pahorjem se je zaustavil tudi ob Kocbeku in njegovi krščansko-socialni miselnosti. Pahor je izpostavil nekatere ključne temelje, ki izhajajo iz tovrstnega politično-ideološkega nazora in se nato vzporejajo z vsesplošnim spoštovanjem človekove biti: to spoštovanje do človekovega telesa (kot je na primer na podlagi evangelijskih besed trdil tudi pok. kard. Martini), osebe in naroda ter predvsem prepričanje, da brez socialnega osvobajanja tudi nacionalne svobode ni. S tem je povezano tudi Pahorjevo panteistično eshatološko prepričanje, predvsem pa od tod izhaja trezno soočanje s sodobnostjo, ki nagovarja družbo, zlasti mlajše generacije, s tematikami votlega tehnološkega presežka. “Ne vemo, kakšen bo naš jutrišnji dan, ker nam ne dajo videti, proti komu naj se danes borimo”, je dejal. Najbolje je Pahor to svojo zadnjo misel osnoval na izkušnji, ki jo je nekoč doživel v neki slovenski šoli. “Povabili so me, naj spregovorim mladim. Ko sem svoj poseg končal, so mi očitali, da govorim le o preteklosti. Pa dajte vi mladi govoriti o prihodnosti - sem jim odvrnil. Pa so molčali”!

IG

lobanjami, rokami in bodečimi žicami. V drugi polovici večera je Marij Maver vodil pogovor z umetnikom, predvsem o njegovem dojetanju sveta ter o poteku njegovega življenja. Rodil se je v Rupli leta 1933, mladost pa je preživel v Ilirski Bistrici, kamor so se preselili z družino na povabilo strica. Po vojnem času so se spet preselili v Italijo, kjer so začeli novo življenje. Po opravljeni trgovski šoli je Andrej Kosič več let obiskoval večerne tečaje na Državnem umetnostnem zavodu v Gorici, obiskoval je ateljeje znanih goriških slikarjev,

Foto Damjan

kjer se je izpopolnjeval v raznih tehnikah. Prvič je samostojno razstavljal leta 1959, izdelal je vitraže v cerkvi v rojstni vasi, kar mu je v posebno čast in zadoščenje. Imel je več kot 110 samostojnih in 180 skupinskih razstav doma in v tujini.

Šin

Obvestila

Skavti SZSO, volčiči in volkuljice (8-11 let) v Bregu in mestu: džunglo želimo deliti s teboj. Pridruži se nam in lovi skupaj z Akelo, Bagiro, Balujem in Kačo Kaa. Sestanke imamo vsako soboto od 15.30 do 17.00 v Boljuncu in Šklednju. Vpisujemo otroke 3., 4. in 5. razreda OŠ. Kontakt: tel. št. 331 9716473, kobe.karmen@gmail.com - Akela (Karmen), 00386 41223410 Baloo (Damjan); tel. 339 4321709 ali purger@libero.it.

V nedeljo, 25. oktobra 2015, ob

15. uri bo v kapeli na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu sv. maša za slovenske vernike.

Slovenska maša v ul. Risorta 3 je vsak četrtek ob 9. uri.

Radijski oder sporoča, da se vpisujejo abonmaji za 18. Gledališki vrtljak od ponedeljka do petka, od 9.00 do 16.30, po telefonu na številki 040 370846 ali osebno na ul. Donizetti 3, III. nadstropje (pozvoniti Mladika).

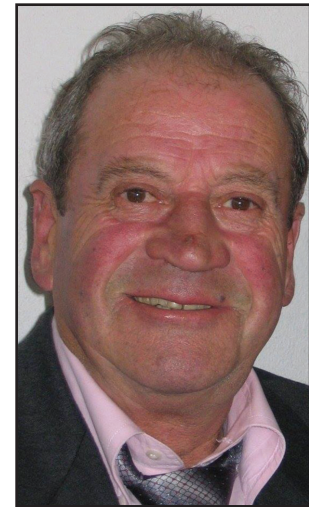
Narodna in študijska knjižnica na ul. S. Francesco je odprta od 10. do 18. ure vsak dan, razen ob sobotah.

NABREŽINA Smrt dobrega človeka

In memoriam Rado Sibelia

Dne 11. oktobra 2015 nas je nenadoma zapustil Radislav Sibelia - Rado, doma iz Nabržine. Napisati kaj o dragem očetu, možu, bratu, nototu, stricu, prijatelju bi bilo zelo lahko, vendar v današnjih časih, prepornih vsega, postane paradoksalno težko, saj je pokojni Rado živel zelo preprosto, poznal je prave človeške vrednote, kot so prijateljstvo, družina, mir, na katere današnji svet pozablja.

Ko vas je pripeljal k sebi domov, vam je najprej razkazal svoj vrt, hotel vam je pokazati svoje pridelke, svoje dosežke. V kateremkoli letnem času ste prišli k njemu na obisk, meseca maja, novembra ali januarja, vedno je na njegovem zelenjavnem vrtu kaj raslo in uspevalo. Prav tako ponosen je bil na svojo družino, na hčerke, ženo in vse bližnje. Tudi v družinskem

krogu se je počutil uspešnega, pa še prav je imel. Ko sem ga kam peljal, me je v vseh teh letih nešteto krat vprašal, kolikšno moč ima moj avtomobil. Tisočkrat sem mu odgovoril, a vseeno sem prepričan, da, če bi bil danes še med nami, bi spet vprašal isto. Spraševal je namreč le za to, ker je želel, da bi se sogovornik v njegovi družbi počutil dobro in da bi tudi sam povedal, kar ga zanima. Lahko bi se pripeljali pred njegov dom v najdražjem avtomobilu, in če bi imeli na sedežu zelo majhnega jurčka, bi zagotovo prvo opazil to malo gobo, ne pa vsega ostalega. Ko so se pripeljale domov hčerke ali žena v še tako majhnem avtomobilu, je bil zelo ponosen, saj je vedel, da so si ga prisluzile na pošten način. Ljudje se radi pobahamo, kako smo potovali v daljne dežele, kako je bilo tam lepo, njegov zemeljski raj pa je bil že bližnji gozd, v katerem je lahko nabiral gobe ali pa “divje” sparglje. Kot že rečeno, denar in bogastvo ga nista zanimala, zato je vse, kar je nabiral na kraških gmajnah, razdelil med prijatelje in sorodnike. Rado je bil vedno nasmejan, vedno vesel, rad in vedno se je šalil. Čeprav ste ga lahko poznali že 50 let, vas je še vedno znal presenetiti in pretentati. Lahko bi rekli, da je bil po duši pravi otrok, in to me spominja na odlomek iz Sv. pisma, v katerem piše “Kdor se torej poniža kot ta otrok, bo največji v ne-

beškem kraljestvu”, zato je pokojni Rado gotovo že v nebeškem kraljestvu. Kdo bi mu lahko kaj očital, kdo bi mu lahko kaj zameril? Nihče. Ker sem omenil otroke, naj povem še nekaj, kar mi je večkrat pripovedoval: ko je šel k sv. birmi, je bil edini otrok brez ročne ure. Boter je bil namreč iz revnejše družine in zato si ni mogel privoščiti tega, da bi birmanec kupil drago darilo. Ker mu je to tako trdno ostalo v spominu, sem se odločil, da mu kupim uro.

Podaril jo bom njegovi vnukinji Noemi, ki jo je imel strašno rad. Kupil jo bom morda kar pri kakem črncu, saj on ni delal razlike, ne glede vere ne glede kulture ali rase. Če je imel 2 evra v žepu in sta ga dva človeka vprašala miloščino, je obema dal po evro in seveda prišel ves nasmejan domov.

Pokojnemu Radu je zibelka stekla v Nabržini 25. septembra 1944. Za njim se je staršem Štefaniji roj. Švara in Francu Šibelji rodila še hčerka Anica. Osnovno šolo je obiskoval v domači vasi. Potem pa se je izučil za kamnoseka. Trdo delo je v 70. letih zamenjal za zaposlitev v nabrežinskem sanatoriju, kjer je ostal do upokojitve. Ker mu je bilo posedanje v brezdelju povsem tuje, je prosti čas najraje preživel na svojem vrtu ali na kraški gmajni in okoliških gozdovih, saj je bil odličen gobar. Predvsem pa je bil zelo dober, pošten človek, ki se je veselil vsakega preživetega trenutka v družinskem krogu ali v družbi prijateljev. Vsakomur je rad pomagal in namenil nekaj svoje prirojene vedrine. S temi svojimi vrlinami je bil svetel zgled za svoje hčerke, ki jih je imel neizmerno rad, kakor tudi vnukinjo Noemi, katere prihod je obziral njegovi zadnji dve leti življenja. Praznino, ki je zazevala ob njegovem nepričakovanem odhodu, ne bo mogoče zapolniti, ker so bile hčerke nanj zelo navezane, kljub temu da je že vsaka izbrala svojo življenjsko pot. Od četrtega, 22. oktobra, počiva dragi Rado na nabrežinskem pokopališču, kamor so ga pospremili domači, prijatelji in znanci, ter spokojno uživa večni mir, saj kot poštenjak ni bil nikomur ničesar “dolžan”. Rado, počivaj v miru!

Mitja Pintar

DSI / Odprtje razstave del Andreja Kosiča

Trpeče metamorfoze goriškega umetnika

Andrej Kosič, ki živi in ustvarja v Gorici, je svoja najnovejša dela cikla *Trpeče metamorfoze* razstavljal do začetka oktobra v Kulturnem centru Lojze Bratuž, nato pa na sedežu Društva slovenskih izobražencev, v Peterlinovi dvorani v Trstu, kjer ga je na rednem ponedeljkovem večeru predstavil umetnostni zgodovinar Saša Quinzi.

Glasbeni uvod so zaupali pianistki Heleni Lupinc, ki obiskuje razred Claudie Sedmach pri Glasbeni matici in je zaigrala Maličev *Utrinek* ter *Romanske plesje*. Program je s predstavitev priznanega goriškega slikarja akvarelista nadaljeval dr. Saša Quinzi, ki je prisotne seznanil z njegovim bogatim ustvarjalnim opusom, ki je nastal v več kot šestih desetletjih. Z akvareli je upodobil kraške doline, gozdove, vinograde, travnate površine in naravo nasploh, saj jo prav preko umetnosti globlje poznavlja. Pred leti je bil izbor njegovih del razstavljen tudi na sedežu Dežele Furlanije Julijske krajine v Trstu.

Najnovejša Kosičeva dela predstavljajo odkim od ustaljene slikarske prakse. Enaindvajset platen velikega formata namreč prikazuje oskrunjeno naravo, prepojeno s tragiko in krvjo nedolžnih, s čimer se Kosič umešča v

sodobni tok likovnega ustvarjanja. Prav zaradi oljnih barv odstopajo od realističnega odslikavanja narave in se približujejo abstrakciji, čeprav umetnik ne prestopi praga nefigurativne govornice. Nekoč je z

očetom poromal na povojna grobišča v Kočevskem rogu, na pokopališču v Gonars in obiskal Bolnico Franjo ter druge kraje slovenskega vojnega trpljenja. Ob gledanju slik iz Hude jame so privreli na dan spomini na vojna leta, ki jih je sam doživel, in ustvarili neki globinski pretres.

Cikel *Trpeče metamorfoze* predstavlja pristno in intimno likovno meditacijo na temo večnega vprašanja o smislu človeškega trpljenja, saj slike mejijo na abstraktno. Številni vložki spodbujajo tipnost, oljne barve pa omogočajo drugačen pristop s plastenjem barv. Kot je povedal Andrej Kosič, je v njegovih delih skritih veliko simbolov, kot so križ, srce ali čipka, kar ustvarja domačnost in narodni motiv. Poleg tega si iz naravnega sveta izposoja barvno gradacijo, primerljivo prehajanju letnih časov. Osnovna barvna paleta se tako od najbolj temne do najbolj svetle preliva s platna na platno. Dela pa ne izžarevajo naravnega sozvočja, saj poteze čopiča ustvarjajo prestreljeno površino z mrežami,

Slovesno odprtje v soboto, 24. oktobra, v Ovčji vasi

Nov sedež za nov zagon združenja Cernet

V soboto, 24. oktobra popoldne, bo v Ovčji vasi dogodek, pomemben zlasti za kanalske Slovence, a tudi za vso Kanalsko dolino nasploh. Ob 15. uri bodo namreč v nekdanjem župnišču uradno odprli novi sedež slovenskega združenja Don Mario Cernet. Program dogodka, ki se ga bo udeležil tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, še ni dokončno potrjen, a bo precej pester. Prireditelj ob rezanju traka bo potekala na prostem pred nekdanjim oškimi župniščem, kjer bodo člani v primeru slabega vremena poskrbeli za ogrevani šotor. Sedež bo blagoslovil oški župnik Mario Gariup.

S kulturnega vidika bo program precej glasbeno usmerjen, saj bo ob Cerkenem pevskem zboru iz Ukev nastopil še Višarski oktet. Ob pozdravnih nagovorih bo med uradnim delom prireditve pogovor med časnikarjem Julijanom Čavdkom in predsednikom združenja Don Mario Cernet. Nastopili bodo tudi otroci iz Kanalske doline, pomembno vlogo pa bo imelo tudi domače ziljsko narečje. Ob tej priložnosti bo po odprtju seveda poskrbljeno za veselico.

Kot je bilo dogovorjeno prejšnji mesec z ekipo ministra Žmavca v Ljubljani, bo že v soboto dopoldne srečanje v duhu sodelovanja med kulturnim središčem Planika, združenjem Cernet in delegacijo z ministrstva

za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Člani združenja so si v prejšnjih mesecih prizadevali za obnovitev in ureditev nove pisarne, ki jo je dal na razpolago oški župnik Mario Gariup. Društvenim članom je med drugim bilo v veselje, da so

tudi nekateri nečlanjeni Ovčani ponudili konkretno pomoč. Po družinah nekaterih izmed teh Ovčanov se

je do pred nekaj desetletji govorilo oško – in kljub

temu da dandanes doma ne "žabaro" več, se vsekakor zavedajo svojih korenin. Prišli pa so pomagat tudi Ovčani italijanskega porekla. Ta pomoč gostujoče vasi daje upati, da se bo združenje uspešno ukoreninilo v območju. Dejstvo, da bo imelo združenje Cernet novo pisarno prav v nekdanjem oškem župnišču, ima tudi

simboličen pomen. Ovčja vas je nekoč veljala za najbolj slovensko vas v Kanalski dolini in župnija v Ovčji vasi je bila do šestdesetih let prejšnjega stoletja dvojezična, danes pa v vasi govori še vedno v slovenskem jeziku morda šestina Ovčanov. Da bo slovensko združenje, ki se zavzema za ohranjanje slovenskega jezika in domačih šeg in navad v vsej Kanalski dolini, prav v Ovčji vasi, je tudi upanje in spodbuda za prihodnost. Organizacijo prireditve, ki bo pod pokroviteljstvom Gorske skupnosti za Huminsko, Železno in Ovčani italijanskega Naborjet-Ovčja vas in Občine Trbiž, podpirata poleg domačega Združenja Don Mario Cernet še Svet slovenskih organizacij in Združenje Don Evgen Blankin.

Luciano Lister

Prva številka mladinske revije Galeb v 62. letniku Vrnil se je "glasnik slovenske besede ter avtorske ustvarjalnosti"

Med vrtnčenjem jesenskega listja v vetru se je po poletnem pozibavanju na morsk gladini pojavil Galeb in s seboj prinesel prvo, septembrsko številko revije, ki jo izdaja Zadruga Novi Matajur – Čedad; njegova glavna urednica je Alina Carli. Tudi med letošnjim šolskim letom bo Galeb prinašal novim in "stariim" bralcem pestro paleto pisanih zgodb že priznanih avtorjev, pa tudi tistih, ki si šele utirajo pot v svet književnosti. Zabavne in poučne zapise in prispevke bodo kot vselej bogatile ilustracije, prave drobne umetnine likovnih ustvarjalcev, ki se radi prepustijo, da jih vodi domišljjski svet. V prvi številki je mogoče zaslediti že nekajletne Galebove sodelavce, pa tudi druge, ki so šele pristopili k soustvarjanju revije, da bi bile njene vsebine čim bolj raznolike in privlačne. Naslovnico za september krasi drevo v jesenskih barvah in tehniki akvarela. Narisal ga je Mattia D'Errico, drugošolec OŠ Albert Sirk iz Križa. Poleg zgodb v prozi bo tudi letos prisotna poezija. Hudomušno pesem z naslovom *Kraški pršut* je prispeval Marko Gavriloski. Njegove stihe krasijo štirje mastni, dolgouhi pujski Dunje Jogan. *Gozd* pa nosi naslov pesmice, ki jo je stkal Jure Jakob oblični likovni podobi Anje Jerčič Jakob. Tudi v letošnjem letu Galeb ponuja v branje kar nekaj zgodb v nadaljevanjih, ki so vključene v bralno značko. Taka je *Izток in Lunček*, ki je izšla iz domišljjske Maje Furman, pogled v neizmerno veselje odstira ilustracija Ivane Soban. Pripoved o fantiču Iztoku, ki ga najbolj zanima veselje in se mu neke noči izpolni želja, izrečena ob zvezdnem utrinku, vsebuje poleg domišljjskega poleta tudi kar nekaj tehtnih astronomskih podatkov. Prej omenjeni Marko Gavriloski je tudi avtor "sladkega" zapisa *Čokoladni zmaj*, ki nagovarja strastne ljubitelje čokolade, naj bodo zmerni pri uživanju te sladke dobrote, drugače bo v trebuščku vse narobe. Čokoladni svet, da bi si bralec kar obližnil prste, je upodobil v pravcatih "čokoladnih" barvah Štefan Turk. V pisateljski in slikarski fantaziji

Erike Cunja se je porodil simpatičen, fin porcelanast čajnik, ki se je odpravil na pot, da bi spoznal dežele, iz katerih prihajajo razni čaji. Prav posebna, fantazijsko bogata je zgodba v nadaljevanjih Maše Ogrizek *Šalčkarji*, ki jo likovno dopolnjuje Marjana Segula – Miš. Šalčkarji so posebno plemo, ki živi v zračniku bloka na račun sosedov Človekarjev. Maja Smotlak si j zamislila Pačka, zve-

Alibegič, ilustrirala pa Andreja Pečkar. Helena Jovanovič je avtorica pripovedi v nadaljevanjih *Detektiva iz 4. razreda*; fantiča sta pomagala sosedu najti želvo Genevefo, potem ko sta v šoli izvedela, da se želve pozimi pogreznejo v zimsko spanje. V ilustraciji je dobro razpoznaven ustvarjalni slog Štefana Turka. Sandra Kump Crasnich nadaljuje svojo pripoved v stripu *Počitniški biser*, ki jo je razvijala že v lanskem letniku Galeba. Maša Ogrizek in Miha Ha se zabavata ob pisanju živahnega stripa *Ko-Ko-Krišna* s podnaslovom *Naoko – koli*. Tudi stara znanca medved in miška bosta spet kratkočasila in presenečala otroke s svojimi dogodivščinami. Tokrat se predstavljata kot izumitelj: medved je izdelal frčotalnik in miška je z njim poletela naokrog, za njo pa vse živalice, saj so vse hotele občutiti vznemirljivo letenje nad gozdom. Maja Koren in Bojan Jurc pristavljata naloge, vezane na vsebino stripa in namenjene malim šolarjem. Za letošnji letnik Galeba si je Klarisa M. Jovanovič domislila, da bo bralec postregla s starimi recepti iz slovenske kuhinje. Prvi je na vrsti *Ljubi kruhek*. Zapis prinaša razlago, pomešano s pregovori, o tej temeljni jedi, ki je bila nekoč še posebno dragocena. Bel kruh je bil na preprosti mizi le ob praznikih. Mladi peki bodo lahko še sami zamislili kruh po priloženem receptu. Veni Dolenc je ilustriral gospo, ki pridno mesi testo. Za tiste, ki radi rišejo, bo tudi letos Jasna Merku' predstavljala različne likovne tehnike ob "srečanjih" z umetnikom. Za uvod je izbrala Alberta Sirka, rojenega v Križu l. 1887 in umrlega v Celju l. 1947. Merkujeva daje navodila – tudi ob fotografijah –, kako izdelati grafični odtis z linorezom. Marjeta Zorec pa bo letos brskala po filmskih arhivih. Svoje razkrivanje slovenskih filmov začneja s *Kekecem* iz l. 1951, ki je l. 1956 dobil zlatega leva za najboljši mladinski film na 16. Be- neškem filmskem festivalu.

Iva Koršič

Za odrasle in otroke / Po slovensko v Vidmu

Tudi letos bo v sklopu projekta "Interkultura", ki ga podpira videmska občina, vrsta prireditev za slovenski jezik in kulturo. V četrtek, 22. oktobra, ob 20. uri se bo v župnijski dvorani v kraju Godia pričel tedenski tečaj slovenskega jezika in kulture. Vodil ga bo Alen Carli. Na prvem srečanju bo govor o predlogu, da se tečajniki razdelijo v dve skupini, prva za začetnike in druga za nadaljevalce. V mislih imajo tudi srečanje s

smučarsko prvakinjo Tino Maze. Maja 2016 bodo organizirali intenziven seminar v Sloveniji. Po uspešni prvi izvedbi v preteklem šolskem letu pripravljata skupina Svetega Hieronima-Slovinci v Vidnu pri združenju Blankin in društvo Alpi dejavnosti po slovensko ob sobotah za predšolske otroke (2-5 let). Za informacije in prijave lahko pišete na naslov elektronske pošte ezio.gosgnach@hotmail.it

V sklopu Burnjaka

Glasbena dejavnost v Bardu

V okviru Burjanke – praznika kostanja sta bila v Bardu na sporedu dva koncerta stare oz. klasične glasbe. V soboto, 10. oktobra, je bilo odprtje razstave z deli sodobne umetnosti, na kateri sta se publikli predstavila dva likovnika, in sicer Elisa Petrossi in Edi Carrer. Prisotne sta s kratkim nagovorom pozdravila župan Guido Marchiol in odbornica za kulturo Lisa Toscani. V društveni dvorani Stolber, v kateri je bilo kulturno srečanje, je odprtje razstave spremljala skupina Resonantia, ki se v kulturnem društvu Hibiki iz bližnje Viškorše ukvarja s predstavitvijo glasbenih del iz prejšnjih stoletij in z uporabo temu primernih instrumentov. V ta namen so člani ansambla uporabljali zgolj rekonstruirana glasbila, kot sta viola da gamba, iz družine godal, in pa spinet, ki je prednik današnjega klavirja. Vokalno-instrumentalna skupina se je pod naslovom *Ljubezen koprneča Ljubezen*

poistovetila s kulturno in glasbeno preteklostjo, v kateri je rada prikazala različne odtente s šaljivo tematiko, od uvodne ljubezenske arie H. Parcella, kjer je Kiriko Mori – sopran odlično interpretirala čustveno upodabljanje človekovega življenja, pa do sklepne G. Caccinijeve skladbe italijanske renesanse z naslovom *O' dolce fonte del mio pianto*. Rika Murata pa je

na violi da gamba ob spremljavi Alice Forcessini, spinet, solistično interpretirala baročno delo francoskega skladatelja Marina Maraisa *Tombeau pour Monsieur de Sainte Colombe*. Vredno omembe je še *L'amante segreto* iz Strozzijevega opusa. V cerkvi sv. Jurija pa je bil v nedeljo popoldne na sporedu

koncert klasične glasbe v sklopu Kogojevih dnevov 2015. Kot gost je nastopil Komorni godalni orkester akademije za glasbo iz Ljubljane. Njegov umetniški vodja in koncertni mojster je bil Janez Podlesek. Krstno je orkester izvajal A. Černetovo *Tisti košček* in pa še Mlakarjevo *Tou vietru* iz zbirke pesmi *Ko pouno noči je sarce* avtorja Viljema Černa, kateremu je kompozicija tudi posvečena. V omenjeni skladbi je tudi umetniško obdelana tema beneškoslovenske ljudske pesmi *Oj Božejme tele dolince*.

Letošnji oktobrski program se

z glasbo še nadaljuje, saj se bosta v petek, 23. oktobra, v Zavarhu, točneje v gostinskem lokalnu Terminal Grotte, v dobrodne namene, predstavila dva krajevna pevska zbora, in sicer MePZ Naše vasi iz Tipane in Barski oktet. Živahnosti gotovo ne bo manjkalo, saj bodo večer razveseljevale frajtonarice.

Marco Ternovec

Dvajset let zelo uspešne in v svet usmerjene Univerze v Novi Gorici

Politična levica se je utrdila na oblasti

Velika večina Slovencev, ki sicer rada poudarja, da s politiko noče imeti nobene opravka, ker jih je s svojim delovanjem razočarala, bi v tem času zagotovo bolj želela spokojnost in mir, ki ju s svojim novim obiskom ponuja misijonar Pedro Opeka, kot pa da se mora soočiti s poglobljanim razdora in družbi. Razdor in delitve z izhodiščema v ideologiji in politiki so se namreč še povečali in poglobili, potem ko je vlada z odstavitvijo tujega vodstva slabe banke politični levici zagotovila nadaljevanje oblasti in s tem pravne pogoje in možnosti za prilasčanje preostalega državnega premoženja v Sloveniji.

V Sloveniji, ki se je sicer osamosvojila, vendar še ni osvobodena do ravni in meril, ki jih terja položaj parlamentarne demokracije, se tako dogaja, da vlada deluje, kot je po njenem programu prav in koristno za državo, pri tem pa se zelo nerada ali sploh ne odziva na vlogo opozicije. Zaradi tega sta pravzaprav nastali dve Sloveniji. Eno sestavlja vlada, ki spodbujana in opogumljana z navdihi iz političnega ozadja upravlja in vodi državo, drugo pa opozicija, ki je politično razdeljena, pogosto sprta in je brez velike moči. Premier Miro Cerar zdaj suvereno deluje in se zaradi občutka politične pomembnosti ni odzval na trditev z naslovne platnice nove številke tednika Demokracija, objavljeno skupaj z njegovo fotografijo v nenavadni pozi, "da dela sramoto, ker je v službi lobijev iz ozadja, ne pa navadnih ljudi". Skoraj gotovo bo ostalo brez odgovora tudi "drobno pisemce", ki ga je Miru Ceraru poslal soustanovitelj Slovenije in eden od tvorcev njene zunanje politike, dr. Dimitrij Rupel. V njem je zapisal tudi naslednje:

"Spoštovani predsednik vlade Miro Cerar. Tako ne gre več. Ob obsojanju in zaničevanju države, ki ji predsedujete, Sloveniji najbolj škoduje razsipnost pri nagrajevanju različnih prejemencev in

Slovenski premier Miro Cerar

spretnjakovičev. Teško jih je označiti z eno besedo, ne boste pa zgrešili, če boste predvsem pozorni na slabe bančnike in vseh mogočih bankah. Če ne namestite poseči v grozljivko, ki so jo ustvarili, boste – ko boste izgovarjali besede kot etika in pravičnost – deležni posmeha in splošnega ogorčenja". Morda se je premier zdrznil v sebi, ko je najbrž prebral zapise in pričevanja o obisku legendarnega misijonarja Pedra Opeke, ki je ponovno prišel v eno izmed svojih treh domovin, "da bi Slovence znova navdihnil s svojimi pričevanji o pravici in pravičnosti, stiskah sodobnega časa in rešitvah zanje". Tudi ne vemo, kako se je predsednik vlade, ki rad pove, da je veren človek, intimo odzval na prepričanje, poudarjeno v komentarju odgovornega urednika slovenskega katoliškega tednika Družina Francija Petriča, objavljenem v

omenjenem časniku, "da je Pedro Opeka veliki Slovenec in svetovljan, za nas tudi velikan ljubezni".

Za predsednika vlade so bolj kot moralni in etični pomisleki o svojem poslanstvu pač pomembnejša dejstva o tem, da se je zdajšnja politična garnitura utrdila na oblasti in si jo morda za nekaj časa tudi podaljšala. Ekonomist in politični ocenjevalec gibanj v državi, Bernard Brščič, meni: "Po politkomisarski čistki v slabi banki in izgonu tujega posloводства so izpolnjeni vsi pogoji za ohranitev tovarišijskega kapitalizma. Politična levica ponovno obvladuje vse institucije, tj. vlado, Banko Slovenije, DUTB oz. slabo banko, poslovne banke, policijo, tožilstvo, sodstvo in tudi medije. Ponovno so veljavne misli, ki jih je pred več kot štirimi desetletji izrekel partijski voditelj Stane Dolanc. Zatrnil je, "da mora biti vsem jasno, da smo pri nas na oblasti mi, komunisti. Kajti, če ne bi bili mi, bi bil kdo drug, vendar temu ni tako in nikoli ne bo".

Za delovanje vlade je zdaj nastopilo težko in odgovorno obdobje, ko mora sprejemati pomembne odločitve. To velja zlasti za odnos do novih skupin prebežnikov, ki prihajajo v Slovenijo. Kaže, da premier v svojih odločitvah popušča stranki Združena levica, ki se zavzema za odprto mejo Slovenije in za sprejem vseh beguncev, ki prihajajo k nam, ne upoštevaje, da za sprejem velikega števila prebežnikov Slovenija nima možnosti. Po drugi strani pa premier in njegovi sodelavci doslej niso niti omenili predloga predsednika SDS Janeza Janše, naj tudi Slovenija zapre mejo in s silo prepreči prihode, pravzaprav vpade, večjih skupin novih velikih skupin prebežnikov. Janez Janša tudi ni prejel odgovora na vprašanje, zakaj je vlada zavrnila pomoč pri urejanju begunskega vprašanja, ki jo

je Sloveniji, tako zatrjuje Janez Janša, ponudila Nemčija. Tema o prebežnikih zagotovo ostaja aktualna, tudi nevarna neznanica za Slovenijo v prihodnje.

Glede drugih dogodkov, ki se dogajajo v Sloveniji in se zdijo pomembni, navajamo, da se nadaljuje uresničevanje projekta o novem mediju, ki bo vključeval televizijo, radio in spletno stran. Zasnova ga je SDS z Janezom Janšo, nov medij pa nastaja tudi zato, "ker se je kritična ost časnikarjev do tistih, ki so na oblasti, porazgubila. Zatrjujejo, da bodo časnikarji v novem mediju predvsem iskali resnico, "saj bodo stvari prikazovali take, kot so, ne pa take, kot nekdo drug reče". Pred dnevi je bilo ustanovljeno Društvo političnih zapornikov. K članstvu so povabljeni vsi nekdanji zaporniki in zapornice, ki so pripravljene prispevati k resnici, spravi in sožitju, zato "da se ne bi pozabilo in ponavljalo". Radio Ognjišče pa je zaznamoval 10-letnico oddaje z naslovom *Moja zgodba*, ki je bila na sporedu že 487-krat. Gre za nastajanje arhiva ustne zgodovine posameznikov, ki ponazarjajo obdobje totalitarizma in osamosvajanja. Oddaja poteka tudi v sodelovanju s Študijskim centrom za narodno spravo. Podobno oddajo na javni TV Slovenija z naslovom *Pričevalci* ureja in vodi Jože Možina.

V množici dogodkov je bila premalo pojasnjena obletnica, ki lahko Slovenijo navdaja s ponosom in občudovanjem zaslužnih. Gre za dvajseto obletnico ustanovitve Univerze v Novi Gorici, četrte v državi. Univerza v Novi Gorici je sodobna, študentom prijazna, usmerjena v izobraževanje in raziskave, pri čemer ne zaostaja za starejšimi in večjimi univerzami. Vključena je v večje in manjše mednarodne projekte in sodeluje z ustanovami, ki uživajo največji ugled. Univerza v Novi Gorici ima sporazume o sodelovanju, podpisane z več kot 250 ustanovami z vsega sveta. Med zaposlenimi je 22% tujih strokovnjakov in pedagogov, med njimi študenti pa jih velika večina kmalu po opravljenem študiju brez pričakovanih velikih težav dobi zaposlitev. Univerzi v Novi Gorici, ki jo vodi rektor prof. dr. Danilo Zavrtanik, je ob obletnici ustanovitve predsednik države Borut Pahor podelil državno odlikovanje, Red za zasluge.

Marijan Drobež

SOLKAN 35 let Mešanega pevskega zbora Slavec

Vedno vztrajni v svojih prizadevanjih

Zametki sedanjega MePZ Slavec Solkan segajo v leto 1980, ko je petnajst uslužbencev tedanje Službe družbenega knjigovodstva Nova Gorica zapelo ob odprtju nove poslovne stavbe v Novi Gorici. Ker je bilo njihovo petje poslušalcem všeč, so želeli ustanoviti pevski zbor.

Tako je leta 1980 Društvo računovodskih in finančnih delavcev Nova Gorica ustanovilo MePZ z imenom društva. Vodenje zbora je prevzel Marjan

ustvarjanju se člani zbora poslušalcem kažejo kot neutrudni in vztrajni v svojih prizadevanjih, da bi slovenska pesem še naprej živela med nami. Njihova predanost je lahko zgled številnim mladim zborom, ki stopajo po njihovi poti.

Slavnost ob obeležitvi 35-letnice MePZ Slavec Solkan je bila v soboto, 17. oktobra 2015, v Kulturnem domu v Novi Gorici. Na slovesnosti so v kulturnem programu poleg slavljenec nastopili tudi člani sekcij KD Slavec

Ciglič. Zbor je ohranil to ime do leta 1996, ko se je preimenoval v MePZ Slavec Solkan. Pokroviteljstvo je prevzela KS Solkan, za predsednico zbora pa je bila izvoljena Olga Srebrnič, ki to funkcijo opravlja še danes. Zborovodja je ostal Marjan Ciglič in zbor uspešno vodil do leta 2004, skupaj 24 let. Vodenje zbora mu je zaradi zdravstvenih razlogov postala velika obremenitev, zato mu je priskočila na

in gostje.

V okviru KS Slavec Solkan poleg slavljenca - MePZ Slavec danes delujejo še tri sekcije, in sicer:

- Gledališka skupina FACE, kate- re zamek sega že v leto 2007, ko sta bili ustanovljeni Gledališka skupina in Lutke 1000 in 1 Solkan. Vodja sekcije in idejni vodja projekta ter izdelovalka lutk je bila Doroteja Golob. Žal je skupina delovala le kratek čas. Leta 2010 je gledališka skupina

pomoč Julica Faganel in v sezoni 2004/05 prevzela vodenje. Naslednji dve sezoni je zbor vodila Laura Winkler, leta 2007 pa je na čelo pevskega sestava stopil Miran Rustja, ki pevce vodi še danes.

V 35 letih delovanje se je MePZ Slavec uspešno predstavljala na prenekaterih prireditvah ter gostovanjih doma in izven meja Slovenije. Prejel je številna priznanja za svoje delo in nastope. In prav zadnji nastop na 40. srečanju pevskih zborov društev upokojevcev Slovenije v Cankarjevem domu v Ljubljani 30. septembra letos si zbor šteje kot poseben dosežek. Prisluzili so si ga kot najbolje ocenjen zbor na srečanju upokojevskih zborov Severne Primorske maja letos v Idriji.

Kot je pred desetimi leti ob praznovanju 25-letnice zbora dejal takratni novogoriški župan Mirko Brulc, je MePZ Slavec sestav, ki je znal poiskati pot do ljudi in seči do njihovih src. Pevci in pevke so s svojim delovanjem prispevali k ohranjanju slovenstva in h krepitvi narodne zavesti v domovini in zamejstvu. Z neskončno ljubeznijo do petja, z dobro mislijo in željo po

pod okriljem UNITRI Nova Gorica pripravila predstavo Univerzalci. S to predstavo, ki so jo kasneje nadgradili v Eurofax 3000, so 2011 oživili gledališko sekcijo FACE. Od takrat dalje skupina pripravlja vrsto uspešnih predstav, od pravljic za otroke, ki so jih odigrali v vrtcih in šolah v Novi Gorici in okolici, do komedije Poštena pupa, s katero se predstavljajo zadnji dve sezoni.

- Vokalno instrumentalna skupina Kitara za dušo je začela delovati leta 2011. Skupino sestavlja sedem kitaristk in tri vokalistke. Igrajo in prepevajo slovenske narodne ljudske in ponarodele pesmi. Skupina nastopa na različnih prireditvah, v domovih ostarelih, praznovanjih visokih jubilejev, literarnih večerih; rade se odzovejo vsakemu povabilu.

- Leta 2014 je bila v KD ustanovljena še skupina Literarno ustvarjanje za osebnostno rast. Skupina je od leta 2003 delovala pod okriljem UNITRI Nova Gorica, od lanske jeseni pa nadaljuje svoje delo kot sekcija KD Slavec. Letos spomladi je izdala svoj že 9. zbornik literarnih prispevkov, tokrat z naslovom Navaden dan, navadna noč.

Goriška območna karitas

Tretji dobrodelni koncert Goriška dlan

Goriška območna karitas, ki deluje v 38 župnijah, je 9. oktobra v Novi Gorici pripravila tretji dobrodelni koncert *Goriška dlan*, katerega izkupiček bo v celoti namenjen posameznikom v stiski, zato je letos tudi nosil naslov *Ostal*

spremljali program prireditve. Med nastopajočimi smo poslušali izvajanje kar štirih domačih pevskih zborov in skupin iz Šempasa, Nove Gorice, Mirna in Dornberka, Goriške harmonikarje in narodno zabavno ansambel Briški kvintet. S skečem

sem sam. Prepolna športna dvorana OŠ Milojke Štrukelj je na dan koncerta sprejela več kot 950 obiskovalcev, ki so z navdušenjem

so za zabavo poskrbele žene in dekleta s Trnovega, navdušili so mladi pevci in instrumentalisti pod vodstvom Matjeja Petejana ter najmlajši in starejši plesalci športno-plesnega kluba DanceSportConnecting. Nastopili sta sopranistka Anja Šinigoj in gostja Damjana Golavšek, za navdušenje pa so ob koncu koncerta poskrbeli še Fantje s Praprotna. Predsednik Goriške območne karitas Cvetko Valič se je ob tej priložnosti zahvalil voditeljema Marjani Remiaš in Marku Lazarju ter vsem nastopajočim, ki so darovali svoj talent in čas, obiskovalcem prireditve pa za njihov prispevek za to, da bomo lahko še naprej pomagali.

G. mag. Cvetko Valič (foto atelje Pavšič-Zavavlav)

Foto atelje Pavšič-Zavavlav

Urška Testen

Domačija Borisa Lisjaka v Dutovljah

Klet je letos prejela tri častne nazive

Na spletnih straneh sta bila objavljena galerija slik in krajše besedilo Olge Knez z domačije oziroma s posestva Borisa Lisjaka v Dutovljah. Ob priložnostnem srečanju je skupina članov Slovenskega reda vitezov vina – Omizje za slovensko Istro in Kras, ki ga vodi dr. Livio Jakomin, opravila jubilejno trgatve v sto let starem vinogradu,

ki je posajen z vrsto refošk. Ob pomembni in častitljivi obletnici smo se tudi sami odpravili na obisk k Lisjakovim in se z lastnikom pogovorili o delu na kmetiji in poslovnih priložnostih, ki jih današnji čas nudi kraškemu vinarju.

O starosti vinograda priča dokument oziroma dokazilo, ki ga skrbno hranijo in na katerega so upravičeno ponosni. Že sam videz trte priča o njihovi starosti. Zanimiv je predvsem podatek, da so trte dosegle tako pomembno starost, saj so jih prav tam cepili na divjjo podlago (rupestris), ki so jo na zemljišče posadili leto prej. Zasaditev ni bila torej narejena s sadikami, kot jih poznamo danes. Te namreč prihajajo iz trsnice že pripravljene in so po navadi v zgornjem delu povoskane.

V začetku pogovora se je Boris sicer zaustavil na zgodovini svoje rodbine. Povedal je namreč, da pripada sedmi generaciji, saj je prve pisne vire zaslediti že leta 1836. Dokumentom iz časa habsburškega cesarstva sledijo tisti iz Kraljevine Italije, skupne jugoslovanske države in nazadnje še Slovenije. Obdelanih površin Lisjakovi premorejo približno sedem hektarjev, na katerih je nasajenih 31 tisoč trt. Sort vin je skupno šest, in sicer dve beli ter štiri rdeče. Ob teh pridelujejo še žlahtne zmesi ter starane proizvode. Premorejo kar tri kleti, in sicer Borisovo, očetovo ter nonotovo, na katero so zelo ponosni, saj niso letnico 1887.

Nato sva prešla k jubilejni trgatvi. Boris je dejal, da je vsak vinograd po največ petdesetih letih treba obnoviti, saj so trte že dosegle svojo življenjsko dobo. To so doma vedno delali, za tistega, ki je bil zasajen leta 1915, pa so še posebno skrbeli, saj se je v tem ob-

dobju posušilo le nekaj trt. Borisova dolgoletna želja je bila, da bi vinograd dočakal stoletnico. Letos se mu je končno izpolnila. Prepričan je, da je njegov vinograd, vsaj kar se dokumentacije tiče, med najstarejšimi v Sloveniji, pa tudi v Evropi. Iz tega grozdja se proizvaja posebno vino, pridelek ni količinsko zelo zajeten, suče se med 8 in 10 hektolitri.

Vsaka trta namreč obrodi poltretji kilogram grozdja. Vino se nato stekleniči v posebne buteljke, take, ki so bile nekoč tipične za rdeče vino. Izbrani teran dozoreva v kleti Borisovega nonota, ki se nahaja nedaleč stran od nove domačije. V novi hiši poleg kleti najdemo degustacijski prostor, pa tudi prenočišča. Za domače prostore si ne želi, da bi postali lokal, ampak le predstavitevni kraj njegovih vin. Stene sobice krasijo Spalove grafike, gostje pa vanjo prihajajo od vsepovsod, predvsem iz Slovenije in Evrope, pa tudi iz čezoceanskih dežel. Obiskovalci so nad Krasom seveda navdušeni.

Arhivskih steklenic je v hramih shranjenih približno 15 tisoč, najstarejša je iz leta 1950. Pred kratkim so poskusili pol stoletja star teran, pa tudi letnik 1996, ki je bil v Ljubljani deležen prestižnega priznanja, in sicer za najboljšo tekdaj slovensko rdeče vino. Do danes je to prvo in zadnje tovrstno priznanje za teran. Boris Lisjak in njegovo vino sta na

tržišču prepoznavna tudi po posebnih steklenicah, za katere je dizajn oblikoval Oskar Kogoj. Njihovo geslo je 'Osti jarej', kar pomeni ostani zdrav oziroma mlad. Kitijo se lahko z modrim trakom, bile so torej nagrajene za dizajn, še prej pa je moralo vino v njih prejeti zlato medaljo. Glede samega njihovega izgleda je bil Boris v začetku nekoliko skeptičen, saj ni želel, da steklenica prodaja vino. Vino se mora namreč prodajati zaradi svoje kakovosti. Steklenica danes spada med deset najbolj prepoznavnih trgovskih artiklov v Sloveniji.

Zanimalo nas je tudi, kam gre prodaja. Četrtno steklenic izvozijo, drugo četrtno prodajo doma, ostala polovica pa gre na slovensko tržišče. Lisjak ne prodaja odprtega vina, ampak celoten pridelek stekleniči. Tega je relativno malo, saj so zavezani integrirani pridelavci, kar pomeni, da je nadzor strožji in da mora biti zagotovljena sledljivost grozdja. Vino nato zori v lesenih sodih, in sicer 20-hektolitrskih. Po enem letu, v katerem se opravijo trije pretoki, se mlada vina (vitovska in teran) stekleničijo, ostala gredo v barike. V teh ostanejo po nekaj let, in sicer novih ter rabljenih, zorijo pa tudi v steklenicah. Letos je v Gornji Radgoni Boris Lisjak prejel tri šampijone, in sicer za teran, cabernet sauvignon ter saro, ki je zmes rdečih sort. Prvič se je v Sloveniji zgodilo, da je ena klet dobila kar tri častne nazive.

Na posestvu so zaposleni trije, in sicer Boris, njegov sin Alen in hčerka Tjaša, oba sta tudi kmetijsko zavarovana. Boris je še posebej ponosen na svoji vnukinji Saro in Tejo (na sliki), pod isto streho pa v hiši živi tudi njegov oče, kar pomeni, da so skupaj štiri generacije. Boris Lisjak in njegova domačija pa nimata zanimive zgodovine samo glede kmetijstva oziroma vinogradništva in vinarstva. V nonotovi kleti so se namreč med drugo svetovno vojno zbirali prvi primorski partizani, nato je bil del njegove družine deportiran v nemška taborišča. Nono je umrl v Mauthausnu leta 1945, nona pa je v Auschwitzu preživela celih 21 mesecev. Na stari hiši stoji v ta spomin kamnita plošča.

Primož Šturman

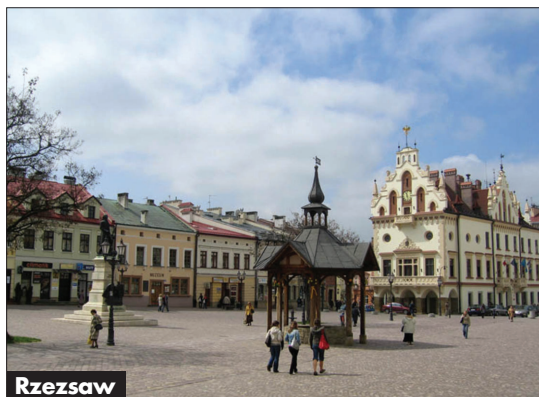
Po Jantarjevi poti ... ali (6)

Reportaža o potepanju po Poljskem

Še ta zanimivost: v vseh tri sošč kilometrih poti – samo po Poljski – ter ob ogledih številnih krajev in mest, enih bolj turistično obleganih, drugih manj, od Tater na jugu do Baltika na severu, preko Mazurije na severovzhodu in osrednje Varšave spet nazaj na jug, do Karpatov, z vožnjo po avtocestah, hitrih cestah in manj hitrih, včasih samo – dobesedno – poljskih cestah, sva srečala veliko popotnikov in turistov z vsega sveta. Turisti so zvečinoma sicer Poljaki, ker so tudi oni strastni popotniki in turisti in zelo radi raziskujejo kraje v svoji veliki domovini. Potem so tu obiskovalci iz sosednjih držav, kot Skandinavci (v Gdansk in okolici) ter seveda Japonci, Kitajci, Italijani, Angleži, Američani, Španci, Belgijci, Nizozemci, Francozi itd. Potujejo stari in mladi, organizirano, z agencijami ali pa individualno. Veliko mladih z vsega sveta sva srečevala po hostlih, ki nudijo nočitve v skoraj vseh poljskih mestih, navadno v bližini mestnih središč, in to za zmerno ceno.

Na slovenske turiste ali popotnike pa skoraj nisva naletela. Nikjer, niti v največjih centrih, v katerih se tre turistov in obiskovalcev (Krakov, Auschwitz, Vroclav, Gdansk ter Varšava – slovenske govorce nisva slišala. Presenetljivo. Čeprav imava glede Slovencev in kje vse se lahko potikamo, velike izkušnje. Na sonarodnjake sva, na potovanjih v preteklosti, naletela tudi po svetu, kot je dolina Hunza v Pakistanu, puščavsko mesto Kašgar na Kitajskem, sredi ničesar v puščavi Gobi v Mongoliji, med samotnimi hribovi na turško-iranski meji, v

prenočišču pri Izak paša seraju, v Samarkandu in še marsikje. Slovenci smo narod popotnikov in – očitno – čim odročnejši je kraj, tem bolj je za nas zanimiv. Najbrž nismo edini takšni na svetu: na primer, neke na samotni poljski cesti v Mazuriji, kamor me je usmeril moj "vedno uslužni" avtonavigator, po nekakšni bližnjici med jezери, na poti proti naslednjemu cilju, kjer sva srečala le – že omenjene – lisece, sem v daljavi opazil kombi, ki se mi približuje. Edini avto, ki sva ga srečevala v zadnje pol ure vožnje. Zaradi zelo ozke ceste (in že dobrega poznavanja načina vožnje poljskih šoferjev) sem poiskal del cestišča, ki bi lahko omogočil srečanje obeh vozil. Voznik kombija je – na moje presenečenje – tudi sam zmanjšal hitrost in mi v pozdrav in zahvalo

Rzeszaw

za prijazno voziško gesto pomahal. Tudi jaz njemu. A uzrl sem njegov presenečeni pogled – le čemu se je čudil? Ko pa sem videl registrsko tablico njegovega vozila, sem se začudil tudi jaz: prihajal je iz Hrvaške. Le kaj počne ta Hrvat na teh samotnih cestah na severu, daleč stran od vsega tukaj in od svoje "lijepše naše"? A najbrž se je voznik iz Hrvaške enako vprašal za naju z ženo ...

Vseeno pa sva na slovenske popotnike naletela tudi na Poljskem. Na poti proti jugu, v Rzeszaw, v najino zadnje mesto, ki sva ga še hotela raziskati, po nekem križišču

na polovici poti od Lublina, se je pred nama znašla opel astra novomeške registracije. Saj ni res! Dal sem vozilu znak, mu pomahal – in opazili so naju.

Zapeljali smo na neko obcestno postojanko in izstopili.

Bili so družina iz Kranja, starši s šestnajstletno hčerko, ki so se vračali s poti po Poljski (zraven so skočili še v Berlin) ter po baltskih državah. Kot midva z ženo so tudi oni bili veseli naključnega srečanja z rojaki. Bila sva zanje prva Slovenca, ki so ju srečali na vsej poti. Razen nekih "malenkostnih" razlik v poti pa sta si bila naša itinerrarija zelo podobna. Želeli so videti Poljsko in so jo videli. Tudi oni so se vračali s polno lepimi vtisi, močno presenečeni nad tistim, kar so na Poljskem še pred potjo pričakovali in kar so potem resnično videli. A takšen je pač obraz sodobne Poljske, ki ga doma v Sloveniji še ne poznamo dovolj. Se pa tudi to spreminja. Po vrnitvi domov sem izvedel kar za nekaj primerov ljudi iz bližnje okolice, ki so odšli iskat boljše življenje na Poljsko. Nekateri so tja odšli zaradi dela, nekateri pa so se tja poročili in tam ostali. Očitno ni treba hoditi v Ameriko, Avstralijo in še kam drugam iskat delo in lepše življenje, lahko je to že Poljska. Kot so Poljaki hodili v Ameriko (na primer: Chicago je drugo mesto po številu Poljakov, za Varšavo) ali v Zahodno Evropo, a so se v času zadnje krize začeli vračati domov.

In če se na koncu vrnem k poljskima prijateljema Januszu in Waldemaru ter njunemu vprašanju: "Katero mesto, Gdansk ali Krakov, je najlepše"? Kakšen je lahko odgovor po dvotedenskem potepanju po Poljski in obisku obeh mest?

Moja razsodba ter odločitev ju najbrž ne bo razočarala; obe mesti sta bisera, vsako sije s svojo lepoto. A za odločitev, katero je najlepše, pa kratki ogledi obeh niso dovolj. Očitno se bom na Poljsko, v Gdansk in Krakov, moral še vrniti ...

/konec
Milan Petek Levokov

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (85)

ZAKONI DUHA IN NARAVE

Kako je bilo pred 70 leti pri zdravniku? Bolnik je prišel do zdravnika ali pa je ta prišel na dom do obolele osebe. Zdravnik si je moral nekoč pomagati pri diagnozi bolezni z drugimi pripomočki, saj ni bilo laboratorijev, resonanc, ultrazvokov. Največ, kar je imel, je bil stetoskop. Zato je moral nujno pregledati osebo drugače kot sedaj, pogledal je jezik in vedno vprašal, ali je oseba odvajala blato, če ni odvajala, mu je avtomatično predpisal odvajalo. Zdravnik je poznal anatomijo človeka, to je bila njegova osnovna formacija, za diagnozo se je pa moral nanašati na svoje opazovanje telesa. Zdravnik je moral pretipati in pregledati celotno telo, pogovoriti se je moral s pacientom o vsem, tudi o socialnem okolju, v katerem oseba živi. Zdravnik je osebo skozi pogovor učil, kako naj si sam lahko pomaga s čaji, pri prehranjevanju, pri oblačenju. Nekoč je bil zdravnik isto kot duhovnik, s tem da je zdravnik učil ljudi higijene, nege telesa, prehrane, bivanja, obnašanja. Minilo je 70 let in slika se je v celoti spremenila, zdravnik pacienta skoraj ne pogleda, najprej mu predpiše celo kopico analiz, ki so tudi zelo drage, šele ko dobi laboratorijske izvide, pregleda

pacienta, če ga sploh pregleda. Zaradi farmacevtske industrije se je delo zdravnika "zmaličilo". Postalo je bolj neosebno, lahko bi rekli industrijsko.

Ker bi si človek želel tudi danes sam rad "naravno" pomagati, kot si je nekoč, se razvijajo vede, kot je naturopatija, ki gledajo predvsem človeka, ne bolezni, ki poslušajo telo, ga pregledajo in zaznajo njegove šibke točke. To so vede, ki govorijo o energiji, o znanosti in spoštovanju duha in narave. Tu veljajo zakoni narave in ne človeka. Laboratorijski izvid ali raziskava bosta dobremu naturopatu samo potrdila to, kar je on na telesu posameznika že energetsko ugotovil. Specificirala mu bosta samo procente odstopanja. Energija je življenje, kdo meri energijo? Noben

test ne meri energije, vitalne energije, življenja, volje do življenja. Naturopat lahko vse to preuči na podlagi opazovanja točk telesa, ki nam govori vse o sebi, samo poslušati ga je treba. Vsaka bolezen, ki je v nas, nosi tudi ključ do rešitve, samo poiskati ga moramo.

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo

za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. oktobra, ob 14. uri.

Neizbežne nadloge občanov tudi v Trstu (2)

V vrsti za svoj denar

Drugi imajo prenosne telefone, ki stalno zvonijo. Možakar srednjih let je baje poklical že vse svoje prijatelje. Ženska za menoj je prijateljici povedala že vse o vnukih in pravnukih. Moji prijatelji že dolgo vedo, da prenosnih telefonov ne maram, da sicer imam neki prazgodovinski model, ki je vedno izklopljen. Ko me včasih vprašajo, zakaj ga sploh imam, povem, da za primere, če se kaj pripeti, v hribih ali na cesti. Drugače ga ne uporabljam in živim v skladu z načelom, če sem do danes preživela brez tega, bom zmogla tudi naprej. Eni pravijo, da je telefon stik s svetom, jaz sem prepričana, da nas le ločuje. In naj-

bolj mi gre na živce, ko kaj lepega pripovedujem prijatelju, ta pa me prekine z običajno frazo... počakaj, telefon mi zvonil. V čakalnici mi je na moč dolgčas. Pozabila sem prinesiti knjigo. Berem plakate, ki obljublajo skoraj zastoj plin in elektriko ter idlično življenje z nasmehom do ušes. Tudi teh reklam, v katerih je ves svet brezhiben in z nasmehom na ustih, ne maram. Zavajajo nas kot mobilni telefoni. Proč od življenja. Simbol potrošniške mrzlice. V vrsto pri pultu se postavi še nekaj Kitajcev, dva Arabca, temnopolto dekletko pa me v pravilnem tržaškem narečju, brez tujega naglasa, vpraša, koliko časa že čakam. Trst iz dobe globalizacije.

Trst, ki ni več tisti, ki sem ga zapustila kot tridesetletnica. Nekaj več kot dvajset let... mesto z drugačnim obrazom. Ure minevajo, počasi, zunaj se že temni, dvakrat grem ven, na kavo in na sladoleđ. Potem končno pridem na vrsto. Okence številka deset. Potrudim se, da v dveh besedah povem to, kar se je zgodilo v enem letu. Lani novembra sem prosila, naj izklopijo elektriko v stanovanju moje

mame. Potem sem vrnila ključke najemodajalcem. Šest mesecev nobenega sporočila, nobenega klica. Po sedmih mesecih dobim račun v višini 260 evrov za dobavo elektrike od novembra do avgusta. Ko bi moral biti števec že odklopljen. Telefoniram, obljubijo, da gre za napako, da bodo uredili, jaz pa prejmem nov poziv, naj plačam račun; spet telefoniram, spet povedo, da nekaj ni v redu. Elektrike niso odklopile, zakaj, sprašujem dekletko pri pultu. "Ker so k... joni", mi odgovori. "Perche' sono str... nzi". To sem vedela že

sama, ji priznam. Pove, da se to dogaja pogostokrat, v Trstu dajo nalog za odklop, v centrali elektrike ne odklopijo, v Benetkah ali v Vidmu je vodstvo, kateremu za vse to ni mar. Dekleta pri okencu so polne dela, pritožb. Ogmorne vrste, neplačani računi za nikoli dobavljeno električno energijo. "360 evrov bi vam morali vrniti, ker že pred novembrom leto dni ni bilo nobene porabe", pravi prijazno dekletko in mi svetuje, naj napišem pritožbo. To, da ne ukinejo električne energije niti leto dni po tvoji zahtevi, za to se obe strinjava, je prava kraja in zavajanje potrošnikov. Razmišljava, ali to delajo zato, ker je v Trstu veliko starejših ljudi, ki ne vedo, kako ukrepati, so popolnoma sami in nemočni ter zato plačujejo položnice naprej. Pripoveduje mi, da je bilo nekoč drugače, uprava podjetja je bila v Trstu, ljudje so lahko prišli do posameznih uradnikov. Vse po meri človeka, potrošnika. Potem kotiranje na borzi, dobiček, konkurenca in z vsem tem zavajanjem nobene transparentnosti. Vodstvo se je iz Trsta selilo v drugo pokrajino, odpri so call center, potrošniki nimajo več nobenega stika z odgovornimi, mla-

dina, ki dela pri okencih, je naveščana, utrujena in slabo plačana. In ko imaš problem, mu ne prideš do konca. Prijazno dekletko mi pravi, da je to moj denar, da moram pisati pritožbo. To vem tudi sama, zato sem čakala v vrsti pet ur. Tristo šestdeset evrov ni malo, za nekatere, v Sloveniji, je to mesečna plača. Pritožbo pišem že vsa leta, borim se proti vsem tem multinacionalkam, ki nam kradejo denar, življenje, svobodo. Boj z mlino na veter. Za denar in za svobodo. Da, predvsem za svobodo, kajti, ne vem, ali ste sami opazili, toda te je vsak dan manj. Izginjajo demokracijski upravni organi, kratijo nam pravice v zdravstvu, pravice izgublja tudi slovenska manjšina. Pozdravim in grem, dekletko je napisalo pritožbo na računalnik in jo poslalo vodstvu, ni prva niti druga. Bojim se, da denarja ne bom dobila nazaj. Svojega denarja. Ljudje molčijo, me gledajo, ni upora v njih. Utrujeni buljijo v ekrane teh zoprnih mobilnikov in ne vedo, kaj bi. Z lepaka se jim smeje lepo dekletko v lepem stanovanju. Zavajajoča slika življenja, ki so nam ga ukradli.

/konec
Suzi Pertot

Društvo goriških upokojencev Po poteh starega Rima do današnjih dni

Upravičen je rek, da "vsa pota peljejo v Rim", ker vse to, kar so izletniki videli v Rimu in okolici, predstavljajo skupaj z grškim kulturnim izročilom dediščino in izhodiščni mejnik zahodne civilizacije. Na to nas spominja veličina neprecenljivega arheološkega in umetniškega bogastva, sedimentiranega v kulturni večplastnosti dogajanja v stoletjih. Na 6-dnevem izletu od 5. do 10. oktobra 2015 so si udeleženci najprej ogledali Hadrijanovo vilo v Tivoliju, kasneje Vatikanske muzeje, antični in baročni Rim, ostaline starodavne Ostije, Kalistove katakombe, nekoč pomembno etruščansko versko središče Orvieto in tudi prostore Kvirinala, rezidence predsednika republike. Strniti to po širnem svetu poznano kulturno bogastvo in veličino Rima ter Vatikana, svetovne prestolnice katoliške Cerkve, od antike do današnjih dni, bi bilo nepopolno. Omembe vredni so po-

močvirnate doline med gričema Palatinom in Kapitolom, kjer naj bi stala nekropola. Po znani legendi pripisujejo nastanek Rima med 754. ali 753. letom pred Kr. Romolu z gradnjo utrdbe na Palatinu. Iz prvotne utrdbe so se prebivalci postopoma naseljevali ob vznožju griča do rečnega pritoka Tibere, vodnega vira. Za sanacijo močvirja je kasneje poskrbel Tarkvinus Priscus. Tu naj bi prišli tudi v stik s Sabinci. Pogosto je prišlo do razprtij, dokler se nista dve ljudstvi postopoma zlili v novo ljudstvo, in s tem je prišlo do nastanka mogočnega rimskega cesarstva. Posebno poglavje predstavlja Vatikan, glavno središče katoliške Cerkve. Umetniške zbirke, ki jih hrani in so se zbirale v stoletjih, so neprecenljive za vse človeštvo. Udeleženci so si ogledali pomembnejše dvorane, kjer so razstavljeni kipi, slike, gobleni, knjige, dokumenti itd. Vsaka najmanjša umetnina je nema priča

stoletju pred Kristusom, v času kralja Anka Marcija. Iz prvotne strateške vojaške utrdbe Rima se je Ostija razvila v najpomembnejše rimsko pristanišče, kamor je dotekalo, za potrebe takrat milijonskega Rima, blago iz vseh mediteranskih dežel; mesto je tudi nadzorovalo trgovino po Tiberi. Ob svojem vzponu je štel 100.000 prebivalcev. Razcvet in padec mesta, skoraj do pozabe, sta tesno povezana z Rimom. V njem sta se križali glavni cesti, decumanus in cardo. V času cesarja Avgusta je zadobilo pretežno trgovski pomen. Zgradili so velika skladišča in silose za žito in gledališče ter trg. Prebivalci so razpolagali z ogrevanim javnim bazenom. V bližini so bile razporejene telovadnice, dostopne tudi ženskam, kjer so gojili razne športe. Prisotne so bile gostilne, kjer so bili izbošeni ceniki z narisanimi dobrotami v ponudbi. Vile takratnih bogatašev so razpolagale z zasebnimi ogrevanimi bazeni, stranišči. Posebno poglavje predstavljajo t. i. insulae, kot današnji stanovanjski bloki, namenjene revnejšim slojem. Gradnja insul, razen posebnih dovoljenj, ni smela presegati določeno število nadstropij. Javna stranišča so bila zgrajena v obliki podkve in ločena ženska od moških. Sramežljivost ni prišla v poštev. Prijetno presenečenje je predstavljalo ogled Kvirinala, rezidence predsednika republike. Po obveznem prehodu skozi varnostni pregled so si izletniki ogledali krajši video o nekaterih zgodovinskih trenutkih, ki so potekali v krasnih kvirinalskih prostorih. Sledil je, ob prijaznem spremstvu osebja in izčrpni razlagi vodičice, ogled čudovitih dvoran, v katerih so

membnejši ogledi, osebni občutki, vtisi in ugotovitve. Znamenit je Kolosej, Flavijev amfiteater, kompleks ostankov antičnega Rima, ki je v obnavljanju, kar mu daje še mogočnejši pogled in izpričuje izjemno gradbeno sposobnost Rimljanov, ki so sloveli tudi po praktičnosti, racionalnosti, dobri administraciji in organizaciji imperija. Tu je bilo v antiki prostorov za 50.000 gledalcev, ki so utegnili izstopiti v 7 minutah. Pomemben dosežek varnosti v tistem času! Poseben občutek neke rahle skrivnosti je izletnik preveval ob ogledu arheološkega področja, znanega pod imenom Forum Romanum, prvotne nezdrave,

zgodovinskih dogodkov, tesno prepletenih z usodo ljudi. S stvaritvijo Sikstinske kapele je Michelangelo Buonarroti dosegel vrhunec umetnosti, ki je le redkim dostopna. Pot je potem peljala do trga in bazilike sv. Petra, monumentalne zgradbe, ki so jo gradili preko 100 let. Krasijo jo številni grobovi papežev, kipi in stebri, ki so jih izklesali Bernini, Canova, Michelangelo itd. Izletniki so občudovali izjemno zbirko mozaikov, ki krasijo cerkvene stene, strope in kupole. Nad vse zanimive so jim bile zgodovina in ostaline starodavne Ostije. Mestece, v okolici katerega so obstajale tudi pomembne soline, naj bi bilo ustanovljeno v 7.

razstavljene umetnine neprecenljive vrednosti, del zgodovine in kulturne dediščine Italije, prave italijanske delavnosti in stvarjalnosti. Nekateri sobe in dvorane so še vedno delno uporabljene pri opravljanju institucionalnih funkcij predsednika republike. Del palače ohranja spomin na Napoleonovo obdobje. Dih zgodovine, preteklih in današnjih dogajanj je tu doma. Po toliki kulturni omami so si izletniki za konec privoščili še 'kočerjo' na znanem kmečkem turizmu v Montepulcianu. Zadovoljstvo, dobro razpoloženje in prijetno vzdušje so jih spremljala tudi na poti domov.

(in)

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

18

Rad imam zgodnja jutra. Redno tudi vstajam zgodaj. Pokojna mama mi je vedno pravila, da sem "kot vedanci", kot se je na Vipavskem reklo tistim, ki ne spijo nikdar. Rad imam zgodnja jutra, ker so čista, lepa, še posebej poleti in pozno pomladi, ko so dnevi dolgi in mi velikokrat uspe ujeti tisti čarobni trenutek, ko na prelomu med nočjo in dnevom kar naenkrat nastane taka tišina, da te zaboli, in to tišina samo nekaj sekund kasneje presekaajo ptice, ki se vsi skupaj istočasno oglasijo in s petjem pozdravijo nov dan. Tudi sam poznam nekaj bolnikov, ki se hudujejo nad pticami, češ da jih s petjem budijo, a, kot sem zapisal, gre za bolnike. Na jesen in zimo pride k nam tema, ki je nimam rad, vsaj teh dolgih deževnih dni, v katerih je vse sivo, le noč je še bolj sivkasto črna, dobesedno ne prenašam. Najbrž se mi to vidi, saj si drugače ne morem razlagati, zakaj mi je v Bruslju od življenja in vsega hudega izžeta petdesetletnica zabrusila med čakanjem pri semaforju: "Tako pač je"! Slišala je najbrž moj globoki vzdih, ko sem pogledal proti nebu in me je sivo nebo prepričalo, da nimam "šans", deževalo bo še naprej. Bruselj je mesto, kamor sem šel za moje razmere skromnega popotnika kar velikokrat, saj so tam skoraj vse pomembne evropske ustanove in za moje okuse odlično preveč uradnikov, tajnic, prevajalcev, politikov, njihovih pomočnikov in pomočnikov teh pomočnikov, da o asistentih in tistih, ki delajo v vsemogočih komisijah, ki so velikokrat same sebi namen, niti ne govorim. Če o vseprisotni birokraciji niti ne govorim, saj bi kdo upravičeno lahko pomislil, da sem Bruselj zamenjal za Rim, bom rekel na kratko, da mi Bruselj ni všeč zaradi veliko stvari, mogoče še najbolj zaradi evropskih ustanov, ki so tam, in populacije, ki od njih (zelo dobro) živi. Pa naj ne misli sedaj bralka ali bralec, da sem sam med tistimi, ki kar po dolgem in počez kritizirajo Bruselj, ker se predobro zavedam, da se večina odločitev, ki se v Evropskem parlamentu sprejemajo, še kako pozna tudi in predvsem v mojem vsakdanjiku, kot se seveda tudi predobro zavedam, da je veliko ljudi v bruselskih lepih sobanah takih, ki zares delajo, pa čeprav sem se nasmehnil, ko sem kar nekajkrat slišal mlade ljudi, ki so nas spremljali in nam dopovedovali, da delajo po 14, tudi 16 ur na dan. Rad imam Italijane, ko se znajo posmejati iz samih sebe in sami sebi, to sem prinesel s seboj tudi iz rodne Vipavske, to ironijo preprostih ljudi: da se namreč ne jemlješ preveč resno, da se nasmeeš, ko ti italijanski časnikarski kolega pove, da je opravljanje časnikarskega poklica vsekakor boljše kot pa delati, če že zamočim, da imajo italijanski kolegi velikokrat prav, ko za naš krasni poklic rečejo, da je drugi najstarejši poklic na svetu, za prvega se pa itak ve, kateri je. Ja, krasen je naš poklic in tega se zavedam še najbolj v tišini zgodnjih jutranjih ur, ko najprej odprem hišna vrata in pogledam v noč; če me nagovori zvezdnato nebo, sem takoj boljše volje, danes, ko pišem te vrstice, je bil nebesni svod izjemen, neskončen, svetel, z zvezdami okrašen. Kar zabolelo me je, ko sem pomislil na vse tiste med nami, ki si nikdar ne privoščijo pitja lepote, ki nam ga milijarde zvezd vedno ponujajo.

Najraje pišem zgodaj zjutraj, potem ko sem že spil dobro kavo, se uredil za svet, sveže obrit, urejen, s čevlji na nogah, kar je za mojo ženo nerazumljivo. In niti to, da sem ji stokrat že povedal, da me je vzgajal pokojni Otmar Črnilogar, "elegantiae arbiter", kakršnih sem srečal malo v življenju, ne pomaga, saj mi še dandanes velikokrat reče, zakaj si ne sezuješ čevljev, ker je v copatah bolj udobno. Najraje pišem v jutranjih urah, ker se mi zdi, da se tako lažje in bolj sproščeno pogovarjam s svojimi bralkami in bralci, ki vas, jih, imam vedno pred očmi, ko pišem. Saj sem tu zaradi bralca, ne pa zato, da bi pisal zase. Da, tako pač je, sem pomislil tam ob tistem semaforju in zvedavo še enkrat pogledal sivo petdesetletno gospo, se ji nasmehnil, a je samo jezno spet ponovila: "Tako pač je"! Dežuje, ja, sem ji hotel reči, pa kaj zato, ne moreš trositi svoje nejevolje v Bruslju naokrog samo zato, ker dežuje, ker si sicer stalno jezna nase in na ves svet! Bolj sebi kot njej sem zamrmral: "Ma, punca, kaj ne vidiš, da si niva"? Nasmeh se, itak se tega vremena ne boš rešila nikdar"! Kot da bi me slišala, se je urejena gospa le omeščala, me pogledala, se končno le nasmehnila in nato odbrzela nekam v drobovje mesta, najbrž v kak urad, kjer se je njen svet takoj zmanjšal na varen zaslon računalnika, rutina je gotovo dodala svoje, svoj sivi obraz je lahko delila s svetlim zaslonom in sama s sabo, zvezdnatega neba ni mogla uzreti, to je gotovo. S prijatelji gibanja Umetniki za Karitas sem odšel v Bruselj na odprtje prodajne razstave, s škofom Jurijem Bizjakom, njegovim tajnikom Blažem Lapanjo smo (slučajno) leteli na nizkocenovnem letalu skupaj, kot smo tudi skupaj prenočevali v Slovenskem pastoralnem središču pri g. Zvonetu Štrublju, izseljenskem duhovniku, ki skrbi za maloštevilne slovenske vernike v Parizu, Bruslju in Haagu. G. Zvoneta poznam že dolgo, cenim pa ga še iz časov, ko je deloval pri nas in dolga leta tudi pisal za naš Novi glas. Je zelo učen mož in zato smo se mi trije, ki smo skupaj prileteli iz Primorske v mrzel in čemeran Bruselj, še kako začudili, kako skromno živi. Sicer nam je g. Zvone zagotavljal, da bodo razpadajočo hišo v kratkem le uredili, a nejeverni smo se med sabo le pogovarjali, da se tako ne sme živeti. Sicer je lahko res včasih zabavno, da samega sebe preizkušaš v špartanskem načinu življenja, ko nimaš ne gretja in ne tople vode, da o drugem ne govorim, a to te počasi načne. Zato sem bil vesel, ko je škof Jurij preprosto rekel, da se bo pozanimal, kako je s tem, ker si g. Zvone zares ne zasluži, da bi še dolgo živel v takih razmerah. Nobenega "Tako pač je"! ni bilo v naših pogovorih, ko smo se zvečer našli za mizo, se zjutraj veselili vsi trije Blaževe imenitni in nič kaj bruseljske kave, potem ko smo se brili z mrzlo vodo nekje na podstrešju ali takoj pod njim. Vstajali smo zgodaj, še posebej tisto jutro, ko nas je prijazen gospod Pavle odpeljal takoj po peti uri na letališče. Odveč je seveda pripomba, da skozi sivo bruseljsko nebo niti astronomi ne zaznajo nobene zvezde nikjer na nebu.

Posegi mladih predavateljev na letošnji Dragi mladih Slovenska beseda in kultura se morata širiti

Stem zapisom prof. Jadranke Cergol začnemo objavljati prispevke, s katerimi so mladi predavatelji imeli svoje posege na letošnjih študijskih dnevih Draga, namenjenih mladim študentom in vsem, ki sta jim pri srcu lepa slovenska beseda in njen obstoj v časih hitrih družbenih sprememb.

Medtem ko pišem ta zapis, slišim kričanje z ulice: "Jaz sem dečdiral, da se ne igravam več s tabo, ker si kalčiral balu preveč močno v porto!" ali pa: "Ma zakaj se ne gremo igrat gor na principesse, ki si dajejo trukko, se pettinirajo, grejo na ballo in potem appettrajajo, da pride prinčipe az-zurro?"

Ja, priznam, so moji otroci, otroci slovenskega zakona, ki so od rojstva govorili in slišali skoraj vedno slovensko besedo doma. In verjetno zelo podobno govori velika večina naših otrok. Vedno bolj pogosto slišimo ali beremo razmišljanja, kako znanje našega jezika upada, kako se naši otroci vedno slabše pogovarjajo v slovenskem jeziku, kako ne poznajo izrazov za določene predmete v slovenščini in boljše obvladajo italijanski jezik. Za to priložnost nameravam ponuditi nekoliko manj konvencionalno razmišljanje, s katerim se verjetno ne bodo vsi strinjali. Če ste kdaj poslušali otroke, ko se pogovarjajo v italijanščini, zvenijo njihovi stavki približno tako: "Oggi le učiteljice ci hano dato un sacco di naloge"! ali pa: "Per kosilo abbiamo mangiato pastašuto sz panno in pršutom"! Torej, tudi v italijanščini se ne izražajo čisto z vsemi itali-

janskimi izrazi, temveč se oba jezikovna kodeksa prepletata in tvorita neke vrste posebno govorico, ki je seveda razumljiva samo tistim, ki obvladajo oba jezika: gre za jezikovne interference, ki so že vrsto let predmet študij naših in tudi tujih raziskovalcev, ker je upad ravni znanja jezika neki splošen, svetovni pojav, na katerega je hočeš-nočeš vplival razvoj modernih sredstev komuniciranja, ki zahtevajo hiter in učinkovit pretok informacij. Raziskave na jezikoslovnem področju kažejo, da je raven znanja maternega jezika v zadnjem desetletju močno upadla, da je besedni zaklad mladih veliko revnejši kot tisti njihovih staršev, da se slovnične strukture jezikov počasi poenostavljajo. Moram vam zato priznati, da se osebno nad takim nivojem pogovornega jezika ne pretirano zgražam; no, občasno le opomnim otroke, da bi lahko uporabljali kak slovenski izraz več, a se nad takim načinom izražanja ne pretirano sekiram, ker mislim, da gre za naravni pojav, ki morda pred desetletji ni bil tako zelo izrazit, a je danes, zaradi raznih družbenih sprememb, nekaj povsem vsakdanjega. Če samo pomislim na svojo izkušnjo, lahko brez sramu priznam, da verjetno nisem govorila nič boljše ali slabše od svojih otrok. V vseh letih študija in poglobljanja obeh jezikov pa lahko zelo samozavestno zatrdim, da sem danes, pri skoraj sedemtridesetih letih, sposobna primerno uporabljati oba jezika v raznih družbenih situacijah. In to velja še za marsikoga drugega: kdor izmed nas je hotel in želel poglobiti svoj jezik, je to storil in podobno

bo veljalo za moje otroke; še več, če bodo hoteli in potrebovali dobro znanje svojega maternega jezika, bodo imeli na razpolago veliko več sredstev, da se jezika dobro naučijo. Dovolj je, da pomislimo

na vse raznorazne možnosti študijskih izmenjav za dijake višjih srednjih šol, a še veliko prej, na možnosti gledanja filmov v slovenskem jeziku v Sežani ali Kopru, na obisk slovenskih knjižnic in bralnih uric, na možnost nakupa privlačnih in nadvse prijetnih otroških knjig v slovenskem jeziku, česar moja generacija ni imela. In seveda pri tem je treba nujno poudariti pomen vseh slovenskih družtev, tako športnih kot kulturnih, ki ohranjajo in razvijajo slovenski jezik, tako da lahko otroci tudi v izvenšolskem okolju uporabljajo slovenščino. Mislim, da bi morali veliko bolj ovrednotiti in spodbujati tudi to obliko slovenske prisotnosti, ker so naša društva nadvse pomembni nositelji slovenske besede pri nas. Tudi sama vedno svetujem otrokom ali staršem italijanskih ali mešanih družin, naj obiskujejo slovenska društva, da se bodo otroci lahko tudi tam pogovarjali v slovenščini.

Bolj kot problem jezika, pa se mi zdi pomembno in zanimivo vprašanje, ki je z jezikom tesno povezano, in sicer vprašanje narodnega sestava naših otrok. Raziskovalci Slorija so že in še bodo zelo jasno dokazali, da je že pred nekaj leti prišlo do ključnega preobrata v šolski populaciji, in sicer, da je število otrok iz mešanega oz. italijanskega zakona prekosilo število otrok iz slovenskega zakona. In ta težnja se seveda nadaljuje, verjetno tudi stopnjuje, ponekod več, drugod manj. Ugotovitev je na dlani: vedno manj je čistokrvnih

Slovencev in vedno manj jih bo. Ob vsem tem pa opažam še neki drug zanimiv proces, ki ga bo treba še natančneje definirati: mislim na proces de-asimilacije. Koliko je takih otrok, ki s svojimi starši govorijo

Jadranka Cergol

v italijanščini, z enim od starih staršev pa v pogovorni slovenščini? Gre za nadvse razveseljivo dejstvo, ki ga po mojem naša skupnost še premalo ceni in izkorišča. Podobno velja prav za vse tiste italijanske družine, ki so se odločile, da otroke vpišejo v slovensko šolo, ne iz nekega koristiljublja, temveč iz preproste želje, da otroku ponudijo neko dodatno znanje in vedenje o slovenskem jeziku in kul-

turi, ki je tu doma. Zato mislim, da je prav, da te starše čim bolj vključujemo v življenje šole in izvenšolskih dejavnosti, da jih tudi vključujemo v odbore, predvsem pa, da jim ponudimo tudi kak tečaj slovenskega jezika, da bodo lahko vsaj spremljali svoje otroke pri njihovem odraščanju v slovenskem okolju. Pri tem pa moramo nujno ohraniti dosledno in prepričano rabo slovenskega jezika med sestanki; prevečkrat opažam, da s preveliko lahkoto preidemo na italijanski jezik, ker je tako bolj praktično, saj ga vsi razumemo in opuščamo slovensko ali dvojezično rabo jezika, kar pa se mi ne zdi primerno, če dejavnosti potekajo v slovenski šoli in slovenskem društvu. Pri vsem tem pa se mi zdi ključnega pomena ravno obdobje osnovnošolskega odraščanja oz. še prej obdobje otroškega vrta, ko se otroci, ki so v prvih treh letih svojega življenja slišali skoraj izključno samo italijanski jezik, naenkrat znajdejo v okolju, v katerem najmanj pet ur na dan slišijo čisto drugo govorico. Ker je ta pojav postal množičen

v zadnjih letih, večina naših vrtnaric ni bila pripravljena in niti poučena, kako se spopadati s tako situacijo. Če pa razširimo malo naš pogled, bomo opazili, da sosednja italijanska manjšina v Sloveniji pozna ta proces že celih trideset let. Od 80. let dalje so se namreč začeli v italijanske šole vpisovati otroci slovenskih zakonov, ki italijanskega jezika niso obvladali. Seveda, jasno je, da je njim veliko pomagal prestiž italijanskega jezika in še bolj gledanje italijanskih programov, a učiteljice so danes na ta pojav pripravljene: ko stopijo v razred, vedo, kako pripeljati otroka na primerno raven znanja italijanskega manjšinskega jezika, zato imajo na razpolago kar nekaj sredstev za to. Rezultat tega je v tem, da današnji maturantje italijanskih gimnazij v Sloveniji zelo dobro obvladajo manjšinski jezik. Mislim, da bi se torej veljalo malo ozreti okrog, pogledati primere dobre prakse tudi drugod in prirediti za naše vrtnarice in učiteljice osnovnih šol poglobljen in konkreten seminar, na katerem bi pridobile dodatno znanje in sredstva za to, da so lahko kos novi jezikovni sestavi otrok, s katerimi preživljajo polovico dneva in ki jih morajo pripeljati na dostojno raven znanja manjšinskega jezika.

Skratka, živimo v času, ko se družbeni procesi zelo naglo odvijajo in ko se družbene realnosti zelo hitro spreminjajo. Mislim, da imamo dolžnost in nalogo, da te procese, ki potekajo pred našimi očmi, dobro preštudiramo in izdelamo neko strategijo, da bomo lahko kot skupnost postali še bolj zanimivi za soseda, ki se nam bo po eni strani lahko približal, po drugi pa bo lahko odkrival svoje korenine. Pri vsem tem pa je treba nujno ohranjati zavest, da smo Slovenci sestavni del tega območja, da mora postati slovenski (knjižni!!!) jezik uradni jezik tega območja in da se morata slovenska beseda in kultura širiti in razvijati kot enakovredni jezik italijanskega soseda.

Jadranka Cergol

Po Poteh Spomina

Redipulja - Kobarid

**POTI PRVE
SVETOVNE VOJNE**

Info in rezervacije:
0481.489139 - 346.1761913
www.prolocofoglianoredipuglia.it
info@prolocofoglianoreduipuglia.it

Nedelja, 2. novembra

V jubileju

CREDERE je uradna revija jubileja

Da bi živali radost svetega leta s papežem Frančiškom

Credere je revija, ki pomaga živeti iz dneva v dan izredno sveto leto, ki ga je razglasil papež Frančišek. **Grafično popolnoma prenovljena in vsebinsko obogatena**, revija Credere nudi vsak teden ekskluzivne novice, velike reportaže, poglobitve, življenjske zgodbe in pričevanja. Da bi v polnosti živali jubilej in radost vere.

**V DAR
ROMARJEV
POTNI LIST**

*Tvoj spomin na
prehojeno pot
v svetem letu*

OD 22. OKTOBRA

**V TRAFIKI IN ŽUPNIJI
ZA SAMO 1 €**

**IN ŠE
CELEBRARE LA
MISERICORDIA**

Prvi zvezek
uradne zbirke
"Misericordiosi
come il Padre",
da bi se približali
jubileju

ZA SAMO 5,90 €

**ZA INFORMACIJE IN NAROČNINE KLIČITE
BREZPLAČNO ŠTEVILKO 02 48027575 ALI
PIŠITE NA VPC@STPAULS.IT**